

YHTEENVETO JA VASTINEET KAAVAEHDOTUKSEN LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Kaavaehdotus oli nähtävillä 20.9.-26.10.2023.

Sisällysluettelo

L01 PIRKANMAAN ELY-KESKUS, 27.10.2023	3
L02 PIRKANMAAN MAAKUNTAHALLITUS, 23.10.2023	11
L03 PIRKANMAAN MAAKUNTAMUSEO, 2.11.2023.....	13
L04 PARKANON KAUPUNGIN RAKENNUS- JA YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA, 31.10.2023..	13
L05 VARSINAIS-SUOMEN ELY-KESKUS, 26.10.2023	15
L06 KARVIAN KUNNANHALLITUS, 2.10.2023	17
L07 IKAALISTEN KAUPUNGIN YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA, 24.10.2023	17
L08 PUOLUSTUSVOIMAT (PÄÄESIKUNTA), 23.10.2023.....	17
L09 FINGRID OYJ, 18.10.2023	17
L10 FINTRAFFIC, 20.10.2023	17
L11 LÄNSI- JA SISÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO, 18.10.2023	17
L12 LUONNONVARAKESKUS	18
L13 METSÄHALLITUS	20
L14 METSÄKESKUS	20
L15 PIRKANMAAN PELASTUSLAITOS	22
L16 SUOMEN ERILLISVERKOT	22
L17 TELIA	22
L18 TRAFICOM.....	22
L19 ILMATIETEENLAITOS	23
L20 DIGITA	23
M01 YKSITYINEN HENKILÖ	26
M02 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M03 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M04 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M05 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M06 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30

M07 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M08 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M09 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M10 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M11 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M12 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M13 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M14 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M15 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M16 YKSITYINEN HENKILÖ.....	30
M17 POHJOISPARKANON KYLÄSEURA RY	31
M18 YLÄ-SATAKUNNAN YMPÄRISTÖYHDISTYS	37
M19 LAMMINKOSKEN KYLÄSEURA RY	52
M20 KOVESJÄRVEN JA VIITALANKYLÄN 26 YKSITYISTÄ KIINTEISTÖNOMISTAJAA	54
M21 YKSITYINEN HENKILÖ.....	56
M22 YKSITYINEN HENKILÖ.....	56
M23 KAKSI YKSITYISTÄ HENKILÖÄ	60
M24 YKSITYINEN HENKILÖ.....	61
M25 YKSITYINEN HENKILÖ.....	63
M26 KAKSI YKSITYISTÄ HENKILÖÄ	63
M27 YKSITYINEN HENKILÖ.....	64
M28 YKSITYINEN HENKILÖ.....	67

Lausunnot

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
L01 Pirkanmaan ELY-keskus, 27.10.2023	<u>Maankäyttö ja kaavoitus</u> <u>Maakuntakaava</u> Takakangas-Pihlajaharjun osayleiskaava-alueella on voimassa Pirkanmaan maakuntakaava 2040 (hyv. 27.3.2017). Kaava-alue sijoittuu valtaosin maakuntakaavaan maaseutualueelle (M). Kaava-alueen pohjoisosa sijaitsee maakuntakaavan tutkimusmetsän alueella (MTm). Kaava-alueelle on osoitettu tuulivoima-alue (tv1), turvetuotannon kannalta tärkeä alue (EOT) ja turvetuotantoon liittyvä valuma-alue (tu) sekä Rengassalon Natura 2000 -verkostoon kuuluva alue ja kaava-alueen keskellä tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue (I-luokka, Latikkakangas). Kaava-alueen itäosassa on osoitettu kehittämisperiaatmerkinnällä luonnon monimuotoisuuden ydinalue, jolla osoitetaan maakunnallisesti merkittävät laajat, yhtenäiset ja luontoarvoiltaan maakunnallisesti edustavat luontokokonaisuudet. Alueet ovat osa maakunnan ekologista verkostoa. Kaava-alueen läheisyydessä vaikuttavat lisäksi seuraavat maakuntakaavamerkinnot: Alueen etelä- ja itäpuolella noin kilometrin etäisyydellä kaava-alueen rajasta sijaitsee maakunnallisesti arvokas geologinen muodostuma (ge1, Ristiharju) ja tärkeä vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue (Ristiharju). Kaava-alueen itäpuolelta kulkee valtatie 3 Hämeenkyröstä pohjoiseen. Pirkanmaalla on käynnissä vaihemaakuntakaavan, Elonkirjo ja energia, valmistelu. Vaihemaakuntakaavan luonnosvaihe on ollut nähtävillä kesällä 2023. Valmisteilla olevassa vaihemaakuntakaavassa Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimaosayleiskaavan hankealueelle on osoitettu tuulienergiatuotannon alue, turvealueiden kehittämisen kohdealue (mk3), pohjavesialue, matkailun ja virkistyksen kehittämisen kohdealue sekä voimalinjan yhteystarve. Hankealue on edelleen jonkin verran laajempi kuin maakuntakaavassa tuulivoimalle osoitettu alue on, mutta Pirkanmaan ELY-keskus pitää hyvänä, että kaavaluonnosvaiheesta tuulivoimaloiden sijainteja on muutettu ja nykyisessä kaavaratkaisussa voitu osoittaa	

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	tuulivoimarakentaminen pois luonnon monimuotoisuuden ydinalueelta. <u>Yleis- ja asemakaavat</u> Kaava-alueella ei ole voimassa olevia yleiskaavoja tai asemakaavoja. Kaava-aluetta lähimmät ranta-asemakaavat Parkanossa ovat Rihkaanjärven ranta-asemakaava noin puoli kilometriä kaava-alueesta länteen, Pitkäjärven ranta-asemakaava noin kilometri itään ja Pirttijärven ranta-asemakaava noin kilometri kaava-alueesta lounaaseen. Ranta-asemakaavoja on myös etenkin 3-5 kilometrin etäisyydellä kaava-alueen itäpuolella Kuivasjärven rannalla ja kaava-alueen eteläpuolella Kovesjärven rannalla. Kaava-aluetta lähimmät yleiskaava-alueet sijaitsevat noin puolen kilometrin etäisyydellä lännessä, 2,5–5 kilometrin etäisyydellä kaakossa ja noin 5 kilometrin etäisyydellä pohjoisessa ja ne kuuluvat Parkanon ranta-alueiden osayleiskaavaan (2000). Parkanon puolella ovat voimassa myös Parkanon keskusta-alueen osayleiskaava (2012) ja Parkanon asemanseudun osayleiskaava (2012) sekä Parkanon keskustan asemakaava (2020) noin 10–13 kilometrin etäisyydellä kaava-alueelta kaakkoon. Etelä-Pohjanmaalle kaava-alueen pohjoispuolelle noin 15-20 kilometrin etäisyydelle sijoittuu Jalasjärven rantaosayleiskaavaan (2008) kuuluvia yleiskaava-alueita. Satakunnassa kaava-alueen länsipuolella noin 12-13 kilometrin etäisyydellä ovat voimassa Karvian kunnan keskustataajaman osayleiskaava (2020), Sarvelan taajaman osayleiskaava (2003) sekä Karvianjärvi-Rastiaisjärvi rantayleiskaava (korjattu viimeksi 2001). Karvian kirkonkylän eteläpuolelle sijoittuu myös Kantiin tuulivoimaosayleiskaava (2014). Satakunnan puolella kaava-aluetta lähin asemakaava on Karviassa Härkämäen teollisuusalueen asemakaava ja asemakaavan muutos (2018), joka sijoittuu Karvian keskustataajaman tuntumaan noin 14 kilometrin etäisyydelle lähimmistä voimaloista. Pirkanmaan ELY-keskus muistuttaa, että tuulivoimaosayleiskaavoituksella ei voida aiheuttaa ristiriitaa muun kaavoituksen toteutumiselle. Kaavaselostuksessa on kuvattu hankealueen lähelle sijoittuvien kaava-alueiden sijaintia, mutta ei ole tuotu esille vaikutuksia lähimpien kaava-alueiden	Täydennetään kaavaselostuksen kohtaan 10.1 Maankäyttöön ja yhdyskuntarakenteeseen kohdistuvat vaikutukset: "Kaavalla ei ole vaikutusta läheisten ranta-asemakaavojen toteutumiseen."

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	toteutumiselle. <u>Välke ja melu</u> Melu- ja välkemallinnusten mukaisesti voidaan todeta, ettei suunnitellut tuulivoimalat aiheuta merkittävää tai raja-arvot ylittävää meluhaittaa asuin- ja lomarakennuksille. Elokuussa 2023 valmistunut melumallinnuksessa on käytetty mallia, jossa voimaloiden napakorkeus oli 207,5 metriä ja äänitehotaso 108,9 dB(A) + 2,0 dB(A) epävarmuusmarginaali. Perustellussa päätelmässä yhteysviranomaisen on edellyttänyt jatkosuunnittelussa meluvaikutusten osalta noudattamaan erityistä varovaisuusperiaatetta ja mikäli hankkeen meluvaikutukset eroavat rakennuslupavaiheessa arviointiselostuksessa esitetystä, lupaviranomaisen tulee selvittää YVA-lain 27 §:n mukaisesti ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ajantasaisuus ELY-keskuksen YVA-yhteysovastuun mukaisesti ennen lupien myöntämistä. Välkemallinnus on tehty voimalalla, jonka napakorkeus on 200 metriä ja roottorin halkaisija 190 metriä, jolloin voimalan kokonaiskorkeus on 295 metriä. Välkemallinnuksissa on tullut esille mahdollinen välkehaitta muutamille asuinkiinteistöille ja tähän on vastattu osoittamalla kaavan yleismääräyksissä tuulivoimaloille pysäytysjärjestelmät. Pirkanmaan ELY-keskus pitää toimia riittävinä melu- ja välkehaittojen osalta. <u>Maisema</u> Maisemavaikutukset ovat tuulivoimarakentamisessa merkittäviä. Vaikutusarvioinnin mukaan voimalat sijoittuvat puustoiselle metsä- ja suoalueelle, jossa niiden maisemavaikutukset lähiympäristössä 0–2 kilometrin etäisyydellä ovat vähäiset. Lähivaikutusalueella 2–5 kilometrin ja ulommalla vaikutusalueella 5–10 kilometrin etäisyydellä voimalat näkyvät maakunnallisesti arvokkaille maisema-alueille ja maakunnallisesti arvokkaaseen kulttuurimaisemaan, joissa vaikutukset ovat pääosin kohtalaisia. Lähimmät valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet sijaitsevat noin 30 kilometrin etäisyydellä hankealueesta. Hankkeen merkittävimmät maisemavaikutukset kohdistuvat lähialueen vesistöjen rannoille sekä avoimille viljelymaille. Hankkeen on tunnistettu	

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	aiheuttavan maisemavaikutuksia ja niiden on osittain todettu olevan kohtalaisia. ELY-keskus katsoo, että maisemavaikutuksia on arvioitu riittävällä tasolla. Tuulivoimaloiden sijoittelulla sekä mahdollisimman metsää säästävällä rakentamisella voidaan lieventää maisemavaikutuksia. <u>Luontoarvot</u> Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimaosayleiskaavan luontovaikutukset on arvioitu hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn yhteydessä. Pirkanmaan ELY-keskus on perustellussa päätelmässä todennut selostuksen lähtötiedot pääosin kattaviksi ja johtopäätökset asianmukaisiksi. Perustellun päätelmän huomioiden pohjalta hankealuetta ja kolmen voimalan sijaintia on hieman muokattu. Hankealueella on voimakkaasti muokattuja mäntykankaita, ojitettuja soita sekä turvetuotantoalueita. Voimalapaikkojen sijainneilla on pääosin kasvatusmännikköä, sekä turvetuotannosta poistuneita alueita. ELY-keskus katsoo, että YVA-selostuksen arvokkaat luontokohteet kartalla esitetyt metsälakikohteet ja suojeltavat suotyypit on tarpeen osoittaa kaavakartalla asianmukaisin merkinnöin ja niitä koskevin määräyksin, esimerkiksi luo-merkinnällä. <u>Alueen lajisto ja luontotyytit</u> Takakangas-Pihlajaharjun kaava-alue ei sijoitu valtakunnalliselle lintujen päämuuttoväylälle, eikä alueen läheisyydessä ole selkeitä sisämaan muuttoa ohjaavia väyliä tai levähdysalueita kuten suuria vesistöjä tai peltoalueita. Kaavaselistuksesta poiketen alueen lähin maakunnallisesti arvokas lintualue on länsipuolella sijaitseva Alkkianeva-Lylynevan MAALI-alue. Hankealue sijoittuu kurkien muuttoreitille, mutta muuttoluontotyytit havaittiin kurkien lentävän pääosin törmäyskorkeuden yläpuolella, eikä alueella ole tunnettuja kurkien levähdys- tai ruokailualueita. Metsäkanalinnut ovat alueella harvalukuisia. Alueella on häiriöherkistä lajeista hiirihaukan, kehrääjän sekä metson yksittäiset esiintymät. Hankealueen ympäristössä on suuren petolinnun tunnettu reviiri. Kaavaselistukseen on päivitetty perustellun päätelmän huomioiden pohjalta tehty lajiin kohdistuvien vaikutusten arviointi (vain viranomaiskäyttöön). Hankealueella on melko vähän lajille soveltuvaa aluetta, eikä voimaloita sijaitse lajin ydinreviirillä. ELY-keskus yhtyy arvioinnin	SYKEN raportissa 47/2021 Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi (s. 138-142) on kuvattu luontoselvitysten arvoluokat. Kaikki huomionarvoiset luontokohteet arvoluokissa 1-4 on kuvattu kaavaselistuksessa ja ne on otettu huomioon suunnitteluratkaisussa. Kaavakartalla ei ole mielekästä esittää muita kuin arvoluokkaan yksi kuuluvia lainsäädännöllä turvattuja luontokohteita. Lisätään tieto Alkkianeva-Lylynevan MAALI-alueesta kaavaselistuksen kohtaan 4.11.1 Linnustollisesti arvokkaat alueet (IBA-, FINIBA- ja MAALI-alueet).

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	johtopäätökseen, että lajiin kohdistuvat vaikutukset ovat todennäköisesti vähäisiä. Hankealueelta ei tehty havaintoja liito-oravasta, eikä lepakoille tärkeistä ruokailu- tai lisääntymisalueista. Selvitysalueelta ei havaittu viitasammakoita lajille soveltuvista kohteista. Hankealueelta ei kaavaselostuksen mukaan ole lähtötietoja viitasammakon esiintymisestä. ELY-keskus toistaa perustellun päätelmään huomion, että alueelta on havaintoja lajista vuodelta 2016 Ristinevan pohjoispuolelta turvetuotantoalueen kosteikoista. Havainnot löytyvät avoimesta laji.fi-havaintopalvelusta. Alueen rakentamisessa tulee huomioida lajin mahdollinen esiintyminen alueella ja ettei alueen vesitasapainoa muuteta, mikäli lajia esiintyy vielä kosteikolla. Alueelle sijoittuu viisi Suomen metsäkeskuksen rajaamaa metsälain 10 §:n mukaista kohdetta, joista yksi on vesilain 11 §:n suojelema lampi (Latikkalampi). Uhanalaisista luontotyypeistä Peurasalmen ja Löyttynevan alueella esiintyy isovarpurämeitä sekä kangasrämeitä. YVA- ja kaavamenettelyn yhteydessä voimaloiden sijoittelussa on huomioitu arvokkaat luontokohteet, eikä niihin arvioitu kohdistuvan heikentäviä vaikutuksia. ELY-keskus on kaavaluonnoksesta annetussa lausunnossa kehottanut huomioimaan arvokkaat luontokohteet kaavakartalla asianmukaisin merkinnöin ja niitä koskevin määräyksin. Vastineessa on esitetty, että luonnonsuojelulaissa ja metsälaissa on säädökset arvokkaiden luontokohteiden suojelemisesta, joten niitä ei ole tarvetta esittää kaavakartalla. On kuitenkin huomioitavaa, että uhanalaisten luontotyyppien huomioimista maankäytössä ei ole ohjattu luonnonsuojelulaissa, ja kohteiden esittäminen kaavakartalla olisi erittäin suositeltavaa luontoarvojen turvaamisen kannalta. <u>Luonnonsuojelu- ja Natura 2000-alueet</u> Hankealueen pohjoispuolella ja osittain alueen sisällä on Rengassalon Natura 2000-alue (SAC, FI0336003). Noin 1,4 km etäisyydellä pohjoispuolella sijaitsee Raatosulkonnevan Natura-alue (SAC, FI0336007). Sähkönsiirtovaihtoehtojen alueille sijoittuu lisäksi Kaidatvedet Natura-alue (SAC, FI0336005). Vaikutukset em. Natura-alueisiin on käsitelty erillisessä Natura-arvioinnissa, josta Pirkanmaan ELY-keskus on antanut lausunnon. Johtopäätöksenä todettiin, että alueille ei todennäköisesti kohdistu merkittävästi heikentäviä vaikutuksia	Latikkalampi on esitetty kaavakartalla W-alueena (vesialue). Kaavalla ei ole vaikutusta latikkalampeen, eikä kaavassa ole tarpeen antaa siihen liittyviä määräyksiä. Kaavakartalla ei ole mielekästä esittää muita kuin arvoluokkaan yksi kuuluvia lainsäädännöllä turvattuja luontokohteita. Arvokkaat luontokohteet on otettu huomioon kaavaratkaisussa.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	tuulivoimahankkeesta, mikäli otetaan huomioon lausunnossa esitetyt lieventämistoimet ja huomiot. Lisäksi voimaloiden siirtäminen kauemmas Rengassalon läheisyydestä vähentää vaikutuksia Natura-alueeseen, mitä ELY-keskus pitää hyvänä ratkaisuna. <u>Sähkönsiirtovaihtoehtojen luontovaikutukset</u> Alueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapelina, jolloin vaikutukset luonnonympäristöön ja lajistoon ovat vähäisemmät ja kohdistuvat pienemmälle alueelle kuin ilmajohdon. Ulkoisen voimajohtokäytävän sijoittumisvaihtoehtoja on esitetty kolme. ELY-keskus huomioi, että voimajohtokäytävän liito-oravaselvitykseen Kaidatvedet Natura-alueella liittyi epävarmuuksia, joita on käsitelty Natura-arvioinnista annetussa lausunnossa. Mikäli hankkeen sähkönsiirtoyhteys toteutetaan vaihtoehdon A mukaan, tulee alueelta tehdä päivitetty liito-oravaselvitys. Valitun sähkönsiirtoreitin alueelta tulee myös kokonaisuudessaan toteuttaa tarpeelliset lajistonselvitykset ml. selvitykset luontodirektiivin lajien elinympäristöjen osalta. Alueelta havaittiin linnustokartoitusten yhteydessä häiriöherkkiä lajeja (metso, kehrääjä, hiirihaukka). Häiriöherkän lajiston sekä läheisiin luonnonsuojelualueisiin kohdistuvien vaikutusten lieventämiseksi alueen rakentamistoimet tulee suorittaa lintujen pesimäajan 17.4.–1.8. ulkopuolella. <u>Pohjavedet</u> Hankealueen keskellä kulkee pohjois-eteläsuuntaisesti Latikkakankaan vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue, jonka pohjavedestä pintavesi- tai maaekosysteemi on suoraan riippuvainen (1E-luokka, tunnus 0258123). Alueella on tehty vedenottoon liittyviä tutkimuksia ja koepumppauksia mm. vuonna 2018. Pohjavesialueen eteläosassa, hankealueen ulkopuolella, sijaitsee Pookinlähde, joka ylläpitää merkittävää pohjavedestä riippuvaista ekosysteemiä. Lähdealueella sijaitsee myös useita tihkupintoja, minkä takia alueen kasvillisuus on rehevää. Hankealueen kaakkoisreunalle ulottuu Ristiharjun vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue (1-luokka, tunnus 0258117). Myös suunnitellut ja jo olemassa olevat tieverkot sijoittuvat osin pohjavesialueille. Suunnitellut tuulivoimalat eivät sijoitu pohjavesialueille, mutta lähelle	

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	pohjavesialueen rajausta. Suurimmat pohjavesivaikutukset tuulivoiman osalta muodostuvat yleensä rakentamisvaiheessa. ELY-keskus on aiemmassa lausunnossaan (29.11.2022) todennut, että YVA-menettelyn mukainen perusteltu päätelmä tulee huomioida kaavatyön edetessä. Perustellussa päätelmässä Pirkanmaan ELY-keskus on yhteysviranomaisena todennut pohjavesien osalta, että alueelle laadittavan tuulivoiman osayleiskaavassa tulee huomioida riittävät pohjavesialueille kohdistuvat suojelumääräykset. Kaavaehdotuksessa pohjavesien suojelumääräyksiä ei ole tuotu riittävällä tasolla ilmi. Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että kaavan yleismääräyksenä mainittavan aurinkovoiman mahdollinen sijoittaminen käytöstä poistuville turvealueille tulisi huomioida pohjaveden osalta. Ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa aurinkovoiman mahdollisia pohjavesivaikutuksia ei ole arvioitu lainkaan. <u>Yhteisvaikutukset</u> Kaavaselostuksessa on kuvattu lähialueiden tuotannossa olevien ja suunnittelussa olevien tuulivoimahankkeiden sijoittumista. Lisäksi on kuvattu lähialueella sijaitsevien maakuntakaavatasolla potentiaalisiksi tunnistettuja tuulivoima-alueita. Listauksen voidaan todeta olevan pääasiallisesti riittävä, mutta luettelosta puuttuu ainakin Mäntykankaan tuulivoimahanke (Parkano ja Kurikka), joka sijaitsee noin 9 km Takakangas-Pihlajaharjun hankealueesta pohjoiseen. Kaavaselostuksessa todetaan, että yhteisvaikutukset muiden tuulivoimahankkeiden kanssa Takakangas-Pihlajaharjun osalta eivät ole merkittäviä. Yhteisvaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida myös sähkönsiirtoreittien aiheuttamat vaikutukset. Lähiympäristöön on rakentumassa useita tuulivoima-alueita, jotka vaativat sähkönsiirtoverkostoa. Laadittaessa tuulivoimaosayleiskaavaa tulee huolehtia myös siitä, että tuulivoimalan tekninen huolto ja sähkönsiirto on mahdollista järjestää (MRL 77b §). <u>Ilmasto</u> Osana ympäristövaikutusten arviointimenettelyä on laadittu hiilikädenjälkilaskenta, jolla on pyritty selvittämään hankkeen koko elinkaaren aikana aiheutuvat hiilipäästöt. Pirkanmaan	Täydennetään kaavamerkintään pv (pohjavesialue) seuraava kaavamääräys: "Tien parantaminen, ja maakaapelin sijoittaminen tien yhteyteen on toteutettava niin, että mahdolliset haitat pohjaveden laadulle voidaan välttää." Täydennetään kaavan aurinkoenergiaa koskevaan yleismääräykseen seuraava teksti: "Aurinkoenergian tuotantoalueen rakenteita ei saa sijoittaa pohjavesialueelle, jos niistä voi olla haittaa pohjaveden laadulle." Mahdollinen aurinkoenergian tuotanto suunnitellaan ja sen vaikutukset arvioidaan suunnittelutarvehakemuksen yhteydessä, ja jos tuotanto arvioidaan siinä prosessissa toteuttamiskelpoiseksi, tuotantoalue voidaan toteuttaa ilman, että se edellyttää tämän tuulivoimaosayleiskaavan muuttamista. Täydennetään kaavaselostuksen kohtaan "3.4.1 Tuulivoimahankkeet" Mäntykankaan tuulivoimahanke kuvaan 3.8 ja taulukkoon 3.1. Täydennetään kaavaselostuksen kohtaan 10.25 Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa seuraava teksti: Hankkeella voi olla yhteisvaikutuksena seudun muiden tuulivoimahankkeiden kanssa vaikutuksia sähkönsiirtoreittien sijaintiin ja kapasiteettiin.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	ELY-keskus toteaa, että laskentojen laatiminen ja elinkaariajattelu on kannatettavaa. Vertailua ei kuitenkaan tulisi toteuttaa huomioimalla ainoana vaihtoehtona sitä, että suunniteltava tuulivoimaenergia korvaisi pelkästään fossiililla polttoaineilla tai tuontisähköllä tuotetun energian. Laskennassa ei ole tarkoituksenmukaista esittää olettamusta, että tietty energialaitos korvaisi kokonaisuudessaan jonkin toisen energialaitoksen tuotannon. Ilmastovaikutusten näkökulmasta erityisen tärkeää olisi suunnittelun turvin pyrkiä aiheuttamaan mahdollisimman vähäistä metsäkatoa ja hiilinielumenetystä hankealueella. Huomionarvoista on myös alueelle sijoittuvien turvetuotannossa vielä olevien ja jo poistuneiden alueiden jatkokäyttö, jolla on merkitystä ilmastovaikutuksiin. Pirkanmaan ELY-keskus kuitenkin toteaa, että hiilijalanjäljen ja -kädenjäljen määrittäminen on kannustettavaa. Ilmastovaikutuksia arvioitaessa voitaisiin tarkastella tuulivoimarakentamisen vaikutuksia Pirkanmaan energiasstrategian tavoitteiden saavuttamisessa sekä tarkastella tuulivoimahankkeen vaikutusta koko Pirkanmaan energiatuotannon kehitykseen. <u>Sähkönvarastointi</u> Pirkanmaan ELY-keskus katsoo, että kaavaehdotuksessa olisi perusteltua osoittaa energiatuotannon aluevaraus, jonne olisi tulevaisuudessa mahdollista osoittaa mahdollista sähkönvarastointia. ELY-keskus huomauttaa, että tuulivoimarakentamisessa tulee huomioida mahdollinen säätövara ja varautua sen rakentamiseen. <u>Aurinkovoima</u> Osayleiskaavan yleismääräyksissä on osoitettu mahdollisuus sijoittaa aurinkovoimarakentamista kaava-alueella sijaitseville turvetuotannosta poistetuille alueille. ELY-keskus pitää kannatettavana hybridimuotoista energiatuotantomallia alueelle. Aurinkovoimarakentamista ei ole huomioitu ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä. Kaavoituksen yhteydessä ei ole myöskään tehty arviota kuinka suuripinta-alaisia mahdolliset aurinkovoiman tuotantoalueet olisivat. Aurinkovoiman sijoittaminen turvealueille voi aiheuttaa merkittäviä ilmastovaikutuksia.	Kaava-alueella tuulivoimaloiden alle jää hyvin vähän metsää. Tuulivoimaloiden toteuttamisen myönteiset ilmastovaikutukset ovat erittäin paljon merkittävämmät kuin hyvin vähäinen metsäalueiden menetys. Kaava ei estä sähkövarastoinnin toteuttamista kaava-alueelle. Sähkön varastointi on mahdollista toteuttaa hyvin monella tavalla, eikä kaava oteta kantaa sähkön varastoinnin sijaintiin tai tekniikkaan. Mahdollisen aurinkoenergian tuotannon sijainnista, koosta ja toteutustavasta ei ole olemassa suunnitelmia. Siksi sen mahdollisesta toteuttamisesta on järkevää päättää

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	Lisäksi aurinkovoiman rakentamisella voi olla vaikutuksia mm. pohjavesiin. ELY-keskus esittää, että mahdolliset suunnittelutarvehakemukset aurinkovoimarakentamisen osalta tullaan toimittamaan Pirkanmaan ELY-keskukselle lausuttavaksi. <u>Liikenne</u> Osayleiskaavaselostuksessa on kuvattu riittävällä tavalla tieverkon nykytilanne sekä myös yleispiirteisesti hankealueen suunniteltu kuljetusreitti satamasta hankealueelle. Pirkanmaan ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuurialue haluaa vielä korostaa, että ennen tuulivoimapuiston rakentamisvaihetta on tarve tarkastella kuljetusreitin ominaisuuksia ja olosuhteita tarkemmin. Mikäli tuulivoimapuiston rakentamisen tai käytön aikainen liikenne edellyttää maanteiden ja siltojen parantamistarpeita sekä liittymien rakentamista ja parantamista, kuuluu niiden suunnittelu ja toteuttaminen tuulivoimapuiston hankkeesta vastaavalle. Myös mahdollisten maanteille em. kuljetuksista aiheutuvien vaurioiden korjaaminen sekä liittymien tilapäisten laajennusten ja muiden tilapäisten tiejärjestelyjen purkaminen on tuulivoimapuiston toimijan vastuulla. Uusien liittymien rakentaminen ja parantaminen maanteilla sekä muut maanteille tehtävät parantamis- ja purkamistoimenpiteet samoin erikoiskuljetukset koko kuljetusreitille edellyttävät ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuurivastuun alueen lupaa. Joissain tapauksissa maanteille tehtävät toimenpiteet edellyttävät liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain (23.6.2005/503) mukaisen tiesuunnitelman laadintaa, mikä edellyttää tuulivoimatoimijan ja alueen ELY-keskuksen liikenne- ja infrastruktuurivastuun välistä suunnittelulupaa. Tuulivoimapuiston kuljetusreitin tarkemmassa suunnittelussa ja alueen kulkuyhteyksien selvittämisessä tulee kuulla paikallista ELY-keskuksen L-vastuualuetta mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Maanteiden toimenpiteiden lupatarve ja mahdollisen tiesuunnitelman tarve on syytä huomioida tuulivoimapuiston rakentamisaikataulussa sekä myös kustannuksissa.	erillisessä suunnittelutarvemenettelyssä, jossa hanke on kuvattu, sen ympäristövaikutukset arvioitu. Aineistosta pyydetään myös eri viranomaisten lausunnot, jonka jälkeen kunnan STR:stä päättävä toimielin tekee asiasta päätöksen.
L02 Pirkanmaan maakuntahallitus, 23.10.2023	Pirkanmaan liitto pitää hyvänä ratkaisuna, että ehdotuksessa on siirretty kaakkoisosan kolme voimalapaikkaa muiden voimaloiden yhteyteen maakuntakaavassa osoitetulle tuulivoima-alueelle. Näin alue	

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	hyödynnetään tehokkaammin ja luonnon monimuotoisuuden ydinalue säilyy eheänä kokonaisuutena. Pirkanmaan liiton näkemyksen mukaan kaava-alueella tunnistetut arvokkaat luontokohteet, eli metsälakikohteet sekä suojeltavien suotyyppien kokonaisuus tulisi osoittaa osayleiskaavassa omalla merkinnällään. Vaikka yleiskaavan yleismääräyksissä on rantavyöhykkeiden metsänhoitosuositusten noudattamiseen ohjaava määräys, Pirkanmaan liitto katsoo, että tarkoituksenmukaista olisi myös alueiden rajauksissa huomioida riittävä suojavyöhyke, jotta ominaispiirteet ja vaihettumisvyöhykkeet etenkin Latikkalammen osalta voidaan turvata muun muassa tilanteissa, joissa puustoa poistuu ihmistoiminnan seurauksena. Pirkanmaan liitto katsoo, että myös turve- ja maa-ainesotto ja tälle soveltuvat alueet tulisi osoittaa osayleiskaavassa. Näin voidaan ohjata toiminnasta aiheutuvien vaikutusten huomioimista ja määrätä muun muassa alueiden jälkikäytöstä. Myös Kauniston kierroksen ulkoilu- ja virkistysreitti on hyvä osoittaa kaavakartalla, sillä se sijoittuu voimalapaikan 1 läheisyyteen ja risteää voimalapaikan ja pohjoisen ohjeellisen sähköaseman välille osoitetun ohjeellisen maakaapelin kanssa, mikä on tarpeen huomioida toimintojen yhteensovittamisessa. Osoitettuun Latikkakankaan vedenhankintaa varten tärkeään pohjavesialueeseen ei ole sisällytetty kuvausta tai kaavamääräystä, mitkä tulee lisätä. Määräyksestä tulee välittyä maakuntakaavan määräyksen sisältö siitä, että alueelle tehtävät toimenpiteet on suunniteltava siten, etteivät ne vaaranna pohjaveden laatua, määrää tai vedenhankintakäyttöä. Alue on luokkaa 1E, eli sille sijoittuu merkittävä pohjavedestä riippuvainen ekosysteemi sekä tihkupinnoista riippuvaista kasvillisuutta. Pirkanmaan liitto pitää tärkeänä, että myös näiden turvaaminen huomioidaan suunnittelumääräyksessä. Pirkanmaan liitto pitää kannatettavana yleismääräystä, jonka nojalla kaava-alueen turvetuotannosta poistuneille tai poistuville alueille voidaan sijoittaa aurinkoenergian tuotantoalueita suunnittelutarveratkaisulla. Karttateknisenä huomiona Pirkanmaan liitto esittää, että kaavamerkintöjen indeksit (tv, pv, nat, sm-1, s-1, z) voisivat olla suuremmat, jotta ne näkyisivät selkeästi	Kaavakartalla ei ole mielekästä esittää muita kuin arvoluokkaan yksi kuuluvia lainsäädännöllä turvattuja luontokohteita. Arvokkaat luontokohteet on otettu huomioon kaavaratkaisussa. Latikkalampi on esitetty kaavakartalla W-alueena (vesialue). Kaavalla ei ole vaikutusta latikkalampeen, eikä kaavassa ole tarpeen antaa siihen liittyviä määräyksiä. Ei ole tiedossa, mistä kohdasta kaava-alueelta tai sen ulkopuolelta otetaan tuulivoimahankkeen rakentamisessa tarvittava maa-aines. Maa-ainesten ottamista varten tarvitaan maa-aineslain mukainen lupa ja ympäristölupa, joissa määritellään mm. alueiden jälkihoito. Kaavaselostuksen kohdassa 4.8.3. on esitetty Latikkakankaan pohjavesialueen kuvaus ja merkitys. Täydennetään kaavamerkintään pv (pohjavesialue) seuraava kaavamääräys: "Tien parantaminen, ja maakaapelin sijoittaminen tien yhteyteen on toteutettava niin, että mahdolliset haitat pohjaveden laadulle voidaan välttää." Kaavakartan mittakaava on 1:10000, ja jos kartan tulostaa siinä mittakaavassa, merkinnät näkyvät sopivan kokoisina.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	myös karttaa kokonaisuutena katsottaessa. Muinaismuistokohde sm-3 sijoittuu yleiskaava-alueen rajan ulkopuolelle, minkä osalta kaavaratkaisua on tarpeen tarkistaa. Pirkanmaan liitto puoltaa Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimaosayleiskaavan jatkovalmistelua edellä esitetyin evästyksin.	Poistetaan kaavakartalta kohde sm-3.
L03 Pirkanmaan maakuntamuseo, 2.11.2023	Hankealueen raja-alue on muuttunut kaavan luonnosvaiheen jälkeen. Laajennusalueella tehdyssä arkeologisessa inventoinnissa (Heilu Oy, 2023) ei ole löytynyt arkeologisia kohteita, eikä maakuntamuseolla ole tältä osin kaava-aineistosta huomautettavaa. Maakuntamuseo kuitenkin nostaa esiin, että kaavan sm- ja s-kohdemerkintöjen selityksissä tulisi mainita, mihin kohdenumerointi viittaa. Rakennetun ympäristön ja maiseman osalta Pirkanmaan maakuntamuseo toteaa, että hankealue on supistunut, voimaloiden sijainteja on muutettu ja suunniteltujen tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus on laskenut 295 metriin. Muutosten johdosta tuulivoimahankkeen maisemavaikutukset ovat hieman vähentyneet, kun ne aiemminkin olivat korkeintaan kohtalaisia. Maakuntamuseo pitää muutoksia myönteisinä. Pirkanmaan maakuntamuseolla ei ole hankkeesta huomautettavaa rakennetun ympäristön tai maiseman osalta.	Täydennetään sm-1 ja s-1 merkintöjen kaavamääräykseen seuraava teksti: "Merkinnän yhteydessä oleva numero viittaa kaavaselostuksessa olevaan kohteen numeroon."
L04 Parkanon kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta, 31.10.2023	Tekninen lautakunta pyytää lausuntoa Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimapuiston osayleiskaavaehdotuksesta. Osayleiskaavan tarkoituksena on mahdollistaa tuulivoimapuiston rakentaminen. Tuulivoimapuistoon kuuluu tuulivoimaloiden lisäksi myös sisäinen tieverkosto, maakaapelit ja sähköasema. Tavoitteena on mahdollistaa 12 kokonaiskorkeudeltaan enintään 295 metriä olevan tuulivoimalan rakentaminen. Yksittäisen voimalan teho on enintään 10 MW ja tuulivoimahankkeen kokonaisteho on enintään 120 MW. Osayleiskaava laaditaan siten, että sitä voidaan käyttää rakennusluvan myöntämisen perusteena MRL:n 77a §:n mukaisesti. Osayleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena. Suunnittelun tavoitteena on mahdollistaa tuulivoimapuiston rakentaminen alueen luonto-olosuhteiden erityispiirteet huomioiden sekä vähentää rakentamisen mahdollisia kielteisiä ympäristövaikutuksia. Pirkanmaan elinkeino- ja ympäristökeskus on antanut tuulivoimahankkeesta perustellun päätelmän 24.2.2023.	

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	Perusteltu päätelmä on yhteysviranomaisen hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista tekemä perusteltu johtopäätös, joka on tehty arviointiselostuksen, siitä annettujen mielipiteiden ja lausuntojen sekä yhteysviranomaisen oman tarkastelun pohjalta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017, YVA-laki) nojalla. Pirkanmaan Ely-keskuksen antamaa perusteltua päätelmää ei ole liitetty kaavan valmisteluaineistoon, mikä hämmentää, koska ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta tehty perustelupäätelmä tulee ottaa huomioon kaavan valmistelussa. Kaavan valmistelu on jo loppupuolella kaavaehdotusvaiheessa, joten perustellun päätelmän mukaisten asioiden päivittäminen kaavaehdotukseen on ajankohtaista. Rakennus- ja ympäristölautakunta on aiemmin tuonut esille epäilyksen, voidaanko luotettavasti yhteisvaikutuksia selvittää, koska hankkeen ympäristö on isossa muutoksessa muiden suunnitteilla ja vireillä olevien hankkeiden kanssa. Aineistot ovat laajoja ja hankkeiden parissa työskentelevien on vaikea seurata tehtyjä muutoksia suunnitelmissa yms. Tästä esimerkkinä toimii kaavaselostuksen sivulla 22-23 oleva puute, jossa Mäntykankaan tuulivoimahanketta ei lainkaan ole mainittu taulukossa 3.1 Toiminassa tai suunnitteilla olevat tuulivoimahankkeet noin 30 km säteellä Takakangas-Pihlajaharjun kaava-alueesta. Mäntykankaan tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta Pirkanmaan ely-keskus on julkaisut kuulutuksen 2.8.2023. Kaavaselostus on päivätty 16.8.2023. Mäntykankaan tuulivoimahanke sisältää enintään 9 tuulivoimalaa, jotka ovat 320 m korkeita. Tämän puuttuminen aineistosta herättää perusteltuja kysymyksiä vaikutusten arvioinnin luotettavuudesta. Viimeistään nyt Mäntykankaan tuulivoima-alue on lisättävä aineistoon ja päivitettävä vaikutustenarvionti. Oheisaineistona: • Lausuntopyyntö Takakangas-Pihlajaharju osayleiskaava ehdotus • Kaavakartta ehdotusvaihe • Kaavaselostus ehdotusvaihe • Osallistumis- ja arviointisuunnitelma • Yhteenvedo ja vastineet oas lausunnoista	Kaavaselostuksen kohdassa 1.6. on kerrottu YVA-menettelystä ja kerrottu, mistä nettiosoitteesta YVA-aineisto ja perustelu päätelmä löytyvät. Kaavaehdotuksen laadinnassa on otettu huomioon YVA-selostuksen perustellussa päätelmässä esitetyt seikat. Muun muassa voimaloiden sijainteja muutettiin perustellun päätelmän takia merkittävästi. Mäntykankaan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelma julkaistiin samoihin aikoihin kaavaehdotuksen valmistumisen kanssa. Täydennetään kaavaselostuksen kohtaan "3.4.1 Tuulivoimahankkeet" Mäntykankaan tuulivoimahanke kuvaan 3.8 ja taulukkoon 3.1. Täydennetään kaavaselostuksen kohtaan 10.25 Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa seuraava teksti: Hankkeella voi olla yhteisvaikutuksena seudun muiden tuulivoimahankkeiden kanssa vaikutuksia sähkönsiirtoreittien sijaintiin ja kapasiteettiin.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	• Kaavaselostus luonnosvaihe • Tuulivoima osayleiskaavan kaavakartta luonnosvaihe • Yhteenvedo ja vastineet kaavaluonnoksen lausunnoista • Meluselvitys • Välkeselvitys • Näkyvyysalueet ja havainnekuvat Takakangas-Pihlajaharju • Maisemaselvitys • Parkanon potentiaalisten tuulivoima-alueiden näkymäalueanalyysi ja havainnessovitteet • YVA-selostus • Argeologinen täydennysinventointi 2023 • Luontoselvitykset kesä 2023 • Hiilikädenjälkilaskenta • Salainen petolintuarvioinnin päivitys • Perusteltu päätelmä Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimahanke Rakennus- ja ympäristölautakunta huomauttaa perustellun päätelmän puuttumisesta kaava-aineistosta. Perustellun päätelmän mukaiset asiat tulee ottaa huomioon kaavanvalmistelussa. Kaikki liittyvä aineisto tulee olla helposti saatavilla. Samoin kaavaselostuksesta puuttuu Mäntykankaan tuulivoima-alue kokonaisuudessaan. Rakennus- ja ympäristölautakunta kehottaa lisäämään tiedon aineistoon ja ottamaan kantaa tämän hankkeen yhteisvaikutuksista Takakangas-Pihlajaharjun kanssa.	Perustellun päätelmän mukaiset asiat on otettu huomioon kaavaehdotuksen valmistelussa. Kaavaselostuksessa on kerrottu, mistä nettiosoitteesta YVA-aineisto ja perusteltu päätelmä löytyvät.
L05 Varsinais-Suomen ELY-keskus, 26.10.2023	ELY-keskus ei anna lausuntoa Parkanon kaavaehdotuksesta Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimapuiston osayleiskaava, mutta kommentoi ehdotuksesta seuraavasti: Karvianjärven itäpuolella on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö "Karviankylä", jonka ympäristössä on myös maakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä "Karviankylän kulttuurimaisema". Kirkkojärven eteläpuolelta Karvianjärven pohjoispuolelle ulottuu laaja maisemallisesti tärkeä alue (maakunnallinen arvo) "Karvian kulttuurimaisema". Kirkkojärven ja Karvian taajaman ympäristössä on maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö "Kirkkojärven pohjoispään kulttuurimaisema".	Mikäs tämä ELYn lähettämä paperi on, jos ei se ole lausunto?

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	Kaavaehdotuksen selostuksessa maakunnallisesti ja valtakunnallisesti tärkeät maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt on tunnistettu. Kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet on selostuksessa hyvä nimetä. Selostusta on syytä tarkentaa Satakunnan maakuntakaavan osalta. Varsinais-Suomen ELY-keskus kiinnittää huomiota erityisesti havainnekuvien kuvauspisteiden sijoitteluun, jossa olisi ollut hyvä huomioida myös Parkanon kaupungin ulkopuoliset merkittävät maisema-alueet ja pitkät näkymäakselit, kuten Satakunnan vaihemaakuntakaava 2:ssa merkitty maakunnallisesti arvokas Karvian kulttuurimaisema. Tuulivoimaloiden näkymistä on havainnollistettu näkymäalueanalyysien ja valokuvasovitteiden avulla. Joidenkin kuvien yhteydessä kerrotaan, että kuvakulma vastaa kinofilmin 50 mm objektiivin kuvakulmaa. On oleellista, että havainnekuviissa perspektiivi eli etualalla, kaukomaisemassa ja taustalla näkyvien objektien suhde vastaa ihmissilmän havaintoa. Hyvä asia on, että lentoestevalojen näkymistä yöaikaan on pyritty havainnollistamaan kuvissa. On huomattava, että hämärässä silmä ei kykene erottamaan maiseman värejä ja valöörikontrastit korostuvat. Selostuksen mukaan: " Yleisesti tuulivoimalan lapojen arvioidaan näkyvän selkeällä ja kuivalla ilmalla 5—10 kilometrin päähän. Tätä kauempana lapojen havaitseminen on vaikeampaa siten, että 15-20 kilometrin etäisyydellä niitä ei enää erota." Etäisyydet, jolla tuulivoimalat näkyvät, tulee varmistaa, jotta vaikutusten arviointi perustuu oikeaan tietoon. Voimaloiden ja niiden lentoestevalajen vaikutusten arviointi Satakunnan puolella sijaitseviin arvokkaisiin maisema-alueisiin, kulttuuriympäristökohteisiin, asutukseen ja virkistykseen tulisi tarkistaa. Kaavaselostuksessa on esitelty alustava kuljetusreitti Porin satamasta suunnittelualueelle. Varsinais-Suomen ELY-keskus on parantamassa erikoiskuljetusreittiä Porin satamasta välillä VT 2 - VT 8 reitillä Mäntyluodontie — Kirrinsannantie - Reposarentie - Porin Saaristotie. Parantamistoimenpiteiden toteuduttua reittiä suositellaan käytettäväksi Porin satamaan saapuville erikoispitkille kuljetuksille kuten tuulivoimaloiden siiville.	Kulttuuriympäristöt ja maisema-alueet on nimetty kaavaselostuksen taulukossa 4.1. Kaavaselostuksen kohdassa 3.2.2 on kuvattu riittävällä tavalla Satakunnan maakuntakaavaa. Kaavaselostuksen kohdassa 10.3. on kartta havainnekuvien paikoista. Kaksi kuvista on otettu Karvian kulttuurimaisemasta. Havainnekuvat ovat kaavaselostuksen kohdissa 10.3.2. ja 10.3.3. Vaikutuksia Satakunnan puolen arvokkaisiin maisema-alueisiin on kuvattu riittävällä tavalla kohdissa 10.3.2. ja 10.3.3. Täydennetään kaavaselostuksen kohtaan 7.3. seuraava teksti: <i>Varsinais-Suomen ELY-keskus on parantamassa erikoiskuljetusreittiä Porin satamasta välillä VT 2 - VT 8 reitillä Mäntyluodontie — Kirrinsannantie - Reposarentie - Porin Saaristotie. Parantamistoimenpiteiden</i>

Sitowise Oy, Timo Huhtinen

4.12.2023

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	Suosittelusta erikoiskuljetusreitistä on hyvä tehdä tarvittavat muutokset ja lisäykset selostukseen.	<i>toteuduttua tätä reittiä käytetään Porin satamaan saapuville erikoispitkille kuljetuksille kuten tuulivoimaloiden siiville.</i>
L06 Karvian kunnanhallitus, 2.10.2023	Karvian kunnalla ei ole lausuttavaa asiassa.	Merkitään tiedoksi.
L07 Ikaalisten kaupungin ympäristölautakunta, 24.10.2023	Ympäristölautakunta päättää todeta lausuntonaan, ettei Ikaalisten kaupungilla ole huomautettavaa Parkanon Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimaosayleiskaavan luonnoksesta.	Merkitään tiedoksi.
L08 Puolustusvoimat (pääesikunta), 23.10.2023	Puolustusvoimilla ei ole tarvetta antaa lausuntoa kaavaehdotuksesta.	Merkitään tiedoksi.
L09 Fingrid Oyj, 18.10.2023	Liitynnän kuvauksessa tulee täsmentää, että liityntäpisteenä on 400 kV sähköasema (ei johdonvarsiliityntä). Meillä ei ole muuta lausuttavaa tässä vaiheessa. Muiden kuin Fingrid Oyj:n omistamien voimajohtojen osalta teidän tulee pyytää erillinen lausunto voimajohtojen omistajilta.	Täydennetään kaavaselostuksen kohtaan 7.2. Sähkönsiirto seuraava virke: <i>"Liityntäpisteenä on 400 kV sähköasema."</i>
L10 Fintraffic, 20.10.2023	Fintraffic Lennonvarmistus Oy vastaa Suomen ilmatilan käytön hallinnasta sekä lentoreitti- ja lennonvarmistuspalveluista 22 lentoasemalla Suomessa. Toimintamme lähtökohdana on aina lentoliikenteen turvallisuus, lentojen sujuvuus ja säännöllisyys. Ilmailulaki määrää lentoesteistä siten, että rakennelma tai laite ei saa häiritä ilmailua palvelevia laitteita tai lentoliikennettä tai aiheuttaa muutoin vaaraa lentoturvallisuudelle. Ilmailulain 1.10.2023 voimaantulon mukaisesti Liikenne- ja viestintävirasto selvittää osana lentoesteluprosessia lentoesteen vaikutukset lentoliikenteen sujuvuudelle ja lentopaikan pitäjälle	Merkitään tiedoksi.
L11 Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto, 18.10.2023	Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan yleiskaavan laadinnassa on otettava huomioon yleiskaavan sisältövaatimuksena mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmien kannalta tasapainoiseen elinympäristöön ja turvata valtakunnallisten alueiden-käyttötavoitteiden mukaisesti terveellinen ja turvallinen elinympäristö. Valtaosa ihmisiin kohdistuvista merkittävistä ympäristövaikutuksista rajautuu niin sanotulle lähivaikutusalueelle. Voimaloiden sijoittelussa tulee huomioida laitosalueen ja sen ulkopuoliset lähimmät asuin- ja loma-asunnot siten, ettei voimaloiden toiminnasta aiheudu terveyshaittaa melun tai välkkeen osalta. Hankesuunnittelussa tulee pyrkiä lieventämään syntyviä vaikutuksia, ettei	Merkitään tiedoksi.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	selkeimmin hankkeen dominanssivähykkeelle sijoittuvilla lähimmillä vaki- ja loma-asunnoilla altistuta yli melusta olevan raja-arvoa 40 dB(LAeq). Asumisterveysasetuksen 545/2015 12 § 3 mom. tarkoittama 25 dB toimenpideraja on huomioitava yhtenä lähiasutuksen sisämelutason ohjearvona. Tätä ei ole hankkeesta esitetyissä melumallinnuksissa käsitelty. Asumisterveysasetuksen 545/2015 §12 3.mom mukaan yöaikainen (klo 22—7) mahdollisesti unihäiriötä aiheuttava melu, joka erottuu selvästi taustamelusta, eli tuulivoimaloiden amplitudimoduloitunut melu ei saa ylittää 25 dB yhden tunnin keskiääni-tasona LAeq,1h (klo 22—7) mitattuna niissä tiloissa, jotka on tarkoitettu nukkumiseen. Melumallinnuksissa on käytetty tehotasoltaan huomattavasti pienempää voimalaitostyyppiä (6,8 MW), kun suunniteltu maksimitaso a' 10 MW. Mikäli voimalatyyppissä/-tehoissa, tai niiden lähtömelutasoon, äänispektriin tai sykintätasoon tulee oleellisia muutoksia rakennuslupavaiheessa, tulee melumallinnukset tarkistaa tuotannossa käytettävälle voimalatyyppille. Koska tuulivoimahankkeen vuoksi ei voida rajoittaa mm. metsien hakkuita, tulee välikkeen osalta oikealla laitossijoittelulla pyrkiä tilanteeseen, ettei välikkeen määrä ylitä, Suomen omien raja-arvojen puuttuessa, yleisimmin käytettyjä raja-arvoja mm. Ruotsi 8h/a myös tilanteissa, joissa puuston suojaavaa vaikutusta ei ole. Välkevaikutusten hallintajärjestelmän käyttämisellä voidaan varmistaa, että voimaloiden varjovälke ei aiheuta kohtuutonta haittaa asutukselle tai loma-asutukselle. Pohjavesiin kohdistuvat vaikutukset tai riskit ovat suurimmillaan rakentamisvaiheessa ja riskit tulee minimoida riittävillä suojaustoimenpiteillä, joita on käsitelty myös hankkeen YVA-selostuksessa. Hankkeiden yhteisvaikutuksia arvioitaessa tulisi erityisesti huomioida mahdollisten viereisten tuulivoiman hankealueiden väliin jäävät vaki- ja loma-asutus. Lisäksi ulkoisia sähköliittymiä ja -linjoja arvioitaessa tulee huomioida mahdollisuudet lähialueen eri tuulivoimahankkeiden yhteisiin muuntoasemiin, sähkölinjoihin ja/tai johtokäytäviin liityttäessä valtakunnanverkkoon.	
L12 Luonnonvarakeskus	Kuten Luonnonvarakeskus on tuonut esille hankkeen YVA-ohjelmaan ja -selostukseen lausueessa, hankealueelle sijoittuu Luken	Supistetaan voimalan 1 tv-alueetta

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	pitkäaikaiskokeita, joiden päälle ja välittömään läheisyyteen ei tule rakentaa. Lausunnon liitteenä olevissa karttakuvissa (Liite1) näkyvät voimalayksikkö 1 ja voimalayksikölle 1 johtava sähkönsiirtolinja Ylimysnevan läpi tarvelevät peruuttamattomasti rahkankorjuukokeen (RAHKANKORJUUSUOT 15855 Ylimysneva), jossa on tarkoitus toteuttaa pitkäaikaista ympäristöseuranta (kasvihuonekaasu-, kasvillisuus-, ja vesistövaikutukset) sekä niin ikään pitkäaikaisseurannassa olevan tyypigradienttikokeen (NGRADIENT 5491 ALKKI1098). Sekä rahkankorjuukoe että tyypigradienttikoe ovat valtakunnan tasolla ainoita laatuaan, eli vastaavia pitkäaikaisseurantaan tarkoitettuja kokeita ei ole saatavilla. Tämän vuoksi niiden säilyminen muuttumattomina on tärkeää. Susireviirien osalta Luke tuo esille, että tehdyt ja suunnitellut selvitykset mahdollistavat vain karkean arvion ko. lajien esiintymisestä alueella. Alueen merkitystä näiden lajien lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida tehtyjen selvitysten avulla määrittää. Luke huomauttaa myös, että suden ydinreviiri voi sijoittua susireviirien sisällä hyvin monimuotoisesti. Suden ydinreviiri ei määräydy reviirin laitojen mukaan vaan reviirin ydin osat (suden eniten käyttämät alueet ja todennäköisimmät lisääntymiseen liittyvät alueet) saattavat sijoittua myös määriteltyjen reviirien rajojen tuntumaan. Siten ei voida vetää suoraa johtopäätöstä, että hankealue ei sijoitu suden ydinreviirille hankkeen sijoituksessa määritellyn reviirin laidalle. Rengassalon Natura-alue rajautuu hankealueeseen ja lähin voimalapaikka sijaitsee 500 m päässä Natura-alueesta. Alueen tuntumasta on havaittu metson soidin. Metsäkanalintujen osalta tutkimuksissa on havaittu, että tuulivoimalaa ympäröivää aluetta saatetaan välttää tai käyttää vähemmän lisääntymisaikana (soidinajan lisäksi myös poikasten kasvatukseen liittyvä habitaatinvalinta) lajista riippuen n. 500–600 m säteellä ja metson tapauksessa jopa yli 1000 m säteellä (mm. Coppes et al. 2020A). Luke näkee siten, että 500 metrin etäisyys tarkasteltuun Natura-alueeseen saattaa olla riittämätön. Lausunnon tiivistelmä Hankealueelle sijoittuu Luken pitkäaikaiskokeita, joiden päälle ja	niin, että voimalan tornia ei voi siirtää ohjeellisesta sijainnista rahkankorjuusoiden päälle. Siirretään ohjeellinen maakaapeli kulkemaan voimalalta 2 sähköasemalle niin, että se ei sijoitu rahkankorjuusoiden kohdalle. Kaava-alueelta tehtiin YVAn yhteydessä selvitys "Parkanon Takakangas-Pihlajaharju tuulipuistohankkeen suurpeto- ja metsäpeuraselvitys 2021-2022 (Suomen Luontotieto Oy 22/2022). Selvitys on YVA-selostuksen liitteenä. Selvityksessä on kuvattu tutkimusmenetelmät. Kaavaselostuksessa on esitetty susista kyseisen selvityksen yhteenvedo. Tuulivoimaloiden sijoittelussa on otettu huomioon metson soidinpaikka. Ks. edellä esitetyt vastineet.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	välittömään läheisyyteen ei tule rakentaa. Voimalayksikkö 1 ja voimalayksikölle 1 johtava sähkönsiirtolinja Ylimysnevan läpi tarvelevät peruuttamattomasti rahkankorjuukokeen (RAHKANKORJUUSUOT 15855 Ylimysneva), jossa on tarkoitus toteuttaa pitkäaikaista ympäristöseurantaa. Tutkimukset ovat valtakunnan tasolla ainoita laatuaan, eli vastaavia pitkäaikaisseurantaan tarkoitettuja kokeita ei ole saatavilla. Tämän vuoksi niiden säilyminen muuttumattomina on tärkeää. Susireviirien osalta alueen merkitystä lisääntymis- ja levähdysalueina, ei voida tehtyjen selvitysten avulla määrittää. Luke näkee, että metsen ja teeren soittimia ei ole riittävästi huomioitu voimaloiden sijoittelussa.	Ks. edellä esitetyt vastineet.
L13 Metsähallitus	Metsähallitus suhtautuu lähtökohtaisesti hankkeeseen positiivisesti, mutta huomauttaa, että hankkeen aluerajaus on muuttunut kaavaluonnoksen jälkeen merkittävästi. Metsähallitus on solminut yhtiön kanssa sopimuksen kaavaluonnoksen aluerajauksen mukaisista hankealueella sijaitsevista Metsähallituksen hallinnoimista liiketoimintaan varatuista alueista. Kaavamerkinnän Ohjeellinen maakaapeli määräyksessä mainitaan, että "Maakaapelit tulee sijoittaa ensisijaisesti teiden yhteyteen". Voimalasta 1 luoteeseen kulkevan kaapelin reitti ei nyt noudata merkinnän määräystä. Samaisen kaapelin reitillä on useita Luonnonvarakeskuksen tutkimuskokeita. Metsähallitus on tiedottanut Luonnonvarakeskusta kaavahankkeesta.	Siirretään ohjeellinen maakaapeli kulkemaan voimalalta 2 sähköasemalle niin, että se ei sijoitu rahkankorjuusoiden kohdalle. Supistetaan voimalan 1 tv-alueita niin, että voimalan tornia ei voi siirtää ohjeellisesta sijainnista rahkankorjuusoiden päälle.
L14 Metsäkeskus	Suomen metsäkeskus kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimapuiston yleiskaavaluonnoksesta. Metsäkeskus tarkastelee yleiskaavaluonnosta metsälain valvonnan ja kestäväan metsätalouteen perustuvien elinkeinojen edistämisen näkökulmasta. Valmistelussa on hyvä huomioda, että metsälakia (1093/1996) sovelletaan yleiskaavan maa- ja metsätalouteen ja virkistyskäyttöön osoitetuilla alueilla. Yleiskaavan muilla alueilla metsälaki ei ole voimassa. Metsälaki velvoittaa noudattamaan luonnonsuojelulain (1096/1996), vesilain (587/2011), ympäristönsuojelulain (527/2014) ja	

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	muinaismuistolain (295/1963) säädöksiä. Kun metsälakia ei sovelleta, vaikuttaa se myös muiden metsänkäyttöä ohjaavien lakien voimassaoloon, kuten kestävän metsätalouden määräaikaiseen rahoituslakiin (34/2015) (Kemera) ja lakiin metsätuhojen torjunnasta (1087/2013) (metsätuholaki). Nämä lait ovat riippuvaisia metsälain soveltamisesta. Suomen metsäkeskus valvoo metsälainsäädännön noudattamista. Alueilla, joilla metsälakia sovelletaan, metsälaki ohjaa metsien hoitoa ja käyttöä. Metsälain ohella metsien käyttöä säätelevät myös metsälain nojalla annettu valtioneuvoston asetus metsien kestävästä hoidosta ja käytöstä. Myös ympäristölainsäädännöllä on vaikutuksia metsätalouteen. Metsälaki asettaa metsien hoidolle ja käytölle vähimmäisvaatimukset. Vähimmäisvaatimuksissa säädetään muun muassa puun korjuusta, metsän uudistamisesta ja metsäluonnon monimuotoisuuden turvaamisesta. Suomen metsäkeskuksen näkemyksiä yleiskaavaluonnoksesta: • Toivomme, että metsätalousalueet rajataan mahdollisuuksien mukaan tulevan kaavan ulkopuolelle, jos yhteensovittamisen tarvetta ei ilmene. Alueella metsien ottaminen muuhun maankäyttöön tulee olla mahdollisimman vähäistä. • Monimuotoisuuteen liittyen esitämme, että kaavakarttojen metsätalousalueille ei merkitä luo-merkintöjä tai suojelumääräyksiä. - o Nämä kohteet tulee huomioida voimaloiden sijoittelussa ja ovat kaavan tausta-aineistoa ja esitetään esimerkiksi kaavaselostuksen liitekarttana. - o Kohteiden rajaukset saattavat muuttua ajan kuluessa ja näin ollen niiden huomioiminen tulee tehdä yksilöllisesti hakuiden yhteydessä. • Alue on pääosin metsätalousaluetta. Siksi hankkeen ja kaavan vaikutukset metsään perustuvien elinkeinojen harjoittamiseen tulee selvittää. Mm. - o Metsäalan pienentyminen ja sen vaikutukset metsätalouteen - o Mahdollisten suojelumääräysten vaikutus metsätalouden harjoittamiseen.	Kaavakartalla on mielekästä esittää vain arvoluokkaan yksi kuuluvia lainsäädännöllä turvattuja luontokohteita. Kaavan on merkitty natura-alue ja SL-alue. Kaavassa ei ole muita arvoluokkaan 1 kuuluvia luontokohteita. Täydennetään kaavaselostuksen kohtaan "10.18 Aluetalouteen ja elinkeinoin kohdistuvat vaikutukset" seuraava kappale: <i>"Tuulivoimaloiden ja uusien huoltoteiden alle jää alle 2 prosenttia kaava-alueen pinta-alasta, joten Kaavan vaikutukset metsätalouteen ovat vähäiset. Alueen tieverkon kuntoon kaavalla on myönteinen vaikutus, millä on metsätalouden</i>

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	o Nykyiseen tieverkkoon ja sen käyttöön sekä rakennusaikana että toiminnan käynnistyttyä ▪ Käytetään mahdollisuuksien mukaan olemassa olevaa tieverkkoa. • Hiilensidontaan o Rakennusaikana käytössä olevien alueiden metsitys ja tuulivoima-alueen metsitys käytön päätyttyä. o Metsäpinta-alan väheneminen	<i>harjoittamisen kannalta myönteinen vaikutus.”</i>
L15 Pirkanmaan pelastuslaitos	Parkanon kaupunki on pyytänyt Pirkanmaan pelastuslaitokselta lausuntoa Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimahankkeen osayleiskaavaehdotuksesta. Pirkanmaan pelastuslaitoksella ei ole huomautettavaa kaavahankkeesta. Ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa on esitetty hyvin niitä toimenpiteitä, joita toteuttamalla estetään tai vähintään vähennetään erilaisista onnettomuuksista aiheutuvia vahinkoja. Esimerkkinä näistä voi mainita voimaloiden varustamisen automaattisella sammutuslaitteistolla. Rakennuslupavaiheessa pelastusviranomaisen lausuu tarkemmin turvallisuusasioista, jos rakennusvalvontaviranomainen esittää lausuntopyynnön.	Merkitään tiedoksi.
L16 Suomen erillisverkot	Hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.	Merkitään tiedoksi.
L17 Telia	Telia Finland Oyj:llä (Telia) ei ole hankkeesta huomautettavaa, mutta jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Sähkönsiirtojohtoista pitää tehdä erikseen vaarajänniteselvitys tuulivoimapuiston hankkeen toimesta lähellä olevien Telian kaapeleiden osalta (risteämät ja rinnakkain kulkevat johdot).	Merkitään tiedoksi.
L18 Traficom	Ilmailulaki on muuttunut 1.10.2023 lentoesteiden osalta. Jatkossa lentoestelupahakemukseen ei tarvitse enää liittää ilmaliikennepalvelujen tarjoajan lausuntoa aiotusta lentoesteestä. Liikenne- ja viestintävirasto Traficom pyytää lausunnot lupahakemuksen saatuaan.	Merkitään tiedoksi.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	Lentoeste voi olla mikä tahansa maasta kohoava kohde, joka saattaa häiritä lentoliikennettä tai ilmailua palvelevia laitteita. Siitä, missä tapauksissa esteelle tulee hakea lentoestelupaa, on säädetty ilmailulain 158 §:ssä. Aiemmin lentoestelupaa varten hakijan tuli pyytää ensin ilmailuliikennepalvelujen tarjoajan (Fintraffic Lennonvarmistus Oy:n) lentoestelausunto. Jatkossa Traficom pyytää lausunnot aiotusta lentoesteestä, kun on vastaanottanut lentoestelupahakemuksen.	
L19 Ilmatieteenlaitos	Parkanon kaupunki on pyytänyt Ilmatieteen laitokselta lausuntoa Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimahankkeen tuulivoimaosayleiskaavaehdotuksesta. Ilmatieteen laitos on perehtynyt aineistoon ja toteaa lausuntonaan seuraavaa: Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Takakangas-Pihlaharju tuulivoimahankkeen osayleiskaavan aineistosta, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta. Huomiona, että sivulla 112 on todettu, että koska tuulivoimahanke sijaitsee yli 20 km päässä säätutkasta, niin hankkeella ei ole siihen vaikutuksia. Tämä ei pidä paikkaansa, tuulivoimalat näkyvät sääolosuhteitten mukaan jopa yli 100 km päästä säätutkamittauksissa häiriökaikuna. Ehdotuksena korjaukseksi: Kaava-alueetta lähin säätutka tulee Ilmatieteen laitoksen lausunnon mukaan siirtymään kesällä 2022 Kankaanpäähän ja sijoittuu yli 20 kilometrin päähän kaava-alueelta, joten Ilmatieteen laitoksella ei nykyisen ohjeistuksen mukaan ole lausuttavaa hankkeesta.	Muokataan kaavaselostuksen kohta 10.23..2 Säätutkat lausunnossa esitettyyn muotoon: <i>"Kaava-alueetta lähin säätutka tulee Ilmatieteen laitoksen lausunnon mukaan siirtymään kesällä 2022 Kankaanpäähän ja sijoittuu yli 20 kilometrin päähän kaava-alueelta, joten Ilmatieteen laitoksella ei nykyisen ohjeistuksen mukaan ole lausuttavaa hankkeesta."</i>
L20 Digita	Digitan antenni-tv vastaanottoneuvonnassa Digita Infossa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista. Vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta. Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdenkin tuulivoimalan tapauksessa. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-	

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	signaalin etenemisen kokonaan. Antenni-tv lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Tuulivoiman aiheuttaessa häiriön antenni-tv vastaanottoihin vaikuttaa se tällöin myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Tämän vuoksi vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutuksien arvioinnissa. Antennitelevision vastaanotto-ongelmien syntyminen estämiseksi onkin erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv lähetyksen näkyvyyteen jo hyvissä ajoin ennen rakennuslupien hakemista ja myöntämistä, ja mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä. Esitämme, että kaavoituksen edetessä, viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa: • hankevastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi, tai mikäli suunnitelman laatiminen hakemusvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä; ja • tarvittaessa täsmennetään, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista. Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään (LiVM 10/2014 vp - HE 221/2013 vp) todennut, että tuulivoimahäiriössä häiriönaiheuttaja huolehtii tilanteen korjaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä ja myös vastaa kustannuksista. Valiokunta on jo aiemmin katsonut, että tämän kaltaisen aiheuttaja vastaa -periaatteen tulisi olla yleisemminkin taajuuksien häiriöiden yhteydessä noudatettava lähtökohta. Digita toteaa, että antenni-tv:n verkko-operaattori Digitan velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Näin ollen tuulivoimahankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma	Kaavaselostuksen kohdassa "10.23.1 Mobiiliyhteydet ja TV- ja radiosignaali" on kuvattu, missä järjestyksessä tehdään korjaavia toimenpiteitä, jos tuulivoimalat aiheuttavat TV-kuvaan häiriötä.

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista. Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla nykyisin ennustaa. Tämän lausunnon kohteena oleva tuulivoimahanke voi muodostaa häiriöitä yhteisvaikutuksena toisien tuulivoimahankkeiden kanssa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet. Lisäksi Digita toteaa, että tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden hoitamisessa ei valitettavasti ole alalle syntynyt yleisiä käytäntöjä. Tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt voivat pahimmillaan estää kokonaan antenni-tv signaalin vastaanoton. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan. Sen vuoksi onkin erityisen tärkeää, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt pyritään välttämään hyvissä ajoin etukäteen jo voimaloiden suunnitteluvaiheessa tuulivoimaloiden ja verkko-operaattoreiden välisellä yhteistyöllä. Ellei näin tehdä, riskinä on, että tuulivoimaloiden roottoreiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Tästä on jo olemassa valitettavia esimerkkejä (esim. Pori Peitto). Tuulivoimayhtiöt tulee siten jo kaavoitus- ja rakennuslupavaiheessa velvoittaa huolehtimaan siitä, että tuulivoimalat sijoitetaan alueelle siten, että häiriöitä kotitalouksien antenni-tv:n vastaanotolle ei aiheudu. Viranomaisten tulisi päätöksessään tuoda selvästi esiin myös se, että mikäli huolellisesta ennakkosuunnittelusta huolimatta tuulivoimalat kuitenkin aiheuttavat häiriöitä tv-vastaanotolle, tulee niiden myös huolehtia häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista. Digita suhtautuu myönteisesti tuulivoiman käyttöön energianlähteenä. Jo toteutetut tuulivoimalat ovat kuitenkin osoittaneet, että tv-lähetysasemien jälkeen rakennetut tuulivoimapuistot voivat aiheuttaa olennaisia häiriöitä tv-vastaanottoon. Mahdollisten tuulivoimaloiden aiheuttamien häiriöiden korjaaminen ei kuulu Digitan velvollisuuksiin	

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
	ja televisiovastaanoton varmistamiseksi alueella on erittäin tärkeätä, että tuulivoimatoimija huolehtii aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.	

Muistutukset

Lausunnon esittäjä	Sisältö	Vastine
M01 Yksityinen henkilö Airi Niemenmaa	Asutus Pohjois-Parkanon asukkaat, vapaa-ajanasukkaat, maanomistajat, sekä majoitustoimijat ja luonnossa liikkujat pyydämme tarkistamaan tuulivoimaloiden sijoitusta lähelle yhtä Parkanon vanhinta kyläaluetta (Vataja, Kuivanen, Linna) ja luontokohteita. Kuivasjärven ja Vatajankylän alue käsittää 200 taloutta ja 400 asukasta, sekä yli 220 vapaa-ajanasuntoa, joiden monipaikkaiset asukkaat viihtyvät alueella. Asukasluku kylissä on runsas 600 henkilöä. Vaikutus ulottuu Lamminkosken ja Linnankylän alueelle yli 150 talouteen. Alueella on vilkas yhteistyö ja aktiivista toimintaa. Kaavaselostuksesta puuttuvat vaikutusalueen asukasluvut ja osa asuntoja. Sähkönsiirtolinjojen suunnitelmat rasittavat maakunnallisesti arvokkaita alueita, sekä kansainvälisesti arvostettua Lauhanvuori-Hämeen kangas Unesco GEOPARK Alkkianvuori yhdessä läheisten luonnonsuojelualueiden kanssa. Asukaspalautetta on annettu adressin ja nettiadressin, sekä yksittäisten henkilöiden ja yhteisöjen toimesta eri kanavissa, jonka myös ELY-keskus nosti esille antaessaan YVA-vaiheen palautetta. Toivomme huomioitavan esiintuodut asiat kaavaehdotusta muokattaessa. Lähialueen palaute ei vielä näy kaavaehdotuksessa tai vastineissa perusteltuna. Maisemaan asutuksen lähelle korkeille harjualueille (180 m) eivät sovi liki 300-metriset tuulivoimalat. Voimalat olisivat hallitsevia runsasjärvisellä alueella, Kuivasjärvi, Vatajanjärvi, Ylinenjärvi, Ahvenlampi, Tervajärvi, Pitkäjärvi, Rihkaanjärvi, Valkeinen ja moni muu lähialueen järvi ja lampi kaavoitettuihin rantoineen. Mallinnukset osoittavat vaikutukset, huomiotta on kuitenkin jäänyt se, että pohjoiselle alueelle on suunniteltu muitakin tuulivoimaloita. Pyydämme huomioimaan tämän ja kokoamaan	Kaavan yhteisvaikutukset on esitetty kaavaselostuksen kohdassa 10.25. Täydennetään siihen seuraava teksti: <i>Hankkeella voi olla yhteisvaikutuksena seudun muiden tuulivoimahankkeiden kanssa vaikutuksia sähkönsiirtoreittien sijaintiin ja kapasiteettiin.</i>

	pohjoiselta alueelta laajemmat tiedot. Yhteisvaikutusten selvitys puuttuu, sähkölinjat ovat osa tätä. Tuulivoimaloiden koko on kasvanut kolmanneksen maakuntakaavan laatimisajan 200-metrisistä pienitehoisemmista voimaloista, joten vaikutukset tulee arvioida täysin uudelta pohjalta. Kaavaehdotuksessa ovat nyt merkittävästi suuremmat 295 metriset voimalat. Voimaloiden koon ja tehon kasvu on huomioitava. Vastaavia voimaloita ei ole valmistettu tai käytössä, joten alue tulee rajata etäämmälle asutuksesta. Vaikutuksia on jo jouduttu lieventämään muualla nykyisillä mallinnuksilla, joissa on puutteita. Mittaukset ja mallit tulee tehdä todellisilla voimalatehoilla. Miten jatkossa taataan turvallinen ja viihtyisä ympäristö? Etäisyys ja mallinnukset. Voimaloita on edelleen esitetty lähelle asutusta, vaikka jo aiemmin on saatu tietoa, miten voimaloiden vaikutuspiirissä on jouduttu hyvin monissa kunnissa tekemään väike- ja melumittauksia, sekä myös ympäristölupamenettelyn käyttöönottoa pienempien voimaloiden aiheuttamien haittojen vuoksi Mallinnuksia on tehty 6.8 megawatin voimalatehoilla, johon ELY-keskus, rakennus- ja ympäristölautakunta ottivat kantaa. Kaavoituksen tavoite on rakentaa 10 MW voimalat. Mittauksia tulee tarkentaa, varoaroja nostaen. Useiden muiden liian lähelle asutusta rakennettujen voimaloiden aiheuttamista haitoista saadut käytännön tiedot tulee hyödyntää arvioitaessa hanketta. Varovaisuusperiaate on huomioitava voimaloiden sijoittelussa ja lupaehdoissa, mikä ei näy nykyisessä kaavaehdotuksessa. Voimalat 1, 3, ja 4 sijaitsevat liian lähellä asutusta. Väike- ja melumallinnus esitti haitat. Vaikutusten lieventämiseksi tehty vain korkeusvähennys 5 m ja ehdotettu pysäytystekniikkaa. Nämä voimalat tulee jättää rakentamatta. Miksi? Tilanne on hankalasti hallittavissa ilman selkeitä rajoja ja yksittäisen kiinteistön omistajan asema on usein vaikea pitkien jälkiselvitysten ollessa hitaita. Monessa kunnassa uusiin mittauksiin on jo jouduttu ja todettu haitat. Kunta vastaa asianmukaisten ympäristöselvitysten laadusta viimekädessä asukkailleen. Pysäytystekniikkaa ennen käyttöön tulee ottaa varovaisuusperiaatteen mukaan 5 yksikön alempi melutasovaatimus. Haittojen lievennykseen ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota.	Melumallinnukset on tehty ympäristöministeriön tuulivoimamelun mallinnusohjeen mukaisesti. Lähtömeluna on käytetty nykyisin käytössä olevan voimalatyypin lähtömelua, johon on lisätty ympäristöministeriön ohjeistuksen mukainen 2 dB varmuusvara. Toteutettavat voimalat eivät ylitä mallinnuksessa käytettyä äänitasoa. Voimalat on sijoitettu niin, että niistä on vähintään 1500 metriä lähimpään asuin- tai lomarakennukseen. Tuolla etäisyydellä melutaso jää alle tuulivoimamelua koskevan ohjearvon. Kaavassa on määräys, että voimaloiden pitää olla teknisesti säädettävissä ja pysäytettävissä niin, että ne eivät aiheuta merkittäviä välkevaikutuksia asutukseen tai loma-asutukseen.
--	---	--

	Lähivaikutusalueella on runsaasti lapsiperheitä, harrastetiloja ja luontoliikuntareittejä. Lähiharrastusmahdollisuudet ovat tärkeitä niin luonnossa kuin ryhmissä, joita on tarjolla eri muodoissa liikunnasta, käsitöistä metsästyksen. Kylätalo ja liikuntakenttä tarjoavat näihin hyvät puitteet. Luonto ja hiljaisuus on tärkeä virkistyskohde - ei teollisuusalue. Voimalan 1. vierestä kulkee ulkoilijoiden reitti suoraan Alkkianvuorelle, seuraava reitti Palokravain kautta ja moni muu polku on käytössä. Alkkianvuoren luontoreittiin etäisyys on alle kilometri. Merkittävä haitta nykyisin hiljaiselle alueelle. Voimaloiden aiheuttama haitta on huomioitava asumisviihtyvyyden sekä alueen asukkaiden, elinkeinojen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta. Kiinteistöjen arvo ja kiinnostus asua alueella vähenee selkeästi, mikäli tuulivoimalat tuodaan lähelle asutusta. Alue on tähän saakka kiinnostanut muuttajia, jotka arvostavat maaseutua, luontoa, sekä erilaisten tilojen antamia mahdollisuuksia. Nyt vapaa-ajankiinteistöjen myynti ei toimi. Osa suunnittelee muuttoa. Kiinteistöjen omistus jää usein perikunnille, vapaa-ajankäyttöön, eikä uusia asukkaita muuta alueelle eli veroeurot vähenevät. Matkailu- ja majoitustoiminta alueella on jätetty huomiotta. Tuulivoimaan liittyy monia ympäristövaikutuksia, maisema-, väike- ja meluhaittojen ohella on kyse myös alueesta saadusta mielikuvista. Melu Tuulisuus ja tuulen suunta vaikuttaa merkittävästi voimaloiden laitteistojen tuottamaan äänimaailmaan, mikä ei ole usein mainittua matalataajuisista infraääntä, vaan pulssittain voimistuva jyskyttävä ääni voimalan lapojen kulman tai suunnan muuttuessa. Yksittäiset asukkaat ovat monessa kunnassa joutuneet näiden ongelmien eteen kunnan kaavoituksen luottaessa pelkästään hanketoimijoiden selvityksiin, jotka eivät ole perustuneet todellisiin voimalayksiköihin, vaan teoreettiseen mallinukseen, joissa ei ole mukana ajantasaisinta tietoa. Nyt viitataan 2012 - 2014 tutkimuksiin, jotka ovat vanhentuneita koskien huomattavasti pienempiä voimaloita. Miten Parkano kantaa vastuun? Väike Rajoissa on huomioitava auringon suunta ja voimaloiden sijoittuminen asutukseen nähden. Pysäytystekniikka on viimesijainen haitan ehkäisy. Kenen tontilta mitataan, kuka tekee jatkossa? Luonto Luonnon monimuotoisuuskohteet,	Tuulivoimalat muuttavat kaava-alueen äänimaisemaa, mutta rakentamisaikaa lukuun ottamatta ne eivät estä alueen käyttämistä virkistykseen. Tuulivoimapaikkakunnilla tehdyn toteutuneisiin kiinteistökauppoihin perustuvat selvityksen mukaan tuulivoimalat eivät ole alentaneet kiinteistöjen arvoja. Tuulivoimalat näkyvät maisemassa avoimien paikkojen takaa, mikä voi vähentää majoitustoiminnan houkuttelevuutta. Toisaalta tuulivoimahankkeen rakentajat ja ylläpitäjät tarvitsevat majoituspalveluita, mikä lisää niiden kysyntää. Nykyaikaiset tuulivoimalat eivät aiheuta impulssimaista melua. Melumallinnukset laaditaan niin, että niissä on joka suuntaan 8 m/s myötätuuli. Kaavassa on määräys, että tuulivoimalat on varustettava tekniikalla, joka pystyy pysäyttämään voimalat silloin, jos ne aiheuttavat väkettä asuin – tai lomarakennusten kohdalla.
--	---	---

	ekologiset käytävät, ovat alueella merkittäviä. Nyt tämä ovat vaarantumassa, koska tuulivoimaa ollaan sijoittamassa samojen kohteiden Alkkianvuoren ja Raatosulkonnevan Natura-alueen, sekä Rengassalon luonnonsuojelualuiden ja asutuksen välittömään läheisyyteen, perinteisille metsä- ja lähivirkistysalueille. Suomenselän erityispiirteet reikkosoinen, kalasääksien, maakotkien ja susien aktiivisena liikkumisalueena on heikosti selvitetty. Pari päivää maastossa ei riitä. Maakotka liikkuu Valkeisen ja Alkkianvuoren suomaastossa, sekä Vatajanjärven soistuvalla lahdella aktiivisesti havaintojen mukaan. Toivomme tarkennuksia lajiston selvityksiin. Pohjavesialueet Parkanolle tärkeät Latikan I luokan ja Ristiharjun pohjavesialueet ovat vaaravyöhykkeellä. Varojaraja 200 metriä? Näiden arvon säilyminen huomioitava Parkanon kaupungin toimesta. Hiljaisuus Moni on hakeutunut alueelle hiljaisuuden vuoksi, mitä arvostavat asukkaat, vapaa-ajanasukkaat ja vierailijat. Runsaasti järviä käsittävä Pohjois-Parkanon alue on aktiivisesti kesäasukkaiden asuttamaa ja rantakaavoilla ohjattua, mikä on asuinympäristönä nyt uhattuna. Alueella on huomioitava suot, vesistöt ja pellot, jotka voimistavat maisema- ja äänihaittavaikutuksia huomattavasti. Kartat ovat erittäin epäselviä ja puutteellisia. Maaston muodot huonosti esitetty. Huomiotta vähäiset korkeuserot, joista ei suoja asutukselle. Maisemakartat ovat heikkolaatuisia ja kuvauspaikkavalinnoilla vääristävät annettua kuvaa. Vatajankylästä on 1. kohde on kuvattu huomattavasti ennen varsinaista kylää (yli 3 kilometriä voimaloihin). Toki merkittävä vaikutus näkyy. Ylinenjärvi kuvaa hyvin tilannetta. Huomiota kuvissa kiinnittää, että Mustajärvelle 10 km etäisyydelle näkyvät voimalat. Maakuntakaava osoitti mahdolliset tuulivoima-alueet, kuitenkin kunnan tulee taata asukkailleen tasapuolisesti viihtyisä ja turvallinen ympäristö, sekä elinkeino- ja asuminen, sekä huomioida luonto. Yhteisvaikutukset arvioimatta. Kapeaa kyläaluetta ollaan ympäröimässä teollisuusluokan voimaloilla ja sähkönsiirtolinjoilla jo kolmelta suunnalta. Kaavaselostuksesta puuttuu Mäntykankaan alue. Kaavaa on suunniteltu hankkeen ulkopuolella olevien maanomistajien maille ottamatta yhteyttä. Yhteydenotto on tehty	Tuulivoimalat eivät estä eläinten kulkemista tuulivoimaloiden välistä. Täydennetään kaavamerkintään pv (pohjavesialue) seuraava kaavamääräys: "Tien parantaminen, ja maakaapelin sijoittaminen tien yhteyteen on toteutettava niin, että mahdolliset haitat pohjaveden laadulle voidaan välttää." Osayleiskaava toteuttaa maakuntakaavassa osoitettua tuulivoimaloiden aluetta. Kaavaselostuksen kohdassa 10.25 on kuvattu hankkeen yhteisvaikutukset. Täydennetään kaavaselostukseen seuraava teksti: <i>Hankkeella voi olla yhteisvaikutuksena seudun muiden tuulivoimahankkeiden kanssa vaikutuksia sähkönsiirtoreittien sijaintiin ja kapasiteettiin.</i>
--	--	---

Sitowise Oy, Timo Huhtinen

4.12.2023

	osalle, osalle ei. Miten maanomistajien tiedonsaanti ja oikeudet taataan?	
M02 Yksityinen henkilö Ari Lehtinen	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M03 Yksityinen henkilö Eija Lehtonen	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M04 Yksityinen henkilö Janne Leppänen	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M05 Yksityinen henkilö Maija-Liisa Kaskenviita	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M06 Yksityinen henkilö Markku Mansikkaviita	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M07 Yksityinen henkilö Matti Kortesoja	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M08 Yksityinen henkilö Pentti Kaskenviita	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M09 Yksityinen henkilö Raija Kortesoja	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M10 Yksityinen henkilö Raili Papunen	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M11 Yksityinen henkilö Rami Marttila	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M12 Yksityinen henkilö Seppä Aho	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M13 Yksityinen henkilö Sinikka Pessi	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M14 Yksityinen henkilö Tapio Lehtonen	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M15 Yksityinen henkilö Teija Vähätalo	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,
M16 Yksityinen henkilö	Sama teksti kuin muistutuksessa M01.	Ks. vastine muistutukseen M01,

Jukka Kortesoja		
M17 Pohjoisparkanon Kyläseura Ry 54 Allekirjoittajaa	Parkanon Tuuli Oy (Parkanon kaupunki, EthaWind /nykyinen Tuulikarhu Oy, ja Leppäkoski Oy) kaavoitusehdotus Takakangas-Pihlajaharjun alueella teollisuuskokoluokan tuulivoimaloille Pohjois-Parkanossa Vatajankylän länsipuolelle. Alueelle suunnitellaan 12 tuulivoimalan rakentamista. Voimaloiden korkeus olisi 295 metriä (aiempi 300) ja roottorin halkaisija 196 metriä (aiempi 200), yksikönteho 10 MW ja alue yhteisteholtaan 120 MW. Voimassa olevassa Pirkanmaan maakuntakaavassa 2040 tuulivoimaloiden korkeus on 200 metriä ja koko 2-3 MW, joten mittakaavan muutos hyvin merkittävä, mikä tulee huomioida tarkemmin alueen suunnittelussa ja rajauksessa. Lisäksi vireillä on useita muita hankkeita ja sähkönsiirtosuunnitelmia, joiden yhteisvaikutuksia on arvioitava edelleen valmistelussa. Takakangas-Pihlajaharju kaavaehdotus alue sijaitsee Kuivasjärven, Vatajan ja Ylinen järvien välittömässä läheisyydessä länsipuolella, jossa lähimmät talot, tilat, majoitusyrityksien mökit sijaitsevat vain 1,5 km etäisyydellä suunnitellusta tuulivoimaloista. Alue rajautuu välittömästi alle 1 kilometrin etäisyydelle pohjoisessa Alkkianvuoren ja Raatosulkonnevan luonnonsuojelualueista ja luontopolkuverkosta sekä Rengassalon Natura- suojelualueesta. Asutus. Vaikutusalueella on 200 taloutta, 400 asukasta ja erityisesti lapsiperheitä Vataja-Alkkiantie akselilla sekä vapaa-ajan asukkaita moninkertainen määrä. Laajemmin vaikutus näkyy myös Lamminkosken ja Linnakylän alueilla maisema ja sähköverkkorakentamisen kautta koskettaa 150 taloutta ja yhteensä 600 asukasta. Alueen useat pikkujärvet ja lammet Valkeinen, Ahvenlampi, Tervajärvi, kaavoitetut Pitkäjärvi ja Rihkaanjärvi ovat houkuttaneet vapaa-ajanasukkaita hiljaisen erämaaluonnon äärelle. Alue on myös paikallisten asukkaiden lähivirkistysalue, mikä näkyy runsaana polkuverkostona kartoissa. Emme ole kaivanneet rakennettuja tai valaistuja polkuja erämaahan. Voimaloiden koon kasvaessa, sekä runsaiden soiden, järvien ja peltojen avarassa maisemassa vaikutukset ulottuvat hyvin laajalle alueelle ja vaikutukset ovat pitkäkestoisia. Arvokkaat luonto- ja virkistysreittien	

	alueet Tuulivoima alue rajautuu suoraan maakunnallisesti arvokkaaseen geologiseen kohteeseen Alkkianvuoreen. Alueen muinaisrantojen kerrostumat ja erityisen runsas luontotyyppien vaihtelu pienellä alueella on erikoisuus. Luontopolku on ollut virkistyskäyttäjien saavutettavissa jo pidempään ja alueen kehittäminen on saanut merkittävää huomiota. Alkkianvuoren alue kuuluu kansainväliseen UNESCO Global Geopark Lauhavuori-Hämeen kangas alueeseen. Viereinen Raatosulkonnevan Natura-alue ja kunnostettuine luontopolkuineen. Parkanon kaupunki on LH Geopark- yhdistyksen jäsenenä edistänyt alueen kehittämistä. Yhteistyötä on tehty Alkkianvuoren alueella Karvian kanssa Neva-Lylyn kohteen liittämiseksi liikuntareitin kautta saavutettavaksi laajemmaksi kokonaisuudeksi. Valtion rahoitus on saatu Alkkianvuoren kehittämiskohteelle, joka nyt odottaa päätöksiä tuulivoiman sekä sähköverkonlinjauksista, joista merkittävien on Finngrid 400 Kv +110 kV voimalinjavaihtoehto. Arvokkaalla kohteella tulisi huomioida Alkkiannevan - Lylynevan ja Raatosulkonnevan monimuotoinen kokonaisuus ja edetä luonnon ja virkistysarvot huomioiden, jonka valmistelussa on tehty laajasti yhteistyötä. Alueella on paljon kävijöitä eri paikkakunnilta, jotka arvostavat alueen hiljaisuutta, mikä on monessa tilaisuudessa saatua palautetta. Geopark status toi alueelle tunnettuutta, joka on näkynyt luonnossa liikkumisen lisääntymisenä. Maastossa näkyvät ahkeran liikkumisen jäljet kuluneilla poluilla. Koronavuodet lisäsivät osaltaan luonnossa liikkumista ja arvostusta. Yhteisvaikutukset Pohjois-Parkanossa on huomioitava myös jo rakentamisvaiheessa olevien ja muiden suunniteltujen tuulivoimapuistojen yhteisvaikutus. Ympäristö- ja maisemavaikutukset ulottuisivat pitkälle kymmenien kilometrien säteelle usean kunnan alueelle näiden 300 metristen tuulivoimayksiköiden saartaessa aluetta, johon liittyy myös rakennettavien sähkölinjojen verkoston vaikutus alueen kiinteistön- ja maanomistajiin. Finngrid 400+110 kV voimajohtosuunnitelmassa on pohjoinen vaihtoehto halkomassa samoja alueita Taakanjako ei toimi, osa maanomistajista joutuu lunastusten myötä kärsimään pirstoutuvista metsäaloista, joista korvaus on olematon. Jäkäläkankaan voimalat Mustajärveltä Karvian rajalta näkyvät nyt Ylinenjärven ja Vatajanjärven etelärannoille. Voimaloiden	
--	---	--

	lapojen liike ja yöajan lentoestevalot vilkkuvat jo maisemassa. Yhdenvertaisuus Toivomme, että huomioidaan alueella asuvien ja mökkeilevien ihmisten oikeutta terveelliseen ja turvalliseen ympäristöön, arvostetaan luonnon monimuotoisuutta ja arvokkaita luontokohteita, alueen luontomatkailua ja virkistyskäytön kannalta merkittäviä luonnonalueita sekä perustuslain mukaista yhdenvertaisuuden oikeutta ja omaisuuden suojaa myös maaomistajat huomioiden. Kaavaehdotuksesta huomioita Tuulipuisto sijaitsee liian lähellä asutusta ja vapaa-ajan asuntoja. Kansalaisten yhdenvertainen oikeus turvalliseen ja viihtyisään elinympäristöön ei toteudu. Suunnitellut voimalat edustavat suurinta teollista tuulivoimalakokoluokkaa, jota maassamme ei aiemmin ole rakennettu. Toteutuessaan tuulivoimala-alue vaikuttaisi negatiivisesti asukkaiden viihtyvyyteen ja muuttaisi peruuttamattomasti alueen elinympäristöä mm. melu- ja välkehaittojen vuoksi. Tuulivoimaloiden riskietäisyyden tiedetään myös kasvavan voimaloiden korkeuden, määrän tai tehon kasvaessa ja ajan kuluessa pitkäaikaisaltistuksessa Toisin sanoen riskietäisyys vaihtelee olosuhteiden mukaan ja alueilla, joilla on voimaloita eri puolilla asuinpaikkaa, jopa 10 -20 km:n etäisyydelle asti eri voimala-alueiden yhteisvaikutuksesta. Toivomme, että tiivistä asutusta lähimpänä olevat voimalat 1,3, ja 4 poistetaan kaavasta. Voimaloiden vaikutukset ja mallinnus Etäisyys ja mallinnukset. Voimaloita on edelleen esitetty lähelle asutusta, vaikka jo aiemmin on saatu tietoa, miten voimaloiden vaikutuspiirissä on jouduttu hyvin monissa kunnissa tekemään väike- ja melumittauksia, sekä myös ympäristölupamenettelyn käyttöönottoa pienempien voimaloiden aiheuttamien haittojen vuoksi. Mallinuksia on tehty 6.8 megawatin voimalatehoilla, johon ELY-keskus, rakennus- ja ympäristölautakunta ottivat kantaa. Kaavoituksen tavoite on rakentaa 10 MW voimalat. Mittauksia tulee tarkentaa, veroarvoja nostaa. Useiden muiden liian lähelle asutusta rakennettujen voimaloiden aiheuttamista haitoista saadut käytännön tiedot tulee hyödyntää arvioitaessa hanketta. Varovaisuusperiaate on huomioitava	Tuulivoimaloista on etäisyyttä lähimpiin asuin- ja lomarakennuksiin vähintään 1,5 kilometriä. Tuolla etäisyydessä tuulivoimaloiden aiheuttama äänitaso alittaa selvästi valtioneuvoston asetuksen mukaisen tuulivoimaloiden melutason ohjearvon, joka on yöaikaan 40 dB. Tuulivoimalat eivät aiheuta kohtuutonta haittaa asutukselle tai loma-asutukselle. Kaavassa on määräys, että voimaloiden pitää olla teknisesti säädettävissä ja pysäytettävissä niin, että ne eivät aiheuta merkittäviä välkevaikutuksia asutukseen tai loma-asutukseen. Toteutettavat voimalat eivät saa olla äänekkäämpiä kuin mitä melumallinnuksessa on käytetty.
--	---	---

	voimaloiden sijoittelussa ja lupaehdoissa, mikä ei näy nykyisessä kaavaehdotuksessa. Voimalat 1, 3, ja 4 sijaitsevat liian lähellä asutusta. Väike- ja melumallinnus esitti haitat. Vaikutusten lieventämiseksi tehty vain korkeusvähennys 5 m ja ehdotettu pysäytystekniikkaa, mikä ei ole vielä riittävä toimenpide ennalta tarkemmin määrittämättömän voimalatyypin osalta. Epävarmuustekijöitä on useita. Nämä voimalat tulee jättää rakentamatta. Miksi? Tilanne on hankalasti hallittavissa ilman selkeitä rajoja ja yksittäisen kiinteistön omistajan asema on usein vaikea pitkien jälkiselvitysten ollessa hitaita. Monessa kunnassa uusiin mittauksiin on jo jouduttu ja todettu haitat. Kunta vastaa asianmukaisten ympäristöselvitysten laadusta viimekädessä asukkailleen. Pysäytystekniikkaa ennen käyttöön tulee ottaa varovaisuusperiaatteen mukaan 5 yksikön alempi melutasovaatimus. Haittojen lievennykseen ei ole kiinnitetty riittävästi huomiota. Melu vaikutukset korostuvat muuten hiljaisilla alueilla. Tuulivoimaloiden ääni on jatkuvaa, säännöllisesti suhahtavaa jyskyttävää ääntä. WHO onkin määritellyt tuulivoimamelun ympäristömelun aiheuttajaksi ja sillä on todettu olevan yhteys oleskelun ja unen häiriintymiseen. Kuultavan melun laskentaohjeisiin on ehdotettu tehtäväksi muutoksia. Nykyisten ohjeiden mukainen yöajan keskiäänitaso 40 dB ei estä tuulivoimaloiden jaksottaisen sykinän aiheuttamia haittoja asunnon sisällä, mikä korostuu ilta- ja yöaikaan. Näistä haitoista on lukuisia esimerkkejä pohjanmaalta, jossa pienempien tuulivoimaloiden vaikutuksesta on kokemusta. Kansainvälisten tutkimusten mukaan infraäänien tiedetään aiheuttavan terveydellisiä ongelmia pitkäaikais- ja yhteisvaikutuksia, jotka ovat tilastollisesti merkitsevästi riippuvia tuulivoimaloiden etäisyydestä. Väike Kaavaehdotuksessa on tunnistettu aiempaan luonnokseen nähden väikkeen raja-arvojen ylittyvän ja korjaustoimena on tehty voimaloiden alentaminen 5 metrillä ja pysäytystekniikalla, mitä pidämme riittämättöminä toimenpiteinä. Voimaloiden lähellä asuvat sekä vapaa-ajanasukkaat joutuisivat eriarvoiseen asemaan hyvinvoinnin, terveyden, viihtyvyyden, ympäristön turmelemisen ja omaisuuden arvon menetyksen suhteen. Poiminta ELY-keskuksen havainnoista koskien tuulivoimala-alueita <i>Tuulivoimaloiden monitahoinen</i>	Tuulivoimaloiden melumallinnuksessa on noudatettu ympäristöministeriön ohjetta Tuulivoimaloiden melun mallintaminen, Ympäristöhallinnon ohjeita 2/2014. Infraääni on matalataajuisia ääntä, jota ihminen ei kuule. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta selvitti 2020 valmistuneen tutkimuksen, onko tuulivoimaloiden infraäänellä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveyteen. Selvityksen tekivät VTT Oy, Työterveyslaitos, Helsingin yliopisto ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Selvityksen mukaan tuulivoimaloiden infraääni ei aiheuta terveysvaikutuksia. Kaavassa on määräys, että voimaloiden pitää olla teknisesti säädettävissä ja pysäytettävissä niin, että ne eivät aiheuta merkittäviä välkevaikutuksia asutukseen tai loma-asutukseen.
--	--	---

	<i>ympäristövaikutus koostuu melusta, välkevarjostuksesta, luontoon sekä lähi- ja kaukomaisemaan kohdistuvista vaikutuksista, digitaaliin lähetyksiin aiheutuvista häiriöistä sekä näiden tekijöiden aiheuttamista elinympäristön viihtyvyyteen kohdistuvista vaikutuksista. Vaikutukset elinympäristöön ovat pitkäaikaisina asukkaiden kannalta pysyviä.</i> Maakuntakaavasta poiketen aluetta on tuotu kohti kylää arvokkaiden luontokohdealueiden väliin lähelle järviuontoa, majoitusyrityksiä ja asutusta. Etäisyyksissä ei vielä ole huomioitu näitä seikkoja suunniteltaessa aiempaa merkittävästi suurempia voimaloita samalle tai laajemmalle alueelle. Hiljaisten alueiden säilyttäminen tulee huomioida kaavoituksessa. Tuulivoiman vaikutukset hiljaisuuteen, luonnonrauhaan ja luonnon monimuotoisuuteen on huomioitava alueella, jolla ei ennestään ole teollisuutta. Tuulipuistot tulisi sijoittaa tiiviimmin rakennettujen teollisuusalueiden yhteyteen, joissa nämä ympäristötekijät on jo huomioitu. Tuulivoimalan lentoestevalot näkyvät pimeään aikaan kauas ja muuttavat merkittävästi alueen valo-oloja. Nämä kuuluvat rakennettuun teollisuusympäristöön, eivät luontoon ja kylämaisemaan. Luonnon monimuotoisuus, arvokkaat luontokohteet ja virkistyskäyttö on turvattava. Luonnon monimuotoisuuden ja ekologisten käytävien säilyminen, lintujen muutto-, ja pesintäalueet ovat uhattuna, jos aluetta pirstovat rakennettavat voimalat ja niiden huoltoon tarvittavat tiet ja voimalinjat. Lajistoselvitykset olivat suppeita, mistä viittauksissa oli jopa suoria virheitä, tarkistamattomia tietoja, joista ELY antoi huomautuksen. Työtä ja tarkennuksia on vielä merkittävästi tehtävänä ennekuin varsinainen rakennuslupa menettely voi alkaa. Suomenselän erityispiirteet riekkosoinen, kalasääksien, maakotkien ja susien aktiivisena liikkumisalueena on heikosti selvitetty. Pari päivää maastossa ei riitä. Maakotka liikkuu Valkeisen ja Alkkianvuoren suomaastossa, sekä Vatajanjärven soistuvalla lahdella aktiivisesti havaintojen mukaan. Toivomme tarkennuksia lajiston selvityksiin. Suunnittelualueella on useita järviä sekä metsiä, joissa liikutaan aktiivisesti ja niiden virkistysarvo on merkittävä. Polkuja löytyy Alkkianvuoren maastosta ja kyläläisten omia reittejä Palokravilta ja läheisiltä alueilta. Luonto Luonnon monimuotoisuuskohteet,	Alueen luontoarvot on selvitetty YVAN yhteydessä. Selvityksiä täydennettiin YVAN perustellun päätelmän jälkeen, ja tulokset otettiin huomioon, kun laadittiin kaavaehdotusta. Tuulivoimalat eivät estä alueen virkistyskäyttöä. Tuulivoimalat eivät katkaise ekologiaa yhteyksiä.
--	---	--

	ekologiset käytävät, ovat alueella merkittäviä. Nyt tämä ovat vaarantumassa, koska tuulivoimaa ollaan sijoittamassa samojen kohteiden Alkkianvuoren ja Raatosulkonnevan ja Rengassalon Natura-luonnonsuojelualuiden ja asutuksen välittömään läheisyyteen, perinteisille metsä- ja lähivirkistysalueille. Luontomatkailu on voimakkaimmin kasvavia matkailun osa-alueita. Luonnon vetovoiman ja luontoon liittyvien vapaa-ajan toimintojen merkitys on kasvanut huomattavasti viime vuosina. Alkkianvuoren ja LH Geopark-alueella on lähdetty kehittämään eri hankkeissa yhteistyössä matkailuyrittäjien kanssa ja sen saavutettavuutta on parannettu eri tavoin. Alueella on jo METLAN aikana perustettu luontopolkuverkosto, jota Metsähallitus ja LH Geopark ovat yhteistyössä kehittäneet. Parkanon kaupunki on ollut pitkään mukana LH Geopark hankkeessa ja LH Geopark -yhdistyksen jäsenenä alueen kehittäjänä. Joten mihin sitoudutaan jatkossa? Asuminen ja elinvoimainen kylä Kuivasjärvi -Vatajankylä on Parkanon kylistä vanhimpia vakinaisesti asuttuna jo 1600-luvulta saakka. Koko Pohjois-Parkanon alue on tärkeä asukkaille, viljelijöille, yrityksille ja maaseudulle hevosineen, lampaineen ja koirineen muuttaneille, sekä vapaa-ajanasukkaille, joista yhä useampi viettää alueella pidempään aikaa myös työn merkeissä. Viestintäyhteyksiä on parannettu kuituyhteyksillä, digitaaliset verkot ovat tärkeitä ja säilyttävä häiriöttöminä. Etäisyys asutukseen tulee huomioida poistaen voimalat 1,3, ja 4, mitä pidämme kohtuullisena yhteisvaikutukset huomioiden. Yhteisvaikutukset arvioimatta. Kapeaa kyläaluetta ollaan ympäröimässä teollisuusluokan voimaloilla ja sähkönsiirtolinjoilla jo kolmelta suunnalta. Kaavaselostuksesta puuttuu Mäntykankaan alue. Kaavaehdotusalue on suunniteltu hankkeen ulkopuolella olevien maanomistajien maille ottamatta yhteyttä. Yhteydenotto on tehty osalle, osalle ei 2022 / 2023 kaavoituksen edetessä. Maanomistajien tiedonsaanti on ollut vaihtelevaa, mikä on mielestämme suuri puute. Asukaspalautteen käsittely. OAS mukaan oli sovittu, että lähialueelle jaetaan kyselyt ja tiedotteet. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaikka Sonja Telkki oli yhteyksissä. Hankkeen kyselyn laatijanne soitti ja pyysi apua, kun palautteita ei ollut kuulunut kuin	Täydennetään kaavaselostuksen kohtaan "2.4.1 Tuulivoimahankkeet" kuvaan 3.8. Mäntykankaan tuulivoima-alue.
--	---	---

	20-30. Hän kertoi, että päätös jakamatta postittamatta jättämisestä oli Parkanon Tuuli Oy tekemä. Aikaa jatkettiin ja jaettiin osalle suoraan postilaatikkoon. Kysely sai arvostelua. Sen tuloksista on hyvin vähän mainittu. Aiemman palautteen on allekirjoittanut adresseissa 238 henkilöä ja netissä 222 henkilöä. Heistä osa on vapaa-ajanasukkaita, jotka toivottavasti olette tavoittaneet tällä kertaa. Haluamme suojella alueen asukkaiden ja vapaa-ajanasukkaiden sekä tulevien sukupolvien oikeuden turvalliseen, terveelliseen, hiljaiseen ja luonnoltaan monimuotoiseen ympäristöön. Toivomme, että tilannetta arvioidaan pidemmällä aikavälillä luonnon, kestävän matkailun sekä asumisviihtyvyyden, -turvallisuuden ja -terveellisyyden kannalta. Vetoamme Parkanon kaupungin päättäjiin, että turvattaisiin alueen terveelliset ja viihtyisät elin- ja vapaa-ajanosuhteet, virkistyskäyttö, luonnonrauha ja koskemattomuus. Meillä kuntalaisina on päätösvalta oman alueemme kestävän kehityksen mukaisesta kehittämisestä ja arvoista. Pohjois-Parkanon alueella näiden eteen on tehty paljon työtä järviluonnon, metsienhoidon, kosteikkojen ja soiden ennallistamisen kautta.	
M18 Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistys	MRL:n mukaisissa kaavoituspäätöksissä tulee edistää luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä. Tuulivoimarakentamista säätelevän MRL:n 10 a- luvun § 77 a ja b sisältövaatimukset edellyttävät, että suunniteltu tuulivoimarakentaminen ja muu maankäyttö sopeutuu maisemaan ja ympäristöön. HE:ssä 141/2010 ja lain perusteluissa selvennetään sisältövaatimuksia seuraavasti: “Tuulivoimalan ympäristöön sopeutumista arvioitaessa ja selvitetessä tulee tapauskohtaisesti kiinnittää huomiota luonnonarvoihin ja luonnonsuojeluun, virkistystarpeisiin, kulttuuriympäristön arvojen säilyttämiseen sekä asuin- ja elinympäristöjen laatunäkökohtiin.” Toteamme, että Takakangas- Pihlajaharjun tuulivoimahankkeen yva- ja kaavoitusprosessissa on ollut merkittäviä vaikeuksia tuottaa luonnonarvoista elinympäristön laatunäkökohtiin ulottuvaa kaavaselvitysmateriaalia. Edeltävä kaavaluonnos ja nykyinen kaavaehdotus poikkeavat siinä määrin toisistaan, että se	Kaavaehdotuksessa otettiin huomioon YVA-selostuksesta

	synnyttää jopa vaikutusarviointien ja YVA-viranomaisen perustellun päätelmän päivitystarvetta. Perustellussa päätelmässä on esitetty ilmenneitä tarkentamistarpeita ja kaavoitukselle asetettuja tarkentavia vaatimuksia kielteisten vaikutusten vähentämiseksi ja oikeiden johtopäätösten tekemiseksi. Näitä huomioita ei ole systemaattisesti käsitelty eikä parannettu. Kaava-aineisto sisältää tässä kaavavaiheessa selvitysaineistoa ja johtopäätöksiä, jotka eivät ole valideja kaavaehdotuksesta tehtävien päätelmien kanssa. Lähes täysin arvonsa tuulivoimarakentamisen arvioinnissa on menettänyt esimerkiksi Parkanon potentiaalisten tuulivoima-alueiden maisema-arviointi ja näkyvyystarkastelu, koska se ei miltei osin vastaa sitä tilannetta, johon virinneet tuulivoimakkaavoitushankkeet ja niiden yhteisvaikutukset nyt ulottuvat. Kaavaselostusaineistoon tai vaikutusarviointeihin ei ole tehty tarvittavia tekstikorjauksia tai lisämerkintöjä, jotta niistä kävisi selville, miltä osin niitä ei voi enää käyttää päätöksenteon tukena. Yhteysviranomaisen on arvioinut perustellussa päätelmässään, että hankkeen merkittävät ympäristövaikutukset kohdistuvat nimenomaan ihmisiin, ihmisten elinympäristöön ja sen viihtyvyyteen hankkeen vaikutusalueella sekä maisemaan. Yhteysviranomaisen toteaa samalla, että hankkeen vaikutusten arvioinnissa huomoidut epävarmuudet ja puutteet voivat nostaa myös muiden yksittäisten vaikutusten merkittävyyttä selostuksesta arvioidusta. Edelleen lausunnossa arvioidaan, että maisemalliset haitat järvien selillä ja niiden takana sijaitsevilla rannoilla voivat olla paikoin merkittäviä. Voimaloiden näkyvyys ja muutokset maisemassa voivat myös heikentää paikallisen maatilamatkailun ja vuokramökkitoiminnan houkuttavuutta. Esimerkiksi aineiston synnyttämästä ristiriitaisesta ja mahdollisesti virheellisenä elämään jäävästä ja päätöksentekoon vaikuttavasta arviointimateriaalista nostamme esiin Kovesjärveä koskevan arvioinnin kronologisessa järjestyksessä. Taustaksi: Kovesjärvi on 148,5 m mpy sijaitseva rantakaavoitettu alue ja arvokkaita, uhanalaisia hiekkarantatyyppejä käsittävä järvi, jonka erinomaisena säilyneestä ekokogisesta tilasta ja virkistyskäyttöarvoista järven vesiensuojeluyhdistys on kantanut jo pitkään vastuuta. Järvi on yksi Parkanon harvoista erinomaisen tilansa säilyttäneistä järvistä ja sillä on suuri merkitys vapaa-ajan virkistykselle. Sen rannalla olevalla	annettu perusteltu päätelmä. Siksi kaavaehdotus poikkei kaavaluonnoksesta.
--	---	---

	luontomatkailua ja koulutuksia järjestävällä yritystoiminnalla on tästä johtuen myös sellaisia edellytyksiä, jotka houkuttelevat vieraita myös kansainvälisesti. 1. Kaavaluonnos ja kaavaselostus-materiaaliin sisällytetystä ja yva-materiaalina käytetystä maisemavaikutusarvioinnista (liite 09 /Parkanon potentiaalisten tuulivoima-alueiden maisemaselvitys, 30.5. 2022) on luettavissa käsiteltävänä olevan kaavaehdotuksen osalta täysin paikkansa pitämätön maisemavaikutusarviointi. Tekstiin ei ole lisätty päivitystä arvion vanhentumisesta. Parkanon tilaama maisemavaikutusarviointi laadittiin kuvitteellisella lay-outilla, johon sisältyi 11 voimalaa. Maisema-arvioinnin perustana olleessa hahmotelmassa voimaloista 10 sijoittui selvityksessä lähes 10 km etäisyydelle Kovesjärvestä Ylimysnevan ympäristöön ja 1 voimala 6,8 km etäisyydelle. Johtopäätöksissä todettiin, että "ainoastaan kahdesta Takakangas-Pihlajaharju -tuulivoimapuiston voimalasta näkyy vähän roottorin lapoja. Kuvauspisteessä maisemaan kohdistuva vaikutus on hyvin vähäinen". Kyseinen arviointi on luonut merkittävän lähtötilanteen ja käsityksen siitä, millaisesta vaikuttavuudesta tuulivoimahankkeessa olisi kyse ja millaista hyväksyttävyyttä hanke vaatisi. Materiaali on jo lähtötilanteessa vaikuttanut siihen, miten merkittävästä hankkeesta olisi kysymys ja millaista reagointia tarvitaan. Samaan aikaan Pirkanmaan liitossa valmisteilla olleesta näkymäanalyysistä systemaattisesti jätettiin Parkanon omasta tahdosta Parkanon kohteet pois. Maakunnassa valmistunut raportti kuitenkin huomautti asiasta ja totesi, että vaikutukset luoteisen Pirkanmaan avoimille järville tulisivat olemaan merkittäviä. 2. Johtopäätökset jatkuvat ko. maisemaselvityksessä seuraavalla toteamuksella "rannan loma-asutuksen kannalta näkyvyys on selvästi parempi. Ainakin kaksi voimaloista näkyy kookkaan oloisina, vaikka etäisyyttä rannasta on noin 6,8 kilometriä lähimpään voimalaan. Toinen näistä näkyy lähes koko pituudessaan. Kookkaimmasta voimalasta johtuen vaikutus lähentelee kohtalaista." 3. Havainnekuvan kuvakulma on valittu niin, että se ei kohdistu voimala-alueelle vaan alueesta sivuun vasemmalle. Tällaisia ratkaisuja ei ole ollut esimerkiksi maakuntakaavamateriaalin	
--	---	--

	näkyvyydestä tarkastelussa, vaan suunta on kohdistettu voimala-alueen suuntaan sieltä, missä vaikutusten arvioidaan kohdistuvan useisiin alueella asuviin tai virkistyviin ja jossa liikutaan paljon. Tämä periaate ei ole toteutunut Kovesjärveltä otetun havainnekuvan kohdalla. Kyseinen kuva on kuitenkin mukana edelleenkin kaavaehdotuksen havainnekuvamateriaalissa. 4. Kaavaluonnoksessa maisemavaikutuksista todetaan: "Tuulivoimalat muuttavat maisemaa, minkä jotkut ihmiset voivat kokea elinolojen huononemisenä. Voimalat ovat havaittavissa lähiympäristön avoimilta suo-, pelto- ja järviolueilta. Näillä alueilla maisema muuttuu. Lähivaikutusalueella (2–5 km voimaloista) tuulivoimalat ovat edelleen maisemassa suhteellisen hallitsevia, mikäli ne ovat havaittavissa näkymässä. Ulommalla vaikutusalueella (5–10 km voimaloista) voimaloiden vaikutus alkaa etäisyydestä johtuen heikentyä, ja ne jäävät enemmän osaksi taustamaisemaa. Voimalat ovat kuitenkin avoimilla alueilla vielä selkeästi havaittavissa, jos näkemäesteitä ei ole." 5. Seuraavassa kaavaehdotusvaiheeseen liittyvässä selostuksessa todetaan: "Lähivaikutusalueella 2-5 kilometrin etäisyydellä sijaitsee järviä, joiden takaa voimalat näkyvät selvästi. Vaikutukset maisemaan ja kulttuuriympäristöön ovat vähäisiä, mutta järvien takaa maiseman muutos on kohtalainen". Sama arvio esitetään samoilla sanoilla välialueelle 5-10 kilometrin etäisyydelle "järvien takaa maiseman muutos on kohtalainen" Selostukseen sisältyvän arvion mukaan vaikutuksilla ei ole lainkaan eroa 2-10 km etäisyyksillä. 6. Kaavaehdotukseen sisältyvässä selostuksessa esitetään edelleen: "Kaava-alueen ympäristössä Vatajanjärven (2 km), Korvesjärven (8 km) ja Kankarinjärven (12 km) rannoilla on vuokramökkejä ja lomakylä, joihin voimalat näkyvät. Hanke voi vähentää näiden kohteiden houkuttelevuutta." Kyseessä on siis Kovesjärvi, eikä Korvesjärvi ja sen lomamatkailukohde Syvilla. Sen todellinen etäisyys kaavaehdotuksen voimaloista 11 ja 12 on kuitenkin nyt muuttunut ja on 4 km, ei 8 km. Muutos ei näy kaavaselistustekstissä. 7. Kaavaehdotukseen voimalasijoittelu on muuttunut ja muutoksen jälkeisessä näkemäanalyysissä peiton tarkastelu osoittaa, että nyt ehdotuksessa Kovesjärvelle näkyvät kaikki 12 voimalaa ja että järvi jää lähes kokonaan	
--	---	--

	lähivaikutusalueen 2-5 km sisään kaavaehdotuksen mukaisen tilanteen toteutuessa. Maisemamuutos on sekä viihtyvyydelle, että virkistyskäytölle erittäin merkittävä ja suuri, sillä järveltä ja sen rannoilta ei näkymäanalyysin mukaan löydy juurikaan kohtaa, jonne kaikki 12 voimalaa eivät runkoineen näkyisi. Lähivaikutusalueella runkoineen näkyvät voimalat dominoivat voimakkaasti maisemaa. Tätä yhteenvedoa maisemavaikutuksista ei löydy kaavaselostuksesta. Muihin Parkanon pitkänomaisiin järviin verrattuna Kovesjärvi erottuu muodoltaan karttakuvissakin hyvin pyöreänä ja avoimena ja vastaanottaa maisemamuutoksen totaalisena näkyvyytenä. Lopputulema on se, että kaikki voimalat näkyvät runkoineen lähes koko järvelle aivan kapeaa itäistä ja pohjoista rannanläheistä vyöhykettä lukuun ottamatta. Tilanteesta noin 1,5 vuotta sitten, jolloin Kovesjärvelle ilmoitettiin näkyvän hiukan lapoja, on siirrytty varsin toisenlaiseen todellisuuteen. 8. Havainnekuvissa muutoksista huolimatta käytetään edelleen samaa FCG:n maisemaselvityksestä 30.5.2022 peräisin olevaa ja vasemmalle, ohi tuulivoima-alueen suuntautuvaa kuvaa, kun muut havainnekuvat sen sijaan osoittavat suoraan voimala-alueille. Pyynnöistä huolimatta kuvaa ei ole prosessin aikana korjattu. Muut kuvat on ilmoitettu EthaWindin ottamiksi yhtä poikkeusta lukuunottamatta. 9. Lokakuun 2023 aikana on ilmennyt, että Viitalankylän vakituisen asutuksen sijainteihin näkyvät myös rakentuneen Jäkäläkankaan tuulivoimaloiden valot. Näin maisemassa näkyy tuulivoimaloiden rakenteita ja valoja hankkeen kaavaehdotuksen toteutuessa useassa kerroksessa. On huomattava, että samaan suuntaan Jäkäläkankaan viereen on vireillä myös Mäntykankaan hanke, jonka voimalat kohoavat 320 metriin, mikäli hanke etenee. Mäntykangas voi edelleen laajentua Kurikan puolelle, jossa edelleen Ruohoinenmäen tuulivoimahanke on vireillä siten, että siitä on ainakin yvaamispäätös tehtynä. Ruohoinenmäki sijoittuu samaan tuulivoimaloiden ryhmään. 10. Kovesjärven maisemaan tulee edelleen vaikuttamaan Rukoneva-Ronokorpi-Kangaslammin- nevan alueelle virinnyt hanke, jossa suunnitellaan jopa 20 tuulivoimalaa käsittävän tuulivoima-alueen rakentumista. Näin Kovesjärvi tulee	
--	--	--

	jäämään voimaloiden puristukseen monesta ilmansuunnasta. Etäisyys tälle hankealueelle tulee muodostumaan todennäköisesti 5-10 km. Tarkentuneessa suunnittelussa prosessin aikana Kovesjärven asuin- ja elinympäristölle aiheutuvat haitat ovat merkittävästi kasvaneet ja ympäristön laatutekijät ovat merkittävästi heikentymässä. Johtopäätökset kaavaehdotuksessa eivät ole päivittyneet oikeiksi. Laadun heikentyminen jäänee suuresti myös havaitsematta niiltä, jotka ovat luottaneet prosessiin ja sen oikeudenmukaisuuteen tai jotka omassa päätöksenteossaan ovat esittelyjen varassa. Mikäli kantaverkko rakentuu eteläisen pohjoiselle vaihtoehdolle näkösuojaa antavaa puustoa poistuu hankealueen eteläisen rajan läheisyydestä. Mikäli kaavaehdotukseen suunnitellulta eteläiseltä sähköasemalta johdetaan liityntäverkko ilmateitse samassa käytävässä kohti Fingridin sähköasemaa, käytävä leventyy ja puuton alue levenee vähentäen mahdollista näkösuojaa. Samat havainnot koskevat soveltuvien osien muitakin järviä ja avoimia alueita. Niiden kapeampi ja pitkänomaisempi muoto synnyttää toisaalta myös katvealueita toisella tavalla kuin Kovesjärvellä on mahdollista. Muutos 30.5.2022 esitettyjen ja kaavaluonnoksessa esitettyjen voimalasijaintien ja analyysien ja kaavaehdotukseen edenneen kaavan voimalasijoittelun välillä on erittäin suuri. Tämä edellyttää uutta harkintaa ja järvi-kohtaista arviointia ja vaikutusten kohtuullistamista. Parkanossa on tehty potentiaalisten tuulivoima-alueiden maisema-arviointia ajallisesti samaan aikaan, kun Pirkanmaan liitto käynnisti vaihemaakuntakaavatyön, jossa tuulivoiman aluevarausten soveltuvuutta tarkistettiin teholtaan ja kooltaan kasvaneen tuulivoiman sijoittamiseksi. Työn tavoitteena oli selvittää, missä määrin aluevaraukset eivät enää sopineet kokoluokaltaan kasvaneelle tuulivoimalle tai tuottaisiko selvitys uusia soveltuvia alueita. Parkano jättäytyi selvityksen ulkopuolelle ainoana kuntana. Kaupungin oma maisemaselvitys on lähtenyt täysin toisenlaisesta lähtökohdasta. Kaupungissa on lähdetty ajatuksesta, jonka mukaan kaikki mkk- 2040 alueet ovat kasvaneesta	
--	---	--

	voimalakoosta huolimatta edelleen potentiaalisia. Lopputuloksena on ollut se, että Parkano ei ole ollut mukana yhteismitallisessa selvityksessä ja lähtökohtia selventävässä vaikutusarvioinnissa. Niinkin myöhään kuin toukokuun lopussa 2022 valmistunut maisema-arviointi ei voi jatkossa mitenkään korvata muiden hankkeiden vastaavaa selvitystarvetta, kun se ei pystynyt tekemään sitä tässä hankkeessa. Maisema-arviointipolku on jo lähtötilanteesta alkaen tuottanut tietoa, joka ei ole vastannut hanketodellisuutta. Maisemavaikutusarviointiin ja esiselvittelyyn ja paikallistuntemuksen avuksi ei kaupungissa koottu myöskään osallistavaa ohjausryhmää, mikä varmasti osaltaan on heikentänyt selvityksen lopputulosta ja hankkeiden hyväksyttävyyttä. Kuljetusreitit, kaivannaiset ja pohjaveden pilaamiskielto Erityisenä sisältövaatimuksena tuulivoimarakentamista ohjaavan kaavan kohdalla olisi otettava huomioon myös teknisen huollon ja sähkön siirron järjestämismahdollisuudet. Yleiskaavassa tulisi siten kiinnittää huomiota järjestelyihin, joita tuulivoimatoiminta alueella edellyttää. Mainittuja järjestelyjä voivat olla esimerkiksi huoltoteiden, kaapelointien ja sähköverkkoon liittymisen järjestämismahdollisuuksien huomioon ottaminen. Yhteysviranomainen on perustellussa päätelmässään huomauttanut, että hankealue ja sähkönsiirtoreittien alueet sijaitsevat Etelä-Suomen arseeniprovinssilla. Huomautuksen ei ole katsottu aiheuttavan lisäselvityksen tarvetta tai selostuksen täydennystarvetta. Asia ei ole noussut esiin myöskään kaavamääräyksissä. Pohjavesialueelle ei hankkeen toimesta rakenneta uusia teitä. Hankealueen kuljetusreitit kulkevat kuitenkin luokiteltujen pohjavesialueiden läpi. Kaavaselostuksessa toistetaan tieto siitä, että Latosuontie olisi asfaltoitu. Näin ei käsityksemme mukaan ole eikä virhettä ole missään yhteydessä korjattu. Tieto on kirjattu myös yhteysviranomaisen päätelmään. Pohjavesialuetta pitkin kulkevalla tiellä tulee kulkemaan kuitenkin hyvin paljon raskaita maansiirtokuljetuksia, mikä aiheuttaa tiestölle aivan toisenlaista rasitetta kuin kuivatun polttoturpeen kuljetus tai millaista rasitetta muut kuljetukset ovat aiheuttaneet.	Muistutuksen väite ei pidä paikkaansa. Kaavaselostuksen sivulla 30 todetaan, että Latosuontie on sorapintainen.
--	--	--

	Edellytämme että hankealueen tieverkon kestävyys pohjavesialueella punnitaan tarkemmin ja onnettomuusriskit minimoidaan. Pohjavesisuojaus ja talvikunnossapito tulee huomioida kaavamääräyksissä tai erityismerkinnöissä. Edellytämme myös, että suunniteltuja kuljetusreittejä noudatetaan eikä niitä muuteta. Huomautamme myös, että aiemman soranoton aikana alueella on tapahtunut soranottoa pohjavesipintojen alapuolelta. Kun materiaalin tarve on suurta, syntyy työskentelyssä arviointivirheitä. Tämä tulee estää. Pohjavesien pilaamiskiellon on oltava ehdoton. Esitämme edelleen huolestamme siitä, että soranotto useine soranottoalueineen osaltaan muuttaa aluetta edelleen peruuttamattomalla tavalla. Massanvaihtojen ja läjityksen tulee olla säädeltyä. Huomiota tulee kiinnittää pienvesiin ja kosteikkoihin yhteysviranomaisen edellyttämällä tavalla. Koska luokiteltuja pohjavesialueita on rajattu hankealueen sisäpuolelle, tulee myös alueelle laadittavan tuulivoiman osayleiskaavassa huomioida riittävät pohjavesialueille kohdistuvat suojelumääräykset. Pohjavesialueille ei tule sijoittaa muita hankkeen riskitoimintoja. Emme ole havainneet, että kaavamerkinnöissä ja määräyksissä olisi kohdistettu mitään määräyksiä pohjavesialueita koskien. Kaavaehdotuksen voimat 2, 5 ja 7 sijaitsevat lähellä pohjavesialueen muodostumisaluetta. Niiden kohdalla on syytä edellyttää riittävää ja lailliseksi koeteltuja varovaisuusperiaatteen huomioivia vähimmäisetäisyyksiä. Vaikutukset luonnonarvoihin ja luonnonsuojeluun Suomen luonnonsuojelulain kokonaisuudistus kesäkuussa 2023 sisältää uuden säännöksen uhanalaisten eliölajien huomioonottamisesta (76 §). Viranomaisten on otettava huomioon uhanalaiset eliölajit lupaharkinnassa tai kaavoitusta koskevassa päätöksenteossa. Uhanalaisia ovat Suomessa esiintyvät luonnonvaraiset eliölajit, joiden riski hävitä luonnosta on vähintään korkea. Hankealueen voimaloiden sijaintia on korjattu luonnon monimuotoisuuden ydinalueen osalta, kuten on ollut välttämätöntä. Pidämme muutoksia siltä	Täydennetään kaavamerkintään pv (pohjavesialue) seuraava kaavamääräys: "Tien parantaminen, ja maakaapelin sijoittaminen tien yhteyteen on toteutettava niin, että mahdolliset haitat pohjaveden laadulle voidaan välttää."
--	---	---

	osin oikean suuntaisina. Alkkianvuoren alueen erottaminen hankealueesta on ollut myös välttämätön totuttua myös retkeilyinfran mahdollistamista varten. Virhettä Parkanolle merkityksellisen luontokohteen ja luontohelmen alustamisesta energiantuotantoalueeksi on vaikea korjata. On edelleen käsittämätöntä, että Parkano on ollut valmis uhraamaan keskeisimmän ja arvokkaimman alueensa, jolla on myös kansainvälisesti tunnustettu merkitys Unesco- kohteena. Valmistelijoilla ja hankkeen virittämisestä vastanneilla ei ole ollut minkäänlaista käsitystä kohteen arvoista ja siitä millaiseen ympäristöön tuulivoima sovitetaan. Alkkianvuoren läntisen ja pohjoisen alueen rinteet ja lähialue ovat arvokasta metsäistä elinympäristöä. Alue olisi ollut sopiva ja arvokas ympäristöineen ennallistamiskohteena ja tuottanut samalla luontomatkailuhyötyjä. Hanke ei ole virinnyt maanomistajien aloitteesta eikä hanketoimijan aloitteesta. Myöskään metsähallitus ei ollut valinnut aluetta alueeksi, jota se oman uusiutuvan energian strategiansa vuoksi olisi alkanut itse toteuttaa. Alue on valikoitunut kohteeksi Parkanon kaupungin oman aktiviteetin johdosta ja suunnitelmallisen toteuttamisstrategian vuoksi. Tuulivoimahankkeita on kuitenkin virinnyt täysin muilla tavoin koko maassa ja koko prosessi on ollut lähtökohtaisesti tarpeeton. Ekologiset yhteydet ja uhanalaiset luontotyypit ja lajit Ekologisten yhteyksien säilyttäminen edellyttää erilaisten luontotyyppien ketjuttamista ja Suomenselän vihreän vyöhykkeen ja ekologisten yhteyksien kartoitus olisi muun tuulivoimarakentamisen yhteisvaikutusten arvioimiseksi välttämätöntä. Nyt yksittäiset hankkeet piiloutuvat toinen toistensa selän taakse. Uhanalaisten lajien esiintymätiedot tulee olla tiedossa siltä osin vähintään, kun niitä on saatavilla tietokannoista. Niiden edellyttämä suojelutarve tulee toteutua, vaikka esiintymät olisivat vähäisiäkin. Kaavaan tulee lisätä kehittämismerkinnät uhanalaisten ja vaarantuneiden eliölajien huomioimisesta Huomautamme, että saadusta palautteesta huolimatta esimerkiksi linnustovaikutuksia ei ole täydennetty luontoselvityksistä annettujen ohjeiden ja yhteysviranomaisen edellyttämällä tavalla. Havaintopäivien määrät jäivät hyvin alhaisiksi ja riittävän pitkä seuranta ja elinympäristömallinnukset puuttuvat. Havaintojemme ja esimerkiksi	Alue on osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi. Osayleiskaava toteuttaa maakuntakaavassa osoitetun tuulivoimaloiden alueen.
--	--	--

	videotallenteiden mukaan sekä kurkien, että hanhien muuttua tapahtuu voimalakorkeuksilla toisin kuin väitetään. Hanhien muuton aikatauluissa on selvästi havaittavia muutoksia. Ne johtuvat todennäköisesti ilmastonmuutossyistä. Ylilennot ovat lisääntyneet ja ajoittuvat useille kuukausille sekä kevät-, että syysmuuton osalta. Havaintoja hankealueen riekkoista ei ole kirjattu siitä huolimatta, että niistä on annettu luotettavaa tietoa. Uhanlaisten lajien, kuten metsäpeuran ja susien esiintyminen alueella on havaintojen puutteessa miltei kokonaan ohitettu, vaikka Luke on lausunnoissaan tuonut esiin metsäpeuran vaatelaisuutta elinympäristön suhteen. Erityisesti metsäpeuraistutusten ja tavoiteltu metsäpeurapopulaation kasvu alueella voi estyä, jolloin hankkeen vaikutukset ovat jo merkittäviä. On selvää, että vähintään paikallisesti tapahtuu luonnontilan köyhtymistä. Kaikki lievennystoimet, joita rakentamisen yhteydessä voidaan tehdä, tulee myös tehdä. Metsäkanalintujen törmäämistä tulee ehkäistä maalaamaalla tornien alaosat tummiksi. Työt tulee ajoittaa siten, että soidinajat ja pesintä huomioidaan. Maakotka ja hankealueen koko Hankealue on kaavaehdotuksessa muutoksista huolimatta edelleen hehtaarilleen samankokoinen ja verrattain laaja. Kyseessä onkin mitä ilmeisimmin tarve säilyttää maanvuokraussopimusten määrä ja suhde valtion omisteisten ja yksityisomisteisten maiden välillä. Hankealueen laajuutta tulee käyttää jatkosuunnittelussa siten, että turvataan uhanalaisten eliölajien elinpiirejä. Erityistä huomiota tulee kiinnittää maakotkaan. Maakotka (Aquila chrysaetos) on Suomessa suojeltu ja vaarantunut suurikokoinen petolintu. Se on myös yksi Pirkanmaan vastuulajeista. 90% maakotkista elää Pohjois-Suomessa. Maakotkat vaativat suuren ja monimuotoisen reviirin metsästyksen ja pesintään, ja laji kärsii usein tilan puutteesta. Pirkanmaan ja Pohjanmaan rajoilla kotka esiintyy eteläisimmillä alueillaan. Tuulivoima ja uhanalainen laji kilpailevat samankaltaisista potentiaalisista alueista. Varsinaista havainnointia tai seurantaa alueilla lähialueella esiintyvälle suurelle petolintulajeille ei ole tehty. Olemme myös siinä käsityksessä, että elinympäristömallinnuksia ei ole laadittu. Laskennallisella ja paikkatietoaineistoihin	Kaavaehdotuksen voimaloiden sijoittelussa otettiin huomioon maakotka.
--	--	--

	perustuvan elinympäristömallin perusteellakaan ei voida tarkalleen ottaen tietää erilaisina vuosina ja eri olosuhteissa tapahtuvien muutosten vaikutusta. Pesintä ja saalistusalueet eriävät. Saalistusalueet voivat sijaita toisaalla ja lentoihin käytetty aika ja matka vaihdella merkittävästi. Eri vuosina tarjolla oleva ravinto, avoimeksi jäänyt sopiva maasto ja häiriötekijöiden vähentyminen vaikuttavat pesintäalueesta eriävien saalistusalueiden käyttöön. Ravinnon saatavuudessa tapahtuu vaihtelua, mikä aiheuttaa myös saalistuslentojen suuntiin. On todettu, että etenkin käytöstä poistuneet turvetuotantoalueet ja hakkuualueet tarjoavat maakotkalle mahdollisia saalistusalueita. Paikallisesti tehdyt havainnot saalistuslentojen suunnasta kertovat, että Häädetkeitaan reuna-alueen asutetulta pesäreviiriltä suuntautuu saalistuslentoja nimenomaan kohti pohjoista, josta löytyy mm Ristinevan käytöstä poistuneita lohkoja, Untilanneva ja metsätalouden ja muun maankäytön jälkeen avoimiksi jääneitä alueita. Etäisyydet tästä suunnasta lähinnä hankealuetta sijaitsevilta pesiltä ovat hyvin lyhyitä hankealueen puolelle. Suojelualueet ovat tiedetysti herkkiä ja tärkeitä monimuotoisuuden lähteitä, mutta niiden ympärillä olevia alueita tulisi myös suojella mahdollisilta hankkeilta, jotta suurireviiristen lajien elinympäristöt säilyisivät mahdollisimman koskemattomina. Hankealueen etelämmäksi siirtynyt hankeraja ja erityisesti hankealueen voimalapaikoiksi 11 ja 12 siirretyt voimalat sijaitsevat kaavaehdotuksessa keskeisellä saalistusreviirillä. Vaarantuneen petolinnun elinkyvyn kannalta levinneisyysalueen reunalla ja harvan kannan alueella on perusteltua suojella pitkäaikaisesti asuttuja pesäpaikkoja, reviirejä ja saalistusalueita vahvemmin kuin tiheimmän kannan alueella olevia reviirejä. Pirkanmaan maakunnan vähäiset kotkareviirit kuuluvat raja-alueisiin ja edellyttävät täten varovaisuusperiaatteiden mukaista lajia uhkaavien muutosten arviointia ja herkkyyttä törmäysmallinnuksen ja kuolleisuusriskin soveltamisessa. Luonnonsuojelulakia tulee noudattaa. Pirkanmaan BD-strategiassa Pirkanmaalle on määritelty omat vastuulajit, joihin ko. suuri petolintu vaarantuneena, mutta myös alueellisesti uhanalaisena lajina erityisesti kuuluu. Törmäysriskiä arvioiden päädytään arvioimaan vain yhtä suoraa kuolleisuuteen	
--	---	--

	vaikuttavaa tekijää. Arvioinnin kapeus ei anna oikeaa kuvaa elinympäristön muutoksista aiheutuvien riskien hahmottamiseksi. Tuulivoiman ja kantaverkkorakentamisen yhteisvaikutukset, haitallisten vaikutusten lieventäminen Tuulivoimakaavaehdotuksessa voimaloille esitetään uusia, prosessin aikana muuttuneita voimalapaikkoja. Niiden ympäristövaikutukset tulee tarkastella ennen kaavoitus/rakentamispäätöksiä uudelleen. Takakangas-Pihlajaharjun voimalapaikkoja Ristinevan länsi- ja eteläpuolella on tarpeen vähentää tai siirtää laajalla hankealueella selvästi pohjoisempaan sijaintiin alueen länsireunalla. Maakotkan hankealueen läheisyyteen sijoitettavia pesiä ja saalistusreviiriä suojataan parhaimmin etsimällä Ristinevan pohjois- ja länsipuolelta uudet voimalapaikat ainakin voimaloille no 10, 11 ja 12. Laajalla hankealueella tämä on karttatarkastelun perusteella mahdollista. Vaikuttaa ilmeiseltä, että mikäli kantaverkko 400+110V rakentuu eteläisen pohjoiselle linjaukselle, sähköverkon liityntäverkko Fingridin sähköasemalle kulkisi tässä tapauksessa kantaverkon rinnalla samassa maastokäytävässä. Mikäli tämä toteutuu maakotkan saalistuslentojen suunnassa on sekä kantaverkko, liityntäverkot että ainakin kahdesta-kolmeen vaaraa aiheuttava voimalasijaintia. Metsähallituksen julkaisussa Hyvät käytännöt maakotkalle aiheutuvien vaikutusten arviointiin käydään läpi sitä, missä määrin tieto maakotkalle aiheutuvista vaikutuksista perustuu puutteelliseen, osittain epävarmaa ja teoreettiseen tietoon. Suurempikokoisten roottoreiden on joka tapauksessa havaittu kasvattavan törmäysriskejä ja lisäkuolleisuus vuosien kuluessakin osoittautua populaation säilymisen kannalta ongelmaksi. Populaatioista ja mallinnuksiin tarvittavista tunnusluvuista on myös verrattain vähän tietoa. Esimerkiksi emojen elossa säilymisestä, uusista puolisoista ja reviirien uudelleen asuttamisesta ja muusta populaatioiden säilymiseen liittyvästä tiedosta on vielä pulaa. Rakennettavien voimala-alueiden läheisyydestä arvioiduista reviireistä Häädetkeitaan IBAN- alueen ja Parkanon - Karvian rajaseudun soiden alueen voi joka tapauksessa perustellusti odottaa pysyvän petolinnulle soveltuvana ja sopivana	Kaavaluonnoksen jälkeen muuttuneista kaavaehdotuksen voimalanpaikoista tehtiin luontoarvojen perusselvitykset, jotka ovat kaavaselostuksen liitteenä.
--	--	--

	elinalueena ja alueen olevan myös sellainen, johon syntyy edellytyksiä uusille pesinnöille ja lajin säilymiselle. Siksi reviirin suojelussa erityinen varovaisuus reviirin rajoilla on paitsi kannatettavaa myös tarpeen. Tarvetta korostaa myös Porin tien pohjoispuolelle suunnitellun tuulivoimahankkeen viriäminen. Muistutamme liityntäverkon osalta, että Majajärvelle ja Vuorijärven pohjoisosiin kerääntyy kevät- ja syysmuuton aikana satoja lintuja, joista suurin osa joutsenia. Törmäysriski on merkittävin lajeilla, joilla on pieni siipipinta-ala suhteessa ruumiin painoon sekä suurilla ja isoiksi parviksi kerääntyvillä lajeilla tai hämärä- ja yöaktiivisilla lajeilla. Potentiaalisia törmääjiä ovat joutsenet, hanhet, sorsat, kanalinnut, kurjet, kahlaajat ja petolinnut. Joutsenten törmäysriski sähköjohtoihin on erityisen suuri. Takakangas-Pihlajaharjun tuulivoimahankkeen liittyminen Fingridin kantaverkkoon tulee linnustovaikutusten vähentämiseksi tehdä maakaapelointina minkä tahansa vaihtoehdon tullessa valituksi. Matkailu, henkilötyövuosien kertymä, elinvoimakysymykset Matkailun ja kesämökkiläisten vaikutus aluetalouteen on tutkimuksen mukaan 40 henkilötyövuotta Parkanossa. (Tutkimus- ja analysointikeskus TAK, matkailun kokonaiskertymät) Tuulivoiman 12 voimalalla arvioidaan tuottavan 48 henkilötyövuotta lyhyehkön rakentamisvaiheen aikana ja säännöllisempi ja pitkäaikaisesti tarjoutuvat työtilaisuudet vähenevät jyrkästi rakentamisvaiheen jälkeen. Matkailutulot per asukas ovat olleet 1038 e ja välitön matkailutulo 6 645 505 euroa. Kesämökkejä on vajaa 1200. Vaikutusarvioinnissa ei ole esitetty millainen määrä asukkaita tai loma-asukkaita on vaikutusten kohteena elinympäristöissään. Lukumäärää voidaan yrittää hahmottaa kertomalla rakennusten määrää oletetulla määrällä asujia. Sen lisäksi tulee huomioida alueella säännöllisesti virkistäytyvät ja matkailun ja vierailujen merkitys. Parkano kuuluu kuntien keskisarjalaisiin matkailun kokonaiskertymien suhteen, mutta on selvää, että kaupunki vilkastuu loma-aikoina ja osalle yritystoiminnasta sillä on valtava liiketaloudellinen merkitys. Luonnon keskellä slogan on vaarassa vaihtua tuulivoiman keskellä sloganiksi ja tällä voi olla ennalta arvaamattoman suuria	
--	---	--

	kerrannaisvaikutuksia elinvoimalle ja viihtyvyydelle, vaikka kiinteistöverorahoitukselle voidaan osoittaa käyttökohteita. Yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että yksityisten ihmisten kiinteistöjen arvon laskusta voi aiheutua sosiaalisia vaikutuksia, joita olisi ollut hyvä tarkastella nykyistä analyyttisemmin arviointityössä. Kyläasutukselle aiheutuu kiistatta vaikutuksia, jotka johtuvat houkuttelevuuden vähenemisestä. Suomalainen mökkikulttuuri on vahva osa suomalaista luontosuhdetta ja liittyy osaksi pohjoismaista kulttuuria, lomanviettoa ja perhetapaamisia. On selvää, että metsäjärvien houkuttelevuus laskee ja vertailutasoa ei päästä edes mittaamaan. Omaisuuksien arvo Parkanossa on ollut paremmin turvassa vapaa-ajan kiinteistöissä muun asuntokannan arvon huetessa. Toistaiseksi yksikään Suomen kaunein mökki ei ole sijainnut maisemassa, jota dominoivat tuulivoimaloiden rivistöt. Lähes puolta matalammilla voimaloilla tehty myyntikauppahintavertailu jo liki 10 vuoden takaa ei kerro mitään todellisuudesta. Myyntitilastoja voi verrata vasta syntyneiden kauppojen suhteen. Hinku-kunta tavoitteet Taustamateriaali ja kaavaselostus kertovat, että Parkanon kaupungilla on halua toimia ilmaston hyväksi Hinku- tavoitteiden suunnassa. Tosiasiassa kaupunki on irtisanoutunut näistä tavoitteista. Hinku-laskennassa tuulivoimasta saa laskennallista hyvitystä, mutta se ei tosiasiassa vähennä kaupungin omaa ilmastokuormaa eikä tuulivoimarakentaminen yksin riitä siihen, että kunta saavuttaisi hiilineutraaliuden. Hinkukunta tavoitteiden toistamisesta kaavaselostusten yhteydessä voidaan luopua, ellei kaupunki uudista halukkuuttaan toimia ilmastokestävasti. Laskennallinen hiilikädenjälki antaa virheellisen kuvan suhteessa siihen, mitä kullakin alueella ja omassa ympäristössä tulisi tehdä sekä hiilinielujen että kulutuksen aiheuttamisen päästöjen vähentämiseksi. Rinnalla kulkee luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi tehtävän työn välttämättömyys. Tuulivoimarakentamista perustellaan sen sijaan sillä, että se mahdollistaa edelleen tehometsätaloutta. Kunnan omissa toiminna mm energiansäästö, muun uusiutuvan energian käytön tukeminen, oman hiilinielun	Kaavan mukaisella tuulivoimahankkeella on myönteisiä ilmastovaikutuksia, ja se tukee Parkanon kaupungin hiilineutraalisuustavoitetta.
--	---	--

	kasvattaminen ja muut välttämättömät toimet on jätetty sivuun. Tuulivoima on vasta suuremmassa energiapoliittisessa kuvassa edullinen ratkaisu tässä ajassa. Pirkanmaan liitto on myös arvioinut, että maakunnallisesti kaikelle rakentumassa olevalle tuulivoimalle ei ole käyttäjiä ja esimerkiksi vetyteollisuuden kehittyminen ja energian hyötysuhde tämän hetken toiveikkaimmillakaan näkymillä ei ole vielä lähivuosikymmenenä näköpiirissä. Vetyteknologia edellyttää uudenlaisen infran rakentumista. Parkanolaisittain ajatellen kyse on mahdollisesta alihankintatyöstä tai parhaimmillaan asiantuntijatyöstä tai muutosta työn perässä. Yhteenvetona Ylä-Satakunnan ympäristöyhdistys ry esittää, että kaava palautetaan valmisteluun seuraavin perusteluin: 1. Kaavassa tulee ottaa huomioon yhteysviranomaisen antama perusteltu päätelmä, kuten asiakirjasta ilmenee ja myös siltä osin, mitä tässä mielipiteessä olemme ottaneet esiin. 2. Häädetkeitaan maakotkareviiri on huomioitava varovaisuusperiaatteen ja uuden luonnonsojelulain mukaisella tavalla ja huomioiden myös sen maakunnallinen status vastuulajina. Tästä syystä eteläiset voimalapaikat 11 ja 12 tulee poistaa ja voimalapaikka numero 10 siirtää hankealueella pohjoisemmaksi. 3. Kaavamateriaaliin tulee merkitä, miltä osin selvityksistä saadut johtopäätökset ovat muuttuneet ja mistä asiakirjasta uusin tieto on löydettävissä. 4. Kaavaselostus ei saa sisältää virheellistä tietoa. 5. Kaavakartan merkintöihin ja määräyksiin tulee sisällyttää huomioita, joita yhteysviranomainen on pitänyt tärkeinä. Olemme tässä muistutuksessa arvioineet, että pohjaveden suojaaminen ja uhanalaisten lajien suojaaminen tarvitsevat määräykset ja merkinnät. 6. Maisemavaikutusten osalta on tarvetta kohtuullistaa vaikutuksia niillä alueilla, joilla yhteisvaikutukset ovat kasvaneet prosessin kuluessa merkittäviksi tai kohtalaista suuremmiksi. Arviointi tulee suhteuttaa siihen, miten suuri määrä voimaloita sijaitsee dominanssivyöhykkeellä. Lähialueilla 2-5 km voimalapaikkoja tulee siirtää tai poistaa kaavasta kokonaan 2-3 voimalapaikkaa siten, että merkittävät	Kaavaehdotuksen laadinnassa otettiin huomioon YVA-selostuksesta ELY-keskuksen antama perusteltu päätelmä. Kaavaehdotuksessa otettiin huomioon maakotkareviiri.
--	--	--

	vaikutukset lientyvät. 7. Kaavassa tulee näkyä VAT:n edellyttämä luonnon monimuotoisuuden ja kulttuuriympäristön kestävän käytön mukaisten tavoitteiden toteuttaminen. Sen tulee vastata valmisteluvaiheessa olevan vaihemaakuntakaavan valmistelussa huomioon otettuja seikkoja myös siltä osin, kun Parkano on asemoitunut valmistelutyön ulkopuolelle. Huomautamme lisäksi, että Parkanon kaupungin ollessa hankeyhtiön osakas, valmistelussa on ollut epäsuhta. Kaupungin taholta valmistelu ei ole ollut täysin riippumatonta. Keskustelu ja kaavaan vaikuttaminen on vahvasti sidoksissa taloudellisiin tavoitteisiin, mikä voi hämärtää vaikutusten arvioinnin kaikkien näkökulmien huomioon ottamista.	MRL:n mukaan kunnan tehtävänä on huolehtia alueiden käytön suunnittelusta.
M19 Lamminkosken kyläseura ry	Pohjois-Parkanoon on suunnitteilla nyt useampikin tuulipuisto, joista tämä yllä mainittu nyt on siis vain yksi, tosin tämän luvitus on ilmeisesti edennyt pisimmälle. Kuten Aamulehti ansiokkaasti kirjoittaa, ovat saksalaiset ja ranskalaiset kilpailemassa pohjois-Pirkanmaalle rakennettavista tuulivoimaloista. Onko nyt selvitetty tarpeeksi se asia, että kuka saa hyödyn päästökaupassa näistä mahdollisesti rakennettavista tuulivoimaloista, Saksa ja Ranska, vaiko Suomi? Jos etu menee muille maille, joutuu Suomi edelleen maksumieheksi päästökaupassa, vaikka meidän maaperällemme nämä myllyt rakennettaisiinkin. Jos näin kävisi, Suomi saisi hyödykseen vain minimaaliset kiinteistöverot ja kaikki haitat jäisi suomalaisille. Ja onhan näistä myllyistä myös haittoja, jos ei olisi, rakentaisivat muut maat myllyt omiin maihinsa. Kun myllyt tulevat tiensä päähän, niiden lapojen turvallinen hävitys tapa, on ilmeisesti vielä vallan ratkaisematta ja valtavat betonilaatatkin ovat tänä päivänä ongelmajätettä. Pitää myöskin varmistaa, että maksaja näihin töihin löytyy muualta, kuin parkanolaisesta maanomistajasta tai kaupungista. Luvissa on siis ehdottomasti oltava ehto, jossa luvansaaja veloitetaan ennallistamaan rakennuspaikka ja antamaan siihen tarvittavan rahamäärään vakuus. Mutta ennen kuin päästään niin pitkälle, että myllyjä hävitetään, aiheutuu niiden täällä olosta paikallisille asukkaille haittoja ainakin seuraavat 20 - 50 vuotta. Joten keskittykäämme nyt seuravaksi siihen asiaan. Tämä valtava myllymeri on tarkoitus rakentaa Parkanon pohjoispuolelle, joten niiden suorainen haitta koskee siis meitä,	

	täällä vakituisesti asuvia noin 500 asukasta, sekä muutamaa sataa loma asukasta. Eniten haitoista tietenkin kärsivät myllyjen välittömässä läheisyydessä asuvat henkilöt. Havainnekuvistakin käy varsin selvästi ilmi, että emme me täällä Lamminkoskellakaan asuvat jää ilman myllyjen aiheuttamia haittavaikutuksia. Kylän luonnonkaunis ja maaseutumainen kulttuurimaisema tulisi muuttumaan radikaalisti, kun joka suunnasta tulisi näkymään varsin korkeita pyöriviä ja yöaikaankin valaistuja tuulimyllyjä. Luonnon monimuotoisuutta ollaan nyt oikein tuetusti pelastamassa, mutta näillä tuulimyllyhankkeilla sitä ollaan nyt tuhoamassa oikein olan takaa. Metsää tullaan kaatamaan runsaasti. Ensinnäkin varsinaisten myllyjen alta, niiden valtavien osien kuljetusta varten tarvittavien uusien ja vanhojenkin teiden vierustojen levittämiseen. Sekä avojohtoja pitkin tehtävä myllyjen aikaansaaman energian siirto. Ilmeisesti saman yhtiön omistamien myllyjen välillä kulkeva energia siirretään maakaapeleilla, mutta se miten energia sieltä siirretään valtakunnan verkkoon, tulee olemaan myös yksi ongelma. Jos nämä vedetään avojohtoina, jokainen yritys erikseen, tulee tästä sähkön siirrosta sellainen johtojen viidakko pohjois-Parkanon, että sen vaikutuksista ei sitten enää vältty yhtään kukaan. Vähin mitä Pohjois-Parkanon hyväksi sentään voitaisiin vaatia, että kaikki siirtolinjat, jotka kulkevat vähänkin asutun seudun lävitse, vedetään maakaapeleina. Hankkeen vuoksi tulitaisiin kaatamaan paljon metsää. Myllyistä tulee olemaan melu ja välke haittoja. Kärsijöinä tulisivat olemaan ihmisten lisäksi myös luonto. Täällä pohjois-Parkanossa on runsaasti havaintoja erittäin harvinaisesta maakotkasta, sekä tietysti täällä on liito oravia ja viitasammakoita. Samoin tällä alueella tavataan susia ja karhuja, joita myöskin suojellaan. Lähes samalla viivalla ihmisten kanssa ovat sitten tietysti vielä kaikki muut luonnoneläimet, joita täällä metsäisellä ja vesistörikkaalla alueella runsaasti elelee. Tämä alue kuuluu myös Geopark alueeseen. Jos tämä pohjoinen Pirkanmaa muutetaan tuulivoimapuistoksi, häviää täältä varmaan ensimmäisenä eläinkunta, jonka muuttaminen on varsin helppoa. Seuraavaksi sitten täältä muuttaa pikkuhiljaa myös ihmiset ja uusien asukkaiden muutto tälle alueelle loppuu varmaan ihan kokonaan. Kuntapäätäjät tuijottavat nyt pelkästään saatuun kiinteistövero tuottoon ja unohtavat ihan kokonaan, että myös täällä asuvat ihmiset	Tuulivoimaloiden ja uusien teiden alle jää alle 2 % kaava-alueen pinta-alasta. Tuulivoimaloiden sijoittelussa on otettu huomioon mm. maakotkan reviiri
--	---	--

	tuovat tuloja kunnalle, niin kiinteistöveroina kuin kunnallisveroinakin. Kaupungin päättäjät eivät myöskään piittaa suojaetäisyyksistä voimaloista ihmisasumuksiin. Suomessa yleinen raja on vähintään 1,5 km, mutta siitä ei ilmeisesti ole sitovia määräyksiä. Täällä luotetaan vain siihen, että luvan hakijan tekemät omat selvitykset ovat aina riittäviä, puolueettomia ja oikein mitoitettuja. Tätä seutua on asuttu todistettavasti yli 500 vuotta. Haluaako tämä nykyinen hallitus jäädä historian kirjoihin elimenä, joka tuhosi tämän alueen asutuksen? Yleisötilaisuudessa mainittiin kaksi mieshenkilöä, joita saamme kiittää koko tuulimylly projektin alkua täällä Parkanossa. Mahtoivatkohan nämä henkilöt olla selvillä, minkälaisen Pandoran lippaan tulivat aukaisseeksi? Viimeisenä asiana haluaisin tuoda julki vielä sellaisen seikan, kuin tämän vihreän energian tarve. Tällä hetkellä ainakin itse aurinkopaneelien omistajana tuntuu, että onko tälle vihreälle energialle tällä hetkellä edes kovin paljon tarvetta, kun energian tuottaja joutuu osan aikaa maksamaan siitä, että tuottaa energiaa valtakunnan verkkoon. Olisiko tämän ensimmäisenkin hankkeen aikataulua tarkoituksenmukaista edes vielä vähän siirtää ja katsoa, mihin tämä energian tarve nyt tulee asettumaan?	Tuulivoimaloista on etäisyyttä lähimpiin asuin- ja lomarakennuksiin vähintään 1,5 kilometriä. Tuolla etäisyydessä tuulivoimaloiden aiheuttama äänitaso alittaa selvästi valtioneuvoston asetuksen mukaisen tuulivoimaloiden melutason ohjearvon, joka on yöaikaan 40 dB. Tuulivoimalat eivät aiheuta kohtuutonta haittaa asutukselle tai loma-asutukselle. Alue on osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi. Osayleiskaava toteuttaa maakuntakaavassa osoitetun tuulivoimaloiden alueen.
M20 Kovesjärven ja Viitalankylän 26 yksityistä kiinteistönomistajaa	Vaadimme, että kaava palautetaan valmisteluun seuraavista syistä: Kaava on muuttunut merkittävästi kaavaluonnos-vaiheesta. Ehdotuksen toteutuessa Kovesjärvelle aiheutuvat maisemavaikutukset kasvavat merkittävästi. Kaavaehdotuksen mukaisena kaava tuo voimala-alueen lähemmäksi sekä asuinrakennuksia että vapaa-ajan kiinteistöjä. Koko avoin järvi jää lähivaikutusalueen sisään. Järvelle näkyvät kaikki 12 voimalaa selvästi, osittain runkoja myöden. Katsomme, että maisemavaikutukset ovat merkittävät ja kohtuuttomat ja niitä tulee kohtuullistaa. Kaavan eri valmisteluvaiheiden aikana kaavamateriaalista on saanut myös hyvin erilaisen kuvan siitä, millaiset vaikutukset tulevat olemaan. Vähäisestä lapojen näkymisestä on päädytty tilanteeseen, jossa tuulivoima-alueen kaikki voimalat yhdessä vaikuttavat järvelle ja sen ympäristöön niin suuresti, että vain vähäisiä ja kapeita ranta-alueita jää alueiksi, joille kaikki voimalat eivät näkyisi. Kaava-aineistoon on jäänyt myös virheellisiä tietoja mm etäisyyksistä.	Kaavaehdotuksen laadinnassa otettiin huomioon kaavaluonnoksesta saatu palaute ja YVA-selostuksesta yhteysviranomaisen antama perusteltu päätelmä.

	Huomautamme, että Kovesjärven rannoilla on rantakaavoitettuja alueita, jolloin käyttötarkoitus on osoitettu virkistyskäyttöön. Virkistyskäyttö järvellä on merkittävää. Järvi on lisäksi yks luonnontilansa parhaiten säilyttäneistä järvistä ja ollut suuresti huolenpidon kohteena. Sekä asukkaat että vapaa-asukkaat ovat yhdessä ponnistelleet vesienhoitamiseksi ja myös rahoittaneet toimia. Lomanviettoon ja kesämökkikulttuuriin Suomessa ja muissakin pohjoismaissa liittyy olennaisesti tiivis luontosuhde ja se, että ollaan rikkaan luonnon läheisyydessä ja sen ympäröimänä. Nämä ovat myös selkeimmät syyt sille, miten vapaa-ajan paikka on tullut valituksi ja miksi siihen on sijoitettu myös merkittävästi yksityistä varallisuutta. Tätä suomalaista kulttuuriperintöä rikotaan erittäin merkittävällä tavalla, kun sen maisemaan tuodaan teollinen tuulivoima. Kovesjärvelle, joka on muodoltaan pyöreä ja avoin, katveja muodostamaton suhteellisen korkealla sijaitseva järvi, vaikutukset vielä korostuvat maantieteellisistä syistä. Katsomme, että vapaa-ajan asukkaat tuovat merkittävästi elinvoimaa Parkanolle. Tutkitusti matkailuhyödyt, joihin kesäasukkaat lasketaan mukaan, tuovat työtä, mahdollistavat pysyviä työpaikkoja, jotka näkyvät henkilötöyvuosien määränä ja ovat merkittävä lisä liiketoiminnalle. Etätyömahdollisuuksien lisääntyttä vapaa-ajan asuntojen käyttö on ajallisesti laajentunut. Huomautamme myös, että yksittäisellä lomapaikalla voi perheittäin ja suvuttain olla paljon käyttäjiä, jolloin se ihmismäärä, johon vaikutukset ulottuvat ovat myös asuntojen määrään verrattuna selvästi suuremmat. Kovesjärven rannalla on myös lomamatkailu- ja kurssitoimintaa, jonka houkuttelevuuteen ympäristöllä on olennainen merkitys. Katsomme, että kaupunki on ohjannut loma-asutusta ja virkistyskäyttöä ja saa myös tuloja. Näistä syistä kaupunki on myös velvollinen kohtuullistamaan tuulivoiman näkyvyysvaikutuksia. Yhteisvaikutukset muun rakentuvan tuulivoiman kanssa tulee ottaa paljon paremmin huomioon. Kaavaehdotuksen vaikutusarviointia tulee tehdä myös Kovesjärven eteläpuolelle virinnyt hanke huomioiden. Pidämme myös erittäin tärkeänä sitä, että luonnonsuojelukysymykset otetaan uuden luonnonsuojelulain mukaisella tavalla huomioon. Luonnonsuojelulaki kieltää uhanalaisten lajien elinolosuhteiden heikentämisen. Tuulivoimamala-alue ja sen eteläpuolelle mahdollisesti rakentuva	
--	---	--

	voimaverkko ja liityntäverkko sinällään jo aiheuttaa linnustovaikutuksia, jotka edellyttävät verkkosuojauksia. Voimaloihin törmäämisen riski on selvästi merkittävä alueen yliittävillä muuttajilla, jotka usein kokoontuvat ja kiertävät Kovesjärven läheisyydessä selvästi voimala-korkeudet alittaen. Kovesjärven vesien vesiensuojeluyhdistys on selvittänyt osana vedenkunnostushankkeitaan lintujen esiintymistä alueella. Järvellä on havaittu uhanalaisia lajeja. Häädetteitä reuna-alueilla on maakotkan pesiä ja maakotka on tuttu näky järven reunametsien yllä. Paitsi että siitä on tehty havaintoja, on sen saalistusalueen lentosuunnista useiden havaintojen tekijöiden toimesta selkeä tieto. Kaava-aineistossa maakotkalle aiheutuvat haitat on selvitetty riittämättömästi. Myös yhteysviranomaisen on lausunnossaan tuonut asian esille. Maakotka on uhanalainen, esiintyy täällä eteläisimmillä alueillaan, tarvitsee runsaasti elintilaa. Sen saalistusalueet eriyvät pesintäpaikoista. Hankealueen eteläisimpään osaan tuodut voimalat sijoittuvat maakotkan saalistusalueelle, josta löytyy maakotkan suosimaa avointa suo- ja turvetuotantoaluetta ja hakkuualueita. Uhanalaisen maakotkan säilyminen alueella ei riipu yksinomaan siitä, millaisia riskejä tuulivoimaan törmäminen aiheuttaa. Kaavaehdotuksessa on kuitenkin selvästi voimaloita, joiden kohdalla törmäämisriski on suurentunut. Eteläisimmät voimalat 10, 11 ja 12 tuleekin poistaa kaavasta.	Tuulivoimaloiden sijoittelussa on otettu huomioon mm. maakotkan reviiri.
M21 Yksityinen henkilö Aune Schouwvlieger	Ylisenjärven ranta-asukkaana ja Pohjois-Parkanon vakituksena asukkaana vastustan suunnitelmaa. Yhdyn kylätoimikuntamme näkemyksiin asiasta.	Merkitään tiedoksi.
M22 Yksityinen henkilö Riitta Kortesoja	Pohjois-Parkanon asukkaat, vapaa-ajanasukkaat, maanomistajat, sekä majoitustoimijat ja luonnossa liikkujat toivomme annetun runsaan palautteen huomioon ottoa ja tarkistamaan tuulivoimaloiden sijoitusta lähelle yhtä Parkanon vanhinta kyläaluetta (Vataja, Kuivanen, Linna) ja luontokohteita. Kuivasjärven ja Vatajan-kylien alue käsittää 200 taloutta ja 400 asukasta, sekä yli 220 vapaa-ajanasuntoa, joiden monipaikkaiset asukkaat viihtyvät alueella. Asukasluku kylässä on runsas 600 henkilöä. Vaikutus ulottuu Lamminkosken ja Linnankylän alueelle yli 150 talouteen. Alueella on vilkas yhteistyö ja aktiivista toimintaa. Kaavaselostuksesta puuttuvat vaikutusalueen asukasluvut, osa asunnoista.	Kaavaselostuksen kuvassa 4.1. on esitetty pisteinä asuin- ja lomarakennusten sijainnit, mitkä kuvaavat myös asutuksen sijaintia ja tiheyttä.

	Sähkönsiirtolinjojen suunnitelmat rasittavat maakunnallisesti arvokkaita alueita, sekä kansainvälisesti arvostettua Lauhanvuori-Hämeenkan gas Unesco GEOPARK Alkkianvuori yhdessä läheisten luonnonsuojelualueiden kanssa. Asukaspalautetta on annettu adressin ja nettiadressin, sekä yksittäisten henkilöiden ja yhteisöjen toimesta eri kanavissa, jonka asian ELY – keskus nosti esille antaessaan perustellun päätelmän. Toivomme huomioitavan esiintuodut asiat kaavaehdotusta muokattaessa. Lähialueen palaute ei vielä näy kaavaehdotuksessa tai vastineissa perusteltuna. Maisemaan asutuksen lähelle korkeille harjualueille (180 m) eivät sovi liki 300-metriset tuulivoimalat. Voimalat olisivat hallitsevia runsasjärvisellä alueella, Kuivasjärvi, Vatajanjärvi, Ylinenjärvi, Ahvenlampi, Tervajärvi, Pitkäjärvi, Rihkaanjärvi, Valkeinen ja moni muu lähialueen järvi ja lampi kaavoitettui ne rantoineen. Mallinnukset osoittavat vaikutukset, huomiotta on kuitenkin jäänyt se, että pohjoiselle alueelle on suunniteltu muitakin tuulivoimaloita. Pyydämme huomioimaan tämän ja kokoamaan pohjoiselta alueelta laajemmat tiedot. Yhteisvaikutusten selvitys puuttuu, sähkölinjat ovat osa tätä. Tuulivoimaloiden koko on kasvanut kolmanneksen maakuntakaavan laatimisajan 200-metrisistä pienitehoisemmista voimaloista, joten vaikutukset tulee arvioida täysin uudelta pohjalta. Kaavaehdotuksessa olevat merkittävästi suuremmat, 295 metriset voimalat eivät voi sijoittua nykyisen maakuntakaavan alueelle samalla tavoin. Voimaloiden koon ja tehon kasvu on huomioitava. Vastaavia voimaloita ei ole valmistettu tai käytössä, joten alue tulee rajata etäämmälle asutuksesta. Vaikutuksia on jo jouduttu lieventämään muualla nykyisillä mallinuksilla, joissa on puutteita. Mittaukset ja mallit tulee tehdä todellisilla voimalatehoilla. Miten jatkossa taataan turvallinen ja viihtyisä ympäristö? Etäisyys ja mallinnukset. Voimaloita on edelleen esitetty lähelle asutusta, vaikka jo aiemmin on saatu tietoa, miten voimaloiden vaikutuspiirissä on jouduttu hyvin monissa kunnissa tekemään välke- ja melumittauksia, sekä myös ympäristölupamenettelyn käyttöönottoa pienempien voimaloiden aiheuttamien haittojen vuoksi. Mallinuksia on tehty 6.8 megawatin voimalatehoilla, johon ELY-keskus, rakennus- ja ympäristölautakunta ottivat kantaa. Kaavoituksen tavoite on rakentaa 10 MW voimalat. Mittauksia tulee	Havainnekuviin on mallinnettu 295 metriset voimalat, joiden perusteella maisemavaikutukset on arvioitu. Tuulivoimaloista on etäisyyttä lähimpiin asuin- ja lomarakennuksiin vähintään 1,5 kilometriä. Tuolla etäisyydessä tuulivoimaloiden aiheuttama äänitaso alittaa selvästi valtioneuvoston asetuksen mukaisen tuulivoimaloiden melutason ohjearvon, joka on yöaikaan 40 dB. Tuulivoimalat eivät aiheuta kohtuutonta haittaa asutukselle tai loma-asutukselle.
--	--	--

	tarkentaa, varoarvoja nostaen. Useiden muiden liian lähelle asutusta rakennettujen voimaloiden aiheuttamista haitoista saadut käytännön tiedot tulee hyödyntää arvioitaessa hanketta. Varovaisuusperiaate on huomioitava voimaloiden sijoittelussa ja lupaehdoissa, mikä ei näy nykyisessä kaavaehdotuksessa. Voimalat 1, 3, ja 4 sijaitsevat liian lähellä asutusta. Välke- ja melumallinuksissa on esitetty haittavaikutuksien lieventämistä lähialueella vain pysäytystekniikalla. Nämä voimalat tulee siirtää tai jättää rakentamatta. Miksi? Tilanne on hankalasti hallittavissa ilman selkeitä rajoja ja yksittäisen kiinteistön omistajan asema on usein vaikea pitkien jälkiselvitysten ollessa hitaita. Monessa kunnassa uusiin mittauksiin on jo jouduttu ja todettu haitat. Kunta vastaa asianmukaisten ympäristöselvitysten laadusta viimekädessä asukkailleen. Pysäytystekniikkaa ennen käyttöön tulee ottaa varovaisuusperiaatteen mukaan 5 yksikön alempi melutasovaatimus. Lähivaikutusalueella on runsaasti lapsiperheitä, harrastetiloja ja luontoliikuntareittejä. Lähiharrastusmahdollisuudet ovat tärkeitä niin luonnossa kuin ryhmissä, joita on tarjolla eri muodoissa liikunnasta, käsitöistä metsästykseseen. Kylätalo ja liikuntakenttä tarjoavat näihin hyvät puitteet. Luonto ja hiljaisuus on tärkeä virkistyskohde – ei teollisuusalue. Voimalan 1. vierestä kulkee ulkoilijoiden reitti suoraan Alkkianvuorelle, seuraava reitti Palokravin kautta ja moni muu polku on käytössä. Alkkianvuoren luontoreittiin etäisyys on alle kilometri. Merkittävä haitta nykyisin hiljaiselle alueelle. Voimaloiden aiheuttama haitta on huomioitava asumisviihtyvyyden sekä alueen asukkaiden, elinkeinojen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta. Kiinteistöjen arvo ja kiinnostus asua alueella vähenee selkeästi, mikäli tuulivoimalat tuodaan lähelle asutusta. Alue on tähän saakka kiinnostanut muuttajia. Nyt vapaa-ajankiinteistöjen myynti ei toimi. Osa suunnittelee muuttoa. Kiinteistöjen omistus jää usein perikunnille, vapaa-ajankäyttöön, eikä uusia asukkaita muuta alueelle eli veroeurot vähenevät. Matkailu- ja majoitustoiminta alueella on jätetty huomiotta. Tuulivoimaan liittyy monia ympäristövaikutuksia, maisema-, välke- ja meluhaittojen ohella on kyse myös alueesta saadusta mielikuvasta. Melu Tuulisuus vaikuttaa merkittävästi voimaloiden ambivalenttiseen ja laitteistojen tuottamaan äänimaailmaan, mikä ei ole	Kaavassa on määräys, että voimaloiden pitää olla teknisesti säädettävissä ja pysäytettävissä niin, että ne eivät aiheuta merkittäviä välkevaikutuksia asutukseen tai loma-asutukseen. Tuulivoimalat eivät estä alueen virkistyskäyttöä.
--	---	---

Sitowise Oy, Timo Huhtinen

4.12.2023

	usein mainittua matalataajuisista infraääntä, vaan pulssittain voimistuva jyskyttävä ääni voimalan lapojen kulman tai suunnan muuttuessa. Yksittäiset asukkaat ovat monessa kunnassa joutuneet näiden ongelmien eteen kunnan kaavoituksen luottaessa pelkästään hanketoimijoiden selvityksiin, jotka eivät ole perustuneet todellisiin voimailayksiköihin, vaan teoreettiseen mallinukseen, joissa ei ole mukana ajantasaisinta tietoa. Nyt viitataan 2012 – 2014 tutkimuksiin, jotka ovat vanhentuneita käsittäen huomattavasti pienempiä voimaloita. Miten Parkano kantaa vastuun? Välke Rajoissa on huomioitava auringon suunta ja voimaloiden sijoittuminen asutukseen nähden. Pysäytystekniikka on viimesijainen haitan ehkäisy. Kenen tontilta mitataan, kuka tekee jatkossa? Luonto Luonnon monimuotoisuuskohteet, ekologiset käytävät, ovat alueella merkittäviä. Nyt tämä ovat vaarantumassa, koska tuulivoimaa ollaan sijoittamassa samojen kohteiden Alkkianvuoren ja Raatosulkonnevan Natura-alueen, sekä Rengassalon luonnonsuojelualuiden ja asutuksen välittömään läheisyyteen, perinteisille metsä- ja lähivirkistysalueille. Suomenselän erityispiirteet riekkosoinen, kalasääksien, maakotkien ja susien aktiivisena liikkumisalueena on heikosti selvitetty. Pari päivää maastossa ei riitä. Maakotka liikkuu Valkeisen ja Alkkianvuoren suomaastossa, sekä Vatajanjärven soistuvalla lahdella aktiivisesti havaintojen mukaan. Toivomme tarkennuksia lajiston selvityksiin. Hiljaisuus Moni on hakeutunut alueelle hiljaisuuden vuoksi, mitä arvostavat asukkaat, vapaa-ajanasukkaat ja vierailijat. Runsaasti järviä käsittävä Pohjois-Parkanon alue on aktiivisesti kesäasukkaiden asuttamaa ja rantakaavoilla ohjattua, mikä on asuinympäristönä nyt uhattuna. Alueella on huomioitava vesistöt ja pellot, jotka voimistavat maisema- ja äänihaittavaikutuksia huomattavasti. Kartat ovat erittäin epäselviä ja puutteellisia. Maaston muodot huonosti esitetty, huomiotta korkeuserot, joista ei suojaa asutukselle. Maisemakartat heikkolaatuisia ja erikoisista kohteista kuvattuna vääristävät annettua kuvaa. Vatajankylästä on 1. kohde on kuvattu merkittävästi ennen varsinaista kylää(yli 3 kilometriä) ja siinä on virhe suunnassa. Ylinenjärvi kuvaa hyvin tilannetta. Maakuntakaava osoitti mahdolliset	Infraääni on matalataajuisista ääntä, jota ihminen ei kuule. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta selvitti 2020 valmistuneen tutkimuksen, onko tuulivoimaloiden infraäänellä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveyteen. Selvityksen tekivä VTT Oy, Työterveyslaitos, Helsingin yliopisto ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Selvityksen mukaan tuulivoimaloiden infraääni ei aiheuta terveysvaikutuksia. Tuulivoimaloiden sijoittelussa on otettu huomioon mm. maakotkan reviiri. Alue on osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa tuulivoimaloiden
--	--	--

Sitowise Oy, Timo Huhtinen

4.12.2023

	tuulivoima-alueet, kuitenkin kunnan tulee taata asukkaalleen tasapuolisesti viihtyisä ja turvallinen ympäristö, sekä elinkeino- ja asuminen, sekä huomioida luonto. Yhteisvaikutukset arvioimatta. Kapeaa kyläaluetta ollaan ympäröimässä teollisuusluokan voimaloilla ja sähkönsiirtolinjoilla jo kolmelta suunnalta. Kaavaselostuksesta puuttuu Mäntykankaan alue. Kaavaa on suunniteltu hankkeen ulkopuolella olevien maanomistajien maille ottamatta yhteyttä. Yhteydenotto on tehty osalle, osalle ei. Miten maanomistajien tiedonsaanti ja oikeudet taataan?	alueeksi. Osayleiskaava toteuttaa maakuntakaavassa osoitetun tuulivoimaloiden alueen. Täydennetään kaavaselostuksen kohtaan ”3.4.1 Tuulivoimahankkeet” Mäntykankaan tuulivoimahankkeen kuvaan 3.8 ja taulukkoon 3.1.
M23 Kaksi yksityistä henkilöä Tapio ja Juho Kortesoja	Kaavoitusta ei tule tehdä alueelle, jolla ei ole tehty asianmukaista maankäyttösopimusta kaavaa hakevan yhtiön kanssa. Yhteyttä on otettu viimeksi vuonna 2020 /2021 sopimusasioissa. Antamaani palautteeseen ei ole vastattu vuonna 2022. Tämän jälkeen on saatu 2023 kaavaehdotus kuulutustiedote syyskuun lopulla. Kirje on leimattu 19.9. ja perillä 23.9. tuulivoimaosayleiskaavaehdotus kuulutuksen julkaisun aikaan. Kiinteistöni metsäalueesta puolet kapealla loholla on rajattu kaava-alueelle, mikä rajoittaa maanomistajan oikeuksia. Voimala 1. on sijoitettu välittömästi kiinteistöni rajalle, mitä en rajanaapurina hyväksy. Tämä koskee myös muita lähimpiä kiinteistöjä. Tuulivoimaosayleiskaavaehdotus on edelleen liian laaja ulottuen maakuntakaavan rajauksen ulkopuolelle lähelle asutusta ja arvokkaita luontokohteita. Maakuntakaavassa 2040 voimalakoko 200 metriä, joten liki 300 metriset voimalat tulee sijoittaa vastaavasti etäämmälle. Rajanaapurina tulen vaatimaan voimaloille riittävän etäisyyden ja ympäristöluvan, jolla kaupunki voi taata asumiskelpoisen ympäristön jatkossa mahdollisille seuraaville asukkailla. Etäisyys kahden talouden asuinkiinteistöni on liian pieni huomioiden mahdolliset melu- ja välkehaitat, sekä muutokset maisemassa ja ympäristössä. Prosessi on pitkä ja rakentamisen terveys- ja ympäristövaikutuksista kunnan tulee ottaa vahva rooli huolehtien kuntalaisten ympäristöstä vastaten viime kädessä voimaloiden purkamisesta jätelain puitteissa. YVA selostuksessa väike- ja melumallinnukset on tehty 7 MV	Tuulivoimaloiden alueiden (tv-alue) ulkopuolella voi jatkaa alueiden nykyistä metsätalouskäyttöä. Kaavaehdotuksessa tuulivoimalat on sijoitettu maakuntakaavassa osoitetun tuulivoimaloiden alueen kohdalle. Tuulivoimaloista on etäisyyttä lähimpiin asuin- ja lomarakennuksiin vähintään 1,5 kilometriä. Tuolla etäisyydessä tuulivoimaloiden aiheuttama äänitaso alittaa selvästi valtioneuvoston asetuksen mukaisen tuulivoimaloiden melutason ohjearvon, joka on yöaikaan 40 dB. Tuulivoimalat eivät aiheuta kohtuutonta haittaa asutukselle tai loma-asutukselle. Kaavassa on määräys, että

	voimalatehoilla. Suunnitelmassa on ilmoitettu 10 MV voimalat. Tehtyyn mallinnukseen liittyy kaavaehdotuksen selvityksen mukaan merkittäviä epävarmuuksia. Voimalatyypit tulee tarkemmin ilmoittaa ja tehdä päätökset todellisten tietojen, ei epävarmojen oletuksien mukaan. Varovaisuusperiaatetta tule noudattaa asutuksen lähellä. Kiinteistöni kuuluu vaikutusalueelle. Mielestämme voimalat 1,3 ja 4 Ylinenjärven, Vatajankylän suunnassa tulee poistaa kaavasta. Voimalat on suunniteltu liian lähelle asutusta ja lapsiperheitä avoimilla järvi- ja peltoaukeilla, jossa vaikutukset ovat mittavat myös vapaa-ajan-asutukselle, sekä Alkkianvuoren luontopolulle alle kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimalasta. Alkkianvuori LH Geopark alueen, Raatosulkonnevan Natura luonnonsuojelualueen ja luontokohteiden arvoa ei tule heikentää erämaisella hiljaisella alueella. Yhdymme Pohjois-Parkanon kyläseuran mielipiteeseen	voimaloiden pitää olla teknisesti säädettävissä ja pysäytettävissä niin, että ne eivät aiheuta merkittäviä välkevaikutuksia asutukseen tai loma-asutukseen. Toteutettavat voimalat eivät saa olla äänekkäämpiä kuin mitä melumallinnuksessa on käytetty.
M24 Yksityinen henkilö Pekka Vataja	1:Kaava ja tuulivoimahanke aiheuttaa kohtuuttomia haittoja ja vahinkoa lähikylissä; tarvitaan vähintään ympäristö lupamenettely Kaavaselvityksessä jättivoimaloiden maisema, ääni- ja välke /valovaikutukset ja niiden myötä vaikutukset lähialueen asuinviihtyvyyteen, elinkeinomahdollisuuksiin ja edelleen kiinteistöjen arvoihin on esitetty ja arvioitu mielivaltaisesti vähäisiksi ” tai ”kohtalaisiksi”. Arvio on tietenkin vain muualla asuvan, hanketta edistävän konsultin tekemä. Tosiasia on, että nämä jättiläismyllyt pilaavat Ylisenveden, Vatajan kylän ja Luomankylän alueilla asuinympäristöä ja aiheuttavat asukkaille, elinkeinonharjoittajille ja kiinteistön omistajille kohtuutonta haittaa ja suoranaista ja vahinkoa .Sellaista ei pitäisi tehdä ainakaan ilman ympäristölupamenettelyä ja ilman kohtuullista korvausta aiheutetusta vahingosta. 2. Hanke syö Pohjois- Parkanon elinvoimaa, alentaa kiinteistöjen arvoja, rajoittaa muita elinkeinomahdollisuuksia Havainnekuissa Vatajankylälle ja Yliselle vedelle näkyvät myllyt taatusti vähentävät suuresti asuin viihtyvyyttä sekä alueen arvoa asuin- tai loma-asuinalueena ja sitä kautta kiinteistöjen arvoja. Ei voi vakavasti väittää, että taivaanrannan täyttävät myllyt eivät vaikuttaisi vaikkapa Ylisenveden ja	Tuulivoimaloista on etäisyyttä lähimpiin asuin- ja lomarakennuksiin vähintään 1,5 kilometriä. Tuolla etäisyydessä tuulivoimaloiden aiheuttama äänitaso alittaa selvästi valtioneuvoston asetuksen mukaisen tuulivoimaloiden melutason ohjearvon, joka on yöaikaan 40 dB. Tuulivoimalat eivät aiheuta kohtuutonta haittaa asutukselle tai loma-asutukselle. Tuulivoimalat tuovat kaupungille merkittävästi kiinteistöverotuloja. Maanomistajat saava niistä vuokratuloja. Tuulivoimaloiden rakentaminen ja ylläpitäminen luovat työmahdollisuuksia.

	lähijärvien tonttihin. Mutta ne vähentävät myös elinkeinomahdollisuuksia. Mökkivuokraus lähijärvillä ja muut matkailu- ja luontoeinkeinot (esim Alkkian vuoreen liittyvät) kärsivät. Lähialueelle tuskin voi enää investoida vaikkapa hevos- tai ratsastustalleihin, kun hevoset tietävästi eivät viihdy myllyjen lähellä. Sama pätee karjaan ja moniin kotieläimiin. Nämä alueen elinvoimaa ja viime kädessä kunnan verotuloja vähentävät vaikutukset eivät rahassakaan mitaten ole vähäisiä, varsinkaan suhteessa myllyjen kunnalle tuottamiin mitättömiin verotuloihin. Kaupunki myy pohjoisosansa potentiaalin liian halvalla. 3. Yhteisvaikutuksia muiden vireillä olevien hankkeiden kanssa ei riittävästi ole selvitetty Kun tämä hanke ja yllä mainittujen kylien luoteis-, pohjois- – ja länsipuolelle suunnitellut voimalahankkeet on rakennettu, muuttuu näiden kylien satoja vuosia vakiintunut maalaismiljöö teollisuusmaiseksi. Taivaanrannassa joka puolella välkkyvät myllyjen lavat ja yötaivas loistaa punaisin valoin joka puolella. Aina tuulee sellaisesta suunnasta, että äänet jostain niistä kantautuvat ihmisten ja eläinten hermoja kiristämään, päivin ja öin. Päätös pitää lykätä, kunnes yhteisvaikutukset on selvitetty ja minimoitu. 4. Kaupunki on asettanut itsensä asemaan, jossa hankkeen lähikylien asukkaiden kokemat haitat eivät saa painoarvoa Kaavaviranomaisen puolueettomuuden näkökulmasta on arveluttavaa, että Parkanon kaupunki on lähtenyt omistajaksi ja sijoittanut jo melkoisia summia sellaiseen hanketta kehittävään yhtiöön, jonka menestys on lähes vain ja ainoastaan riippuvainen siitä, että kaupunki laatii kaavan, jolla hanke saadaan myytyä sen toteuttaville sijoittajille. Jos kaavaehdot eivät ole riittävän houkuttelevia sijoittajille, ei kaupunki saa koskaan rahojaan takaisin. Tässä tilanteessa kunnan pohjoisosan asukkaiden kannettavaksi jäävät haitat, joita yllä on osin mainittu, eivät ehkä saa sitä painoarvoa mikä niille kuuluisi eikä näiden esittämiä muutos- ja korjausehdotuksia ole juurikaan otettu huomioon. Ne voitaisiin vielä edes osin huomioida esim. poistamalla myllyt 1–4 .ja/tai siirtämällä myllyt selvästi kauemmas asutuksesta. Kaavaa pitäisi muuttaa poistamalla myllyt 1–4. Lisäksi päätöksenteko pitäisi lykätä, kunnes yhteisvaikutukset muiden	Yhteisvaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 10.25 sekä aikaisemmin valmistuneessa YVA-selostuksessa. MRL:n mukaan kunnan tehtävänä on huolehtia alueiden käytön suunnittelusta.
--	--	---

Sitowise Oy, Timo Huhtinen

4.12.2023

	hankkeiden kanssa on kunnolla selvitetty ja keinot niiden minimoimiseksi on löydetty. Joka tapauksessa pitäisi hankkeesta käynnistää ympäristölupamenettely. Jos näin ei voida tehdä, kaava pitäisi hylätä.	
M25 Yksityinen henkilö Sakari Virta	Lausunnossa ei ole huomiota lainkaan Vatajanjärven länsipuolella olevia maatilamatkailu/vuokramökki toimintaa. Vuokrattavia mökkejä on 5 kpl. On aivan kohtuutonta tuoda myllyt reilun kilometrin päähän mökeistä ja tietenkin myös vakiasutuksesta. Itselläni on omistuksessa yksi mökki jossa on runsaasti vuokraustoimintaa. Esim. Viime vuoden asiakasmäärä yhteensä n. 220 omistamassani mökissä. Luultavasti samansuuntainen myös muilla mökeillä. Asiakkaani tulevat hakemaan sitä mainostettua Parkanon erämaan rauhaa retkeillen, jalan, pyörällä, lumikenkäillen, hiihtäen Alkkianvuoren maisemissa. Lisäksi olen tarvittaessa ollut oppaana vaeltaessa Alkkianvuorelle tai Rengassalolle jollei heillä ole ollut suunnistustaito hallussa. Nyt kuitenkin pilataan erämaan rauha tällä ahneuden irvikuvalla. Parkano koittaa kovasti saada matkailijoita mainoksissaan tulemaan erämaakaupunkiin majoittumaan ja käyttämään kaupallisia palveluita. Vuokramökkien asiakkaat tietenkin käyvät kaupoilla Parkanossa, joka vilkastuttaa Parkanon liiketoimintaa. Toivoisin että näitä merituulivoimaloita ei tuotaisi lähistölle pilaamaan elämää ja liiketoimintaa.	Kaavaselostuksen kohdassa 10.20 on arvioitu voimaloiden vaikutuksia vuokramökkeihin ja lomakyläin. Tuulivoimaloista on etäisyyttä lähimpiin asuin- ja lomarakennuksiin vähintään 1,5 kilometriä. Tuolla etäisyydessä tuulivoimaloiden aiheuttama äänitaso alittaa selvästi valtioneuvoston asetuksen mukaisen tuulivoimaloiden melutason ohjearvon, joka on yöaikaan 40 dB. Tuulivoimalat eivät aiheuta kohtuutonta haittaa asutukselle tai loma-asutukselle.
M26 Kaksi yksityistä henkilöä Elina ja Kari Silomäki	-Kolmen idänpuoleisimman tuulimyllyn (myllyt 1, 3 ja 4) sijoituspaikat ovat aivan liian lähellä Vatajankylän vakituksia ja vapaa-ajan asuntoja sekä Alkkianvuoren Geopark virkistysaluetta. -Myllyjen sijainti Vatajankylän länsipuolella on väike- ja meluvaikutukseltaan kaikkein huonoimmalla puolella kylää ajatellen. Länsituulet ovat vallitsevia ja aurinko paistaa iltapäivisin lännestä. -Tämän kokoluokan tuulimyllyistä (kokonaiskorkeus lähes 300 m) ei ole Suomessa kokemuksia joten niitä ei pidä sijoittaa asutuksen läheisyyteen. -Vatajankylä / Kuivasjärvi on Parkanon kylästä elinvoimaisin, joten sen asumiskelpoisuutta ei pidä pilata liian lähelle sijoituvilla tuulimyllyillä. Lisäksi Vatajanjärven ja Ylisenjärven rannoilla on kymmeniä kesämökkejä joiden käyttökelpoisuus ja arvo heikentyy	Tuulivoimaloista on etäisyyttä lähimpiin asuin- ja lomarakennuksiin vähintään 1,5 kilometriä. Tuolla etäisyydessä tuulivoimaloiden aiheuttama äänitaso alittaa selvästi valtioneuvoston asetuksen mukaisen tuulivoimaloiden melutason ohjearvon, joka on yöaikaan 40 dB. Tuulivoimalat eivät aiheuta kohtuutonta haittaa asutukselle tai loma-asutukselle. Kaavassa on määräys, että voimaloiden pitää olla teknisesti säädettävissä ja pysäytettävissä niin, että ne eivät aiheuta merkittäviä välkevaikutuksia asutukseen tai loma-asutukseen.

	radikaalisti. -Tarvitaan lisää havainnekuvia, jotka otettu avoimilta paikoilta.	
M27 Yksityinen henkilö Eeva Sahimäki	Pohjois-Parkanon asukkaat, vapaa-ajan asukkaat, maanomistajat, sekä majoitustoimijat ja luonnossa liikkujat toivomme annetun runsaan palautteen huomiointia ja tarkistamaan tuulivoimaloiden sijoitusta lähelle yhtä Parkanon vanhinta kyläaluetta (Vataja, Kuivanen, Linna) ja luontokohteita. Kuivasjärven ja Vatajan-kylien alue käsittää 200 taloutta ja 400 asukasta, sekä yli 220 vapaa-ajanasuntoa, joiden monipaikkaiset asukkaat viihtyvät alueella. Asukasluku kylissä on runsas 600 henkilöä. Vaikutus ulottuu Lamminkosken ja Linnankylän alueelle yli 150 talouteen. Alueella on vilkas yhteistyö ja aktiivista toimintaa. Kaavaselostuksesta puuttuvat vaikutusalueen asukasluvut, osa asunnoista. Sähkönsiirtolinjojen suunnitelmat rasittavat maakunnallisesti arvokkaita alueita, sekä kansainvälisesti arvostettua Lauhanvuori-Hämeenkan gas Unesco GEOPARK Alkkianvuori yhdessä läheisten luonnonsuojelualueiden kanssa. TÄMÄ ON ASIA MISTÄ OLEN ERITYISEN HUOLISSANI! Asukaspalautetta on annettu adressin ja nettiadressin, sekä yksittäisten henkilöiden ja yhteisöjen toimesta eri kanavissa, jonka asian ELY – keskus nosti esille antaessaan perustellun päätelmän. Toivomme huomioitavan esiintuodut asiat kaavaehdotusta muokattaessa. Lähialueen palaute ei vielä näy kaavaehdotuksessa tai vastineissa perusteltuna. Maisemaan asutuksen lähelle korkeille harjualueille (180 m) eivät sovi liki 300-metriset tuulivoimalat. Voimalat olisivat hallitsevia runsasjärvisellä alueella, Kuivasjärvi, Vatajanjärvi, Ylinenjärvi, Ahvenlampi, Tervajärvi, Pitkäjärvi, Rihkaanjärvi, Valkeinen ja moni muu lähialueen järvi ja lampi kaavoitettuine vaikutukset, huomiotta on kuitenkin jäänyt se, että pohjoiselle alueelle on suunniteltu muitakin tuulivoimaloita. Pyydämme huomioimaan tämän ja kokoamaan pohjoiselta alueelta laajemmat tiedot. Yhteisvaikutusten selvitys puuttuu, sähkölinjat ovat osa tätä. Tuulivoimaloiden koko on kasvanut kolmanneksen maakuntakaavan laatimisaajan 200-metrisistä pienitehoisemmista voimaloista, joten	Kaavaselostuksen kuvassa 4.1. on esitetty pisteinä asuin- ja lomarakennusten sijainnit, mitkä kuvaavat myös asutuksen sijaintia ja tiheyttä. Yhteisvaikutuksia on arvioitu kaavaselostuksen kohdassa 10.25 sekä aikaisemmin valmistuneessa YVA-selostuksessa. Melumallinnukset on tehty ympäristöministeriön tuulivoimamelun mallinnusohjeen mukaisesti. Lähtömeluna on käytetty

	vaikutukset tulee arvioida täysin uudelta pohjalta. Kaavaehdotuksessa olevat merkittävästi suuremmat, 295 metriset voimat eivät voi sijoittua nykyisen maakuntakaavan alueelle samalla tavoin. Voimaloiden koon ja tehon kasvu on huomioitava. Vastaavia voimaloita ei ole valmistettu tai käytössä, joten alue tulee rajata etäämmälle asutuksesta. Vaikutuksia on jo jouduttu lieventämään muualla nykyisillä mallinuksilla, joissa on puutteita. Mittaukset ja mallit tulee tehdä todellisilla voimalatehoilla. Miten jatkossa taataan turvallinen ja viihtyisä ympäristö? Etäisyys ja mallinnukset. Voimaloita on edelleen esitetty lähelle asutusta, vaikka jo aiemmin on saatu tietoa, miten voimaloiden vaikutuspiirissä on jouduttu hyvin monissa kunnissa tekemään välke- ja melumittauksia, sekä myös ympäristölupamenettelyn käyttöönottoa pienempien voimaloiden aiheuttamien haittojen vuoksi. Mallinuksia on tehty 6.8 megawatin voimalatehoilla, johon ELY-keskus, rakennus- ja ympäristölautakunta ottivat kantaa. Kaavoituksen tavoite on rakentaa 10 MW voimat. Mittauksia tulee tarkentaa, varoarvoja nostaen. Useiden muiden liian lähelle asutusta rakennettujen voimaloiden aiheuttamista haitoista saadut käytännön tiedot tulee hyödyntää arvioitaessa hanketta. Varovaisuusperiaate on huomioitava voimaloiden sijoittelussa ja lupaehdoissa, mikä ei näy nykyisessä kaavaehdotuksessa. Voimat 1, 3, ja 4 sijaitsevat liian lähellä asutusta. Välke- ja melumallinuksissa on esitetty haittavaikutuksien lieventämistä lähialueella vain pysäytystekniikalla. Nämä voimat tulee siirtää tai jättää rakentamatta. Miksi? Tilanne on hankalasti hallittavissa ilman selkeitä rajoja ja yksittäisen kiinteistön omistajan asema on usein vaikea pitkien jälkiselvitysten ollessa hitaita. Monessa kunnassa uusiin mittauksiin on jo jouduttu ja todettu haitat. Kunta vastaa asianmukaisten ympäristöselvitysten laadusta viimekädessä asukkailleen. Pysäytystekniikkaa ennen käyttöön tulee ottaa varovaisuusperiaatteen mukaan 5 yksikön alempi melutasovaatimus. Lähivaikutusalueella on runsaasti lapsiperheitä, harrastetiloja ja luontoliikuntareittejä. Lähiharrastusmahdollisuudet ovat tärkeitä niin luonnossa kuin ryhmissä, joita on tarjolla eri muodoissa liikunnasta, käsitöistä metsästyksen. Kylätalo ja liikuntakenttä tarjoavat näihin hyvät puitteet. Luonto ja hiljaisuus on tärkeä virkistyskohde – ei	nykyisin käytössä olevan voimalatyyppin lähtömelua, johon on lisätty ympäristöministeriön ohjeistuksen mukainen 2 dB varmuusvara. Toteutettavat voimat eivät ylitä mallinnuksessa käytettyä äänitasoa. Kaavassa on määräys, että voimaloiden pitää olla teknisesti säädettävissä ja pysäytettävissä niin, että ne eivät aiheuta merkittäviä välkevaikutuksia asutukseen tai loma-asutukseen. Toteutettavat voimat eivät saa olla äänekkäämpiä kuin mitä melumallinnuksessa on käytetty. Kaavassa on määräys, että voimaloiden pitää olla teknisesti säädettävissä ja pysäytettävissä niin, että ne eivät aiheuta merkittäviä välkevaikutuksia asutukseen tai loma-asutukseen.
--	--	--

	teollisuusalue. Voimalan 1. vierestä kulkee ulkoilijoiden reitti suoraan Alkkianvuorelle, seuraava reitti Palokravin kautta ja moni muu polku on käytössä. Alkkianvuoren luontoreittiin etäisyys on alle kilometri. Merkittävä haitta nykyisin hiljaiselle alueelle. Voimaloiden aiheuttama haitta on huomioitava asumisviihtyvyyden sekä alueen asukkaiden, elinkeinojen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta. Kiinteistöjen arvo ja kiinnostus asua alueella vähenee selkeästi, mikäli tuulivoimalat tuodaan lähelle asutusta. Alue on tähän saakka kiinnostanut muuttajia. Nyt vapaa-ajankiinteistöjen myynti ei toimi. Osa suunnittelee muuttoa. Kiinteistöjen omistus jää usein perikunnille, vapaa-ajankäyttöön, eikä uusia asukkaita muuta alueelle eli veroeurot vähenevät. Matkailu- ja majoitustoiminta alueella on jätetty huomiotta. Tuulivoimaan liittyy monia ympäristövaikutuksia, maisema-, välke- ja meluhaittojen ohella on kyse myös alueesta saadusta mielikuvasta. Tuulisuus vaikuttaa merkittävästi voimaloiden ambivalenttiseen ja laitteistojen tuottamaan äänimaailmaan, mikä ei ole usein mainittua matalataajuista infraääntä, vaan pulssittain voimistuva jyskyttävä ääni voimalan lapojen kulman tai suunnan muuttuessa. Yksittäiset asukkaat ovat monessa kunnassa joutuneet näiden ongelmien eteen kunnan kaavoituksen luottaessa pelkästään hanketoimijoiden selvityksiin, jotka eivät ole perustuneet todellisiin voimalayksiköihin, vaan teoreettiseen mallinukseen, joissa ei ole mukana ajantasaisinta tietoa. Nyt viitataan 2012 – 2014 tutkimuksiin, jotka ovat vanhentuneita käsittäen huomattavasti pienempiä voimaloita. Miten Parkano kantaa vastuun? Välke Rajoissa on huomioitava auringon suunta ja voimaloiden sijoittuminen asutukseen nähden. Pysäytystekniikka on viimesijainen haitan ehkäisy. Kenen tontilta mitataan, kuka tekee jatkossa? Luonnon monimuotoisuuskohteet, ekologiset käytävät, ovat alueella merkittäviä. Nyt tämä ovat vaarantumassa, koska tuulivoimaa ollaan sijoittamassa samojen kohteiden Alkkianvuoren ja Raatosulkonnevan Natura-alueen, sekä Rengassalon luonnonsuojelualuiden ja asutuksen välittömään läheisyyteen, perinteisille metsä- ja lähivirkistysalueille. Suomenselän erityispiirteet riekkosoinen, kalasääksien, maakotkien ja susien aktiivisena liikkumisalueena on heikosti selvitetty. Pari päivää maastossa ei riitä. Maakotka liikkuu Valkeisen ja Alkkianvuoren	Infraääni on matalataajuista ääntä, jota ihminen ei kuule. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta selvitti 2020 valmistuneen tutkimuksen, onko tuulivoimaloiden infraäänellä haitallisia vaikutuksia ihmisten terveyteen. Selvityksen tekivä VTT Oy, Työterveyslaitos, Helsingin yliopisto ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Selvityksen mukaan tuulivoimaloiden infraääni ei aiheuta terveysvaikutuksia.
--	--	---

	suomaastossa, sekä Vatajanjärven soistuvalla lahdella aktiivisesti havaintojen mukaan. Toivomme tarkennuksia lajiston selvityksiin. Myös pohjavesialue hankealueella on jäänyt täysin huomiotta. Moni on hakeutunut alueelle hiljaisuuden vuoksi, mitä arvostavat asukkaat, vapaa-ajanasukkaat ja vierailijat. Runsaasti järviä käsittävä Pohjois-Parkanon alue on aktiivisesti kesäasukkaiden asuttamaa ja rantakaavoilla ohjattua, mikä on asuinympäristönä nyt uhattuna. Alueella on huomioitava vesistöt ja pellot, jotka voimistavat maisema- ja äänihaitta vaikutuksia huomattavasti. Kartat ovat erittäin epäselviä ja puutteellisia. Maaston muodot huonosti esitetty, huomiotta korkeuserot, joista ei suojaa asutukselle. Maisemakartat heikkolaatuisia ja erikoisista kohteista kuvattuna vääristävät annettua kuvaa. Maakuntakaava osoitti mahdolliset tuulivoima-alueet, kuitenkin kunnan tulee taata asukkailleen tasapuolisesti viihtyisä ja turvallinen ympäristö, sekä elinkeino- ja asuminen, sekä huomioida luonto. Yhteisvaikutukset arvioimatta. Kapeaa kyläaluetta ollaan ympäröimässä teollisuusluokan voimaloilla ja sähkönsiirtolinjoilla jo kolmelta suunnalta. Kaavaselostuksesta puuttuu Mäntykankaan alue. Kaavaa on suunniteltu hankkeen ulkopuolella olevien maanomistajien maille ottamatta yhteyttä. Yhteydenotto on tehty osalle, osalle ei. Miten maanomistajien tiedonsaanti ja oikeudet taataan? Asun Vatajantien varressa mieheni ja kolmen lapsemme kanssa. Sukuni on asuttanut tätä kylää jo 1800-luvulta lähtien eli puhutaan varsin rakkaasta seudusta. Se, että oma jälkikasvu ei saa nauttia näistä maisemista, hiljaisuudesta ja luonnon monimuotoisuudesta samalla tavalla kuin minä olen elämäni ajan tehnyt, surettaa minua suunnattomasti. Kaikki edellä mainittu tulee olemaan vaarassa tuulivoimapuiston noustessa lähietäisyydelle. Olen äärimmäisen tuohtunut kaupungin tapaan käsitellä tätä asiaa. Alueen asukkaiden mielipiteitä ja aluetuntemusta ei kuunnella laisinkaan!	Tuulivoimaloiden sijoittelussa on otettu huomioon mm. maakotkan reviiri. Alue on osoitettu voimassa olevassa maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi. Osayleiskaava toteuttaa maakuntakaavassa osoitetun tuulivoimaloiden alueen. Täydennetään kaavaselostuksen kohtaan "3.4.1 Tuulivoimahankkeet" Mäntykankaan tuulivoimahanke kuvaan 3.8 ja taulukkoon 3.1.
M28 Yksityinen henkilö Anna Suojärvi	Hei haluan vielä tuoda esille oman kantani tuulivoimaloiden lähelle tuomiseen. Ensinnäkin haluan sanoa, että on hyvä kun kehitetään erilaisia tapoja tuottaa energiaa. Ja kehitystä muutenkin viedään eteenpäin.	

Sitowise Oy, Timo Huhtinen

4.12.2023

	Eikä siinä sinällänsä ole mitään pahaa. Ymmärrän että Parkanoakin kutkuttelee tästä tuleva ns. Rahallinen hyöty. Mutta toivon että Parkanon päättäjät tarkoin miettivät ja puntaroivat päätöksensä, meidän kaikkien tulevaisuudesta. Niin Parkano kuin koko Suomi on aina elänyt metsistä ja järvistä. Olen erittäin huolestunut mitä isot myllyt /puisto tekee pitkässä juoksussa meidän luonnolle, meidän vesille, meidän eläimille (hyönteiset, linnut, karhut, sudet jne) Kalat vesistöissä. Ja sitä kautta vaikutus myös meidän kaikkien elämään. Onko tuleva rahallinen/tms. hyöty niin suuri että se näkyy vielä 10-20v päästä? Ja että sillä kannattaa riskeerata meidän kaunis luonto ja sen antimet.? Mitä tapahtuu jos tuulivoiman omistuksissa tulee jotain muutoksia? Voiko niitä tulla? Kuka maksaa? Ja mitä jää viivan alle? Olemme asuneet vatajankylässä, Ylisenjärven rannalla mansikka-ahon tilalla 15v ja muutimme kylälle juuri siksi että täällä on aivan ihana luontoja oma rauha. Talomme on järven läheisyydessä aivan keskellä peltoa. Ja olen nauttinut siitä että saadaan uida, kalastaa, pyöräillä, samoilla metsissä kerätä sienä ja marjoja. Mutta kaikki kyllä tulee muuttumaan jos isot myllyt tuodaan suhteellisen lähelle kuitenkin meidänkin omaa kotia ja monien muiden kotia ja vapaa- ajan asuntoja. Siksi olenkin miettinyt voisiko vielä. Myllyjä 1,3 ja 4 siirtää tai poistaa? Lisään kuvan meidän talon vierestä vielä liitteksi jotta osaatte hahmottaa millainen etäisyys puustoon talostamme on. Olen ottanut kuvan siis niin että Ylinen järvi jää taakseni ja talo on lähes vieressäni oikealla ja edessä on peltoja ja metsää. Suunta mihin tulevat myllyt 1,3 ja 4 tulisivat Olen miettinyt miten hyvin myllyt etenkin 1,3 ja 4 kuuluvat ja näkyvät meille? Rannasta katsottuna maasto kuitenkin jonkin verran nousee, joten jos olemme ns. Montussa mitäpä luulette näkykö ja kuuluuko hyvin? Lisäksi meidän lähimetsässä on parhaillaan menossa hakkuu, joten se siitä puiden vähäisestäkään antamasta suojasta. Metsäkin kun täytyy kuitenkin aikavälein hoitaa niin ei voi olettaa että siitä olisi näkö	Kaavaselostuksen kuvassa 10.2. on kartta, johon on merkitty ne kohdat, joihin voimalat näkyvät. Tuulivoimaloista on etäisyyttä lähimpiin asuin- ja lomarakennuksiin vähintään 1,5 kilometriä. Tuolla etäisyydessä tuulivoimaloiden aiheuttama äänitaso alittaa selvästi valtioneuvoston asetuksen mukaisen tuulivoimaloiden melutason
--	---	---

	että kuulo estettä. Vaikka maasto meillä aavistuksen nousee jos katsoo myllyjen 1,3 ja 4 suuntaan sekä alkkiavuorelle. Maasto on kuitenkin suhteellisen tasaista, jopa pohjanmaan suunnalla olevat myllyt näkyvät meidän järvelle. Vaikka matkaa on paljon. Kuivasjärvi on siis verrattain tasainen jos ajattelee esim ylskylää ja sen mäkistä maastoa. Olen huolissani miten käy Alkkiavuoren ja lylyn luonto kohteiden, kävijä määrät kun ovat olleet kuitenkin hyvät ja nousu johteiset. Miten käy eläimien. Muuttuuko niiden reviiri tai häiriintyvätkö siitä. Susia on nähty Alkkiavuoren alueella. sekä myös rauhoitettu Maakotka on nähtyjä kuultu Ylisenjärven rannoilla. Miten käy meidän, että myös monen muun asunnon hintojen? arvo todellakin laskee? Jos ei ole jatkossa halukkaita jääjiä? Eikä tulijoita, menee tulot muualle. Tässä nyt muutamia omia ajatuksia Toivon teiltä pitkäjänteisyyttä ja kykyä nähdä asioita pitkällä tähtäimellä.	ohjearvon, joka on yöaikaan 40 dB. Tuulivoimaloiden sijoittelussa on otettu huomioon mm. maakotkan reviiri.
--	---	---